

Serie nouă
ianuarie 2012

1

(CXXVII)

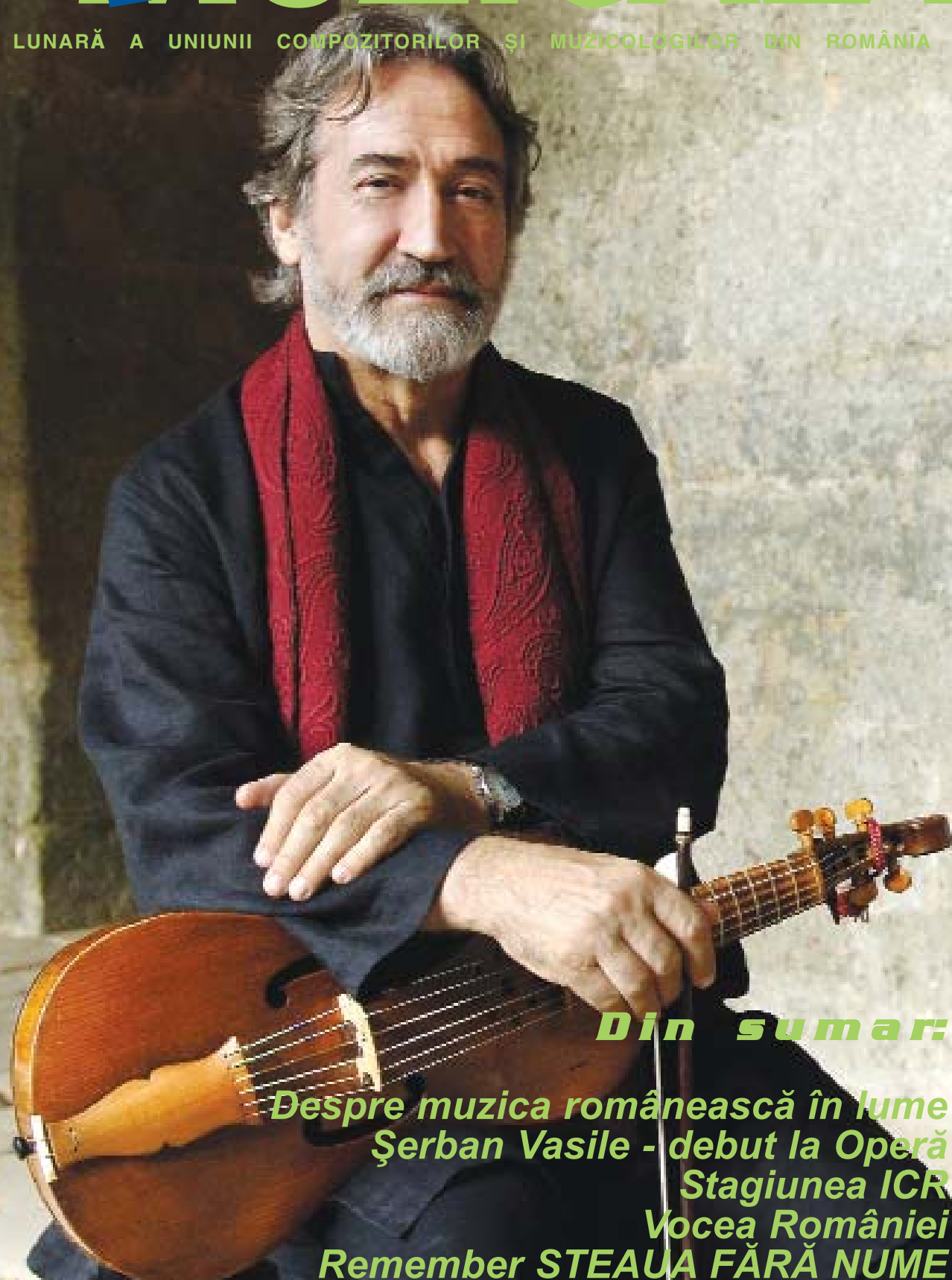
36 pagini

9 lei

AM

MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

*Despre muzica românească în lume
Șerban Vasile - debut la Operă
Stagiunea ICR*

Vocea României

Remember STEAUA FĂRĂ NUME

Confesiuni TVR 55

O vedetă a musicalului: Ioana Bitere

În imagine:

Jordi Savall

(foto: David Ignaszewski)

Despre muzica românească în lume

Liviu DĂNCEANU

Dacă ar fi să dăm crezare vorbelor lui Neagoe Basarab, conform cărora lumea este "acea groapă mare plină de cursele morții" sau părerii lui Caragiale cum că lumea e un "vast bâlci în care totul e improvizat, totul trecător, nimic înființat de-a binelea, nimic durabil", ei bine, atunci trebuie să fim mândri că muzica românească nu a ieșit prea mult în lume. Dacă însă luăm în calcul faptul că valorile artei sunetelor se constituie și se validează în prezent doar la scară internațională, se cade să ne îngrijorăm de infirmitatea constantă a componisticii autohtone exprimată prin timiditatea cu care dă piept cu lumea.

Suntem mereu la jumătatea drumului. Tânjim către lume, conștienți fiind de forța de impact a procesului de globalizare, dar ne manifestăm, concomitent, stingheri în dialogul nostru cu lumea muzicală, alimentând o realitate pe cât de regretabilă, pe atât de necruțătoare: muzica românească e foarte puțin cunoscută în afara hotarelor etnice. Nu este locul aici să căutăm scuze prin care să edulcorăm, într-o oarecare măsură, fenomenul, dar cred că n-ar fi rău să găsim câteva explicații capabile să motiveze inerțiile, de ce nu, să le anihileze, și să inducă o stare de efervescentă propice surmontării acestei păguboase marginalizări (dacă nu chiar izolări !):

1. Datorită mediocrității care este, de multe ori, mai agresivă și mai penetrantă, înglobând un coeficient substanțial mai mare în mecanismele de afirmare globală, decât valoarea autentică, se menține la noi discrepanța dintre măsura cu care sunt evaluați muzicienii în România și măsura în baza căreia sunt ei prețuiți în străinătate. Astfel, multe vedete locale, adulate pe scena internă sunt cvasi-necunoscute în exterior, în timp ce artiști recunoscuți și onorați de comunitatea profesională internațională trec aproape neobservați în interior. De primii, în mod normal, n-are nimeni trebuință, iar de ceilalți, nefiresc, n-are nimeni cunoștință.

2. Introducerea în mentalitatea culturală europeană se realizează, în general, lent, dar inevitabil. La noi, doza de conservatorism funciar, specific, o face aproape insesizabilă, chiar dacă limbajul muzical nu este supus barierei ridicate de necesitatea unor traduceri (cum e, de pildă, cazul științei sau a filosofiei), și nici nu poate invoca inadecvări de ordin ideologic (susceptibile de a fi constituit, în a doua jumătate a veacului trecut, o frână în calea circulației valorilor din literatură).

Foto: Mihai Urmărescu

3. Riposta prin perplexitate și, nu de puține ori, prin abandon la unele inadvertențe apărute în articularea judicioasă a culturii muzicale globale, pare să fi avut cauze îndeobște premeditate, ce au îndeplinit funcția unei deturnări de sens și semnificație a unui proces altminteri normal și legitim: breasla compozitorilor români, de exemplu, a constatat cu stupeoare că, de multe ori, dispozitivul conform căruia procesul de valorizare și ierarhizare al propriei performanțe este supus criticii comunității profesionale mondiale în aceeași măsură cu care și respectiva breaslă

deține dreptul de participare la judecata critică a operelor altora, nu funcționează. Nu numai unitățile de măsură diferă, ci însăși consecințele acestor judecăți de valoare sunt predilect discriminatorii.

(Continuare în pag. 2)

DIN SUMAR

Români în lume	2-3
ONB la 90 de ani	4-5
Concert aniversar Leonard	6
Concerte... sub lupă	10
Concursul "P. Constantinescu"	11
Portret Maia Ciobanu	12
Recenzii	13-14
Etnomuzicologie	16
Festivalul "I.D. Chirescu" (I)	17
"Steaua fără nume"	20-22
Punctul pe j... azz	23
Bucuriile iernii	26-27
Festivalul "Rock, Jazz, Folk"	28
Viorile Gliga - 20 de ani!	29
Ioana Damian Bitere	30
Salvatore Adamo la București	32
Mondo pop	33
Discuri	34-35

Festival "Altrerisonanze - dall'antico al moderno":

Un regal muzical la Accademia di Romania in Roma

Accademia di Romania a oferit – între 14 și 23 octombrie – publicului de la Roma un adevărat regal muzical: Festivalul "Altrerisonanze – dall'antico al moderno". Un festival de ținută, în care alături de muzicienii italieni de primă clasă, au evoluat artiști din afara sferei europene și – cel mai important pentru renumele și orgoliul organizatorilor – artiști din România. Programul propus a inclus o trecere în revistă a diferitelor epoci muzicale, de la muzică veche și până la cea a vremurilor noastre, cu lucrări bine cunoscute (chiar dacă în variante inedite, cum este cea pentru 12 instrumente și soprană a *Simfoniei a IV-a* de Mahler) până la lucrări ce cochetează cu *chançons* sau cu creația populară românească, noi pentru publicul italian.

Am avut – în deschiderea festivalului – oportunitatea de a o reasculta pe clavecinista Cipriana Smărăndescu (un nume bine-cunoscut publicului iubitor

de muzică veche de la Roma) în calitate de solistă, într-un recital dedicat creației franceze și italiene pentru clavecin, pentru că apoi să fie parteneră de duo a doi muzicieni de valoare. În primul rând, unul dintre violoniștii baroci cei mai importanți la nivel internațional – Mauro Lopes Ferreira (membru al unor ansambluri precum Hespèrion XXI, Concerto Italiano, Café Zimmermann, etc.) - în sonate pentru vioară și clavecin obligat aparținând unor stiluri și epoci diferite, de la J.S. Bach, C.Ph.E. Bach, trecând apoi la W.A. Mozart și J. Haydn, cu o foarte diversă paletă virtuosistică și expresivă. A urmat seara de *madrigali erotici e amorosi* din Italia secolului al XVII-a, în care soprana Angela Bucci (acompaniată de Cipriana Smărăndescu la clavecin) ne-a introdus într-o lume stilistică cu totul

Despre muzica românească în lume

(Urmare din pag. 1)

4. Compozitorul român, nevoit să recupereze și să amortizeze decalajul față de principalele culturi muzicale europene, făuritoare de estetici consacrate, precum cea a Renașterii, Barocului, Clasicismului etc., a acționat în rafale, intempestiv, fiind constrâns să sară peste anume etape și să gliseze cu non-șalanță de la o extremă la alta: când se situau sub umbrela sincronismului le era teamă ca nu cumva aceasta să însemne o depreciere a caracterului național, iar când se simțeau protocroniști

erau bântuiți de aleanul integrării și globalizării. Nu împărtășesc ideea că incapacitatea muzicii românești de a se încadra în concertul internațional al valorilor a condus la ceea ce unii au numit criza identității. Credem că, mai curând, e vorba despre o hiper-subiectivă repartiție a sferelor de influență și a piețelor de desfacere. Fie că Europa muzicală vrea sau nu acest lucru, componistica românească are o identitate ce nu ține neapărat de acreditarea și de legitimarea ei în lume.

5. Nu-i mai puțin adevărat că, în pofida câtorva demonstrații de bune intenții, prin care creația românească era invitată la ospetele granzilor într-ale vieții muzicale, lumii puțin îi pasă de muzica noastră.

Ar trebui, totuși, să le pese mai mult instituțiilor autohtone specializate în promovarea artei naționale, instituții care se chinuie cu traducerile din poezie, proză sau teatru, scăpându-le printre degete fenomenul muzical românesc,

poate mai îndrituit acum ca niciodată să fie propagat și pulsant în exterior.

N-am să înțeleg niciodată cum autori precum Mihail Jora ori Paul Constantinescu sunt total necunoscuți în Occident, iar un Kodaly sau Martinu fac înconjurul lumii cu muzica lor.

Nu mai departe decât Enescu are o palidă vizibilitate în raport cu alți compozitori de aceeași teapă (Bartok, Janacek, Prokofiev).

N-aș vrea să plasez într-o tonalitate ironică spusele lui Jeune Hermite care aprecia lumea drept o "mare sală de spectacol în care proștii fac onorurile de gazdă: râd, dansează, beau, iar cei înțelepți, dimpotrivă, stau mascați într-un colț, observă totul și nu spun nimic". Dar nici nu-l pot lăsa deoparte pe Voltaire, cel care vedea lumea ca pe un "vast amfiteatru unde fiecare e plasat la întâmplare pe treapta lui și se crede că fericirea supremă se află pe treptele de sus. Ce păcat!"

Liviu DĂNCEANU

aparte, nu doar prin intermediul partiturilor propuse, dar și prin harul cu care a prezentat și explicat publicului extrem de numeros înțelesul muzicii propuse.

La numai câteva zile după acest periplu muzical european, Evangelina Mascardi (chitară barocă) și Lincoln Almada (harpă gezuită și percuție), ne-au purtat – pornind din Spania și ajungând în America de Sud – într-o lume improvizatorică fantastică, pornind atât de la creații populare, cât și culte aparținând acestor zone geografice. Măiestrie ieșită din comun în mânuirea instrumentelor ce deveneau o adevărată orchestră, însă și o fantezie debordantă în a înveșmânta melodii aparent simple au entuziasmat publicul.

S-a ajuns și în secolul trecut, în creația lui Gustav Mahler, însă nu pentru a asculta o simfonie în varianta originală dedicată unui colos orchestral, ci într-un aranjament pentru 12 instrumente și soprana pe care Erwin Stein îl realiza în 1921 *Simfoniei a IV-a în Sol Major*. Dacă această variantă a reușit să suplinească cu brio grandioarea și varietatea timbrală a orchestrei simfonice mahleriene, meritul a fost în primul al

un instrument, nu numai la a-i conduce pe ceilalți.

A sosit și ziua închiderii festivalului, iar cu aceasta un foarte valoros cvartet de clarinete – ansamblul “Konick” – din România, împreună cu pianista Laura Smărăndescu și Ioan Dobrinescu, în calitate nu doar de conferențiar, ci și de compozitor (semnând aranjamentele pentru acest ansamblu ale unor lucrări din creația românească, dar nu numai) și conductor artistic al ansamblului. Acest “deliciu” sonor ascundea o muncă de transcriere și – mai ales – de interpretare fantastică. Cele patru clarinete, completate atunci când era nevoie de sonoritatea pianului, ne-au purtat prin muzici vechi (extrase dintr-un codex transilvan - *Codex Caioni* - sau aparținând lui Anton Pann), până la culegeri de folclor semnate Bela Bartok sau transcripții ale unor melodii interbelice românești de o rară frumusețe. Interpreții au reușit nu numai să dea glas unor partituri dificile pentru un astfel de ansamblu, însă și să ne facă să cunoștem și înțelegem parfumul stilului muzical românesc. Alături de aceste transcripții realizate de Ioan Dobrinescu am ascultat lucrări

dirijorului Andrea Riderelli care a știut să propună nu doar această inedită variantă, dar și muzicieni pe măsură, pentru a da strălucire, rafinament și poezie acestei muzici. Maniera dirijorală sobră și sigură, extrem de eficientă, o adâncă cunoaștere a partiturii mahleriene și a stilului acestui compozitor au ieșit la iveală în nenumăratele schimbări de tempo și caracter realizate cu brio. Un sunet plin de prospețime, rafinament și caldura, dar și de vigoare au caracterizat o variantă bazată pe cei mai valoroși instrumentiști pe care Roma muzicală îi deține împreună din nou cu Angela Bucci (în ultima parte a Simfoniei). O surpriză extrem de plăcută făcută unei minunate și extrapline săli de concert (Oratorio del Caravita) – ca un omagiu adus organizatorilor români – au fost Jocuri populare românești din Transilvania (în varianta pentru 4 mâini) de Constantin Silvestri, interpretate cu spirit și har de către Cipriana Smărăndescu și cine altcineva decât... dirijorul Andrea Riderelli, probabil tocmai pentru a demonstra că dirijorii se încumetă și la a cânta direct la

originale pentru clarinet și pian și una dintre cele mai importante pagini pianistice românești – *Pavana* de George Enescu – unde sonoritățile ce cochetau cu impresionismul prindeau viața și culoare în paleta sonoră plină de măiestrie a pianistei Laura Smărăndescu. Ghidul călătoriei sonore a fost tot Ioan Dobrinescu ce a creionat o istorie a creației românești.

Pentru organizarea festivalului Altrerisonanze trebuie să multumim nu doar Accademiei di Romania din Roma, Institutului Cultural Român de la București, dar și asociației “Incontri Mediterranei” din Orte și muzicienilor ce conduc ansamblul Altrerisonanze, sperând în continuitatea acestui festival, aici în cetatea eternă a culturii, Roma.

Andrea VANNUCCI

(traducere din limba italiană “altrerisonanze”)

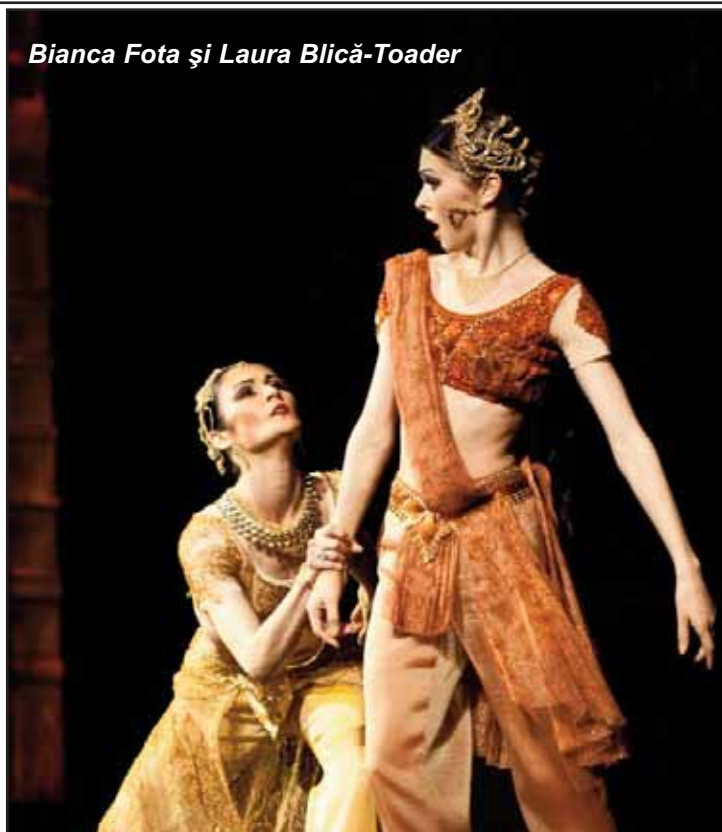
În imagine Angela Bucci, Cipriana Smărăndescu, Andrea Riderelli, Luca Peverini și Stefania Mercuri.

Aniversare fără strălucire

Anca FLOREA

Seria manifestărilor menite să marcheze aniversarea celor nouă decenii de la instituționalizarea Operei Române din București (nicidecum a... Operei Naționale, cum apare notat pe „fluturașul-program”) a debutat cu un concert-spectacol care, sub genericul „Maeștrii scenei lirice”, s-a dorit un omagiu adus tuturor celor care, de-a lungul timpului, au contribuit la înflorirea sau măcar la continuarea activității teatrului care a cunoscut și momente de glorie și perioade de penumbră. Parte dintre artiștii de altădată aflându-se în sală, urmărind (după aproape o jumătate de oră de așteptare) evoluția ansamblului de azi care, cu Iurie Florea la pupitru, a propus o secvență (anost realizată) din *Tabloul Triumfal* din opera *Aida* de Verdi, soliști fiind balerini Laura Blică-Toader și Gigel Ungureanu, acesta regăsindu-se apoi și în celebrul *Adagio* din actul II al baletului *Lacul lebedelor* de Ceaikovski, dansând cu eleganță alături de Bianca Fota,

Bianca Fota și Laura Blică-Toader

De ce au fost programate trei soprane la rând, nu am prea înțeles, dar Irina Iordăchescu a „atacat” aria mare din *Traviata*, Mariana Colpoș a parcurs o arie dintr-o altă operă verdiană – *I due Foscari* –, iar excelenta Sorina Munteanu a optat pentru o arie din *Adriana Lecouvreur* de Cilea. A urmat tenorul clujean Cristian Mogoșan în *Paiațe* de Leoncavallo, tentat astfel de un repertoriu mult prea dramatic pentru glasul său liric, rezolvând însă cu acuratețe dificila partitură, ceea ce nu pot spune și despre mezzosoprana Andrada Roșu, de asemenea colaboratoare a ONB, invitată din același oraș transilvan, etalând, în aria Principesei Eboli din *Don Carlo* de Verdi, un material generos, dar cu serioase deficiențe tehnice în registrul grav și acut; baritonul Iordache Basalic a accentuat, în cavatina din *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, latura amuzantă (mai aproape de grotesc), basul Horia Sandu a revenit la repertoriul verdian prin aria din *Macbeth*, pentru ca, după *Intermezzo* din *Cavalleria rusticana* de Mascagni, orchestra să-l acompanieze pe tenorul Robert Nagy în aria lui Calaf și apoi, în compania sopranei Sorina Munteanu și a corului (pregătit, ca de obicei, de maestrul Stelian Olariu) să susțină finalul din *Turandot* de Puccini, dorindu-se o apoteoză a unei serii care a rămas totuși departe de strălucirea evenimentului, chiar dacă aplauzele au fost entuziaste.

Cristian Mogoșanu

secondați de corpul de balet; iar Cristina Dijmaru și Bogdan Cănilă au ales *Pas de deux* din *Don Quijote* de Minkus (incluzând deci și variațiile), bine interpretat, dar mult prea amplu (și) în raport cu toate celelalte pagini derulate ulterior.

Într-un decor ce alterna draperiile de pluș (evident, roșu...) cu proiecțiile, apelând la costume din recuzita teatrului, în scenografia gândită de directorul Cătălin Ionescu-Arbore care, surprinzător, a apărut notat și ca... regizor, alături de Cristina Cottescu, artiști ai teatrului și invitați (deși era de

așteptat ca un astfel de program să fie oferit exclusiv prin propriile forțe) s-au străduit să ne convingă că nivelul actual este... așa cum este.

La fel de ciudată a fost și prezentarea citită de Marius Constantinescu, redactor TVR, care s-a referit la istoria Operei privită... prin prisma amintirilor personale, afirmând că în copilărie a făcut cursuri de balet dar... nu i-au plăcut, că ar fi vrut să cânte dar din fericire nu a concretizat acea dorință, că a crescut fie în culise, fie pe platourile de televiziune, deși firesc ar fi fost să se refere strict la evenimente notabile și la maeștrii acelei scenei, nicidecum la amintirile și experiențele personale, mai ales că nu s-a regăsit niciodată printre cei implicați cumva în existența teatrului.

Pe de altă parte, enumerarea artiștilor aplaudați de-a lungul celor 90 de ani s-a dovedit „încurcată” și incompletă (cine a făcut oare „listele”?...), asemeni montajului filmat ce cuprindea afișe și fotografii din trecutele decenii, dar și date incorecte, incredibil fiind și „saltul” peste anii '80, decupați pur și simplu din istoria Operei.

Irina lordăchescu

De altfel, ciudățeniile au continuat pentru că, înainte de fragmentul puccinian, prezentatorul a precizat, probabil în numele conducerii, că în foyer vor primi diplome (în ordine alfabetică) doar foștii angajați care au confirmat prezența. Adevărul este că în urmă cu aproximativ o lună s-a trimis prin e-mail și s-a postat pe site un anunț prin care cei care

au activat în teatru și doreau să participe erau rugați să contacteze ONB la o adresă de mail sau la telefon, deși pe de o parte prea puțini dintre cei ajunși la vârsta senectuții utilizează computerul și internetul, iar pe de altă parte normal era ca ei să fie sunați și invitați, nu să... solicite invitarea la sărbătoarea lor!...

În trecut fie spus, nici titlul serii nu a fost prea inspirat, pentru că, referindu-se la „scena lirică”, îi excludea pe balerini și coregrafi care... nu se înscriu în genul liric... Și „serialul” poate continua chiar prin concepția zilelor festive, anunțul oficial menționând

lordache Basalic

că în 8 decembrie se împlinesc cei 90 de ani de când s-a ridicat cortina pentru primul spectacol al Operei Române instituționalizate – *Lohengrin* de Wagner dirijat, simbolic, de către George Enescu –, deci era firesc să fie programat acel titlu și acum, exact în 8 decembrie, dar opera wagneriană se cântă în... 3 decembrie, pentru ca în seara aniversară să se deruleze... o Gală de balet! (că tot se scrie despre „scena lirică” și, oricum, ansamblul coregrafic al teatrului s-a creat câțiva ani mai târziu). Greu de „decodificat” toate acestea...

Cât despre o amplă expoziție care să încerce o retrospectivă a performanțelor și artiștilor din toți acei ani de mare efervescență...

În sală am întâlnit parte dintre cei de multă vreme pensionari, prea puțini dintre cei de astăzi, dar din păcate nici în foyer, nici pe scenă nu am simțit vibrația specifică evenimentului, încărcătura emoțională și anvergura pe care Opera nonagenară și cei care au slujit-o ar fi meritat-o din plin. Poate la centenar...

Concertul aniversar Nicolae Leonard

Mircea ȘTEFĂNESCU

Duminică 11 decembrie, la Teatrul muzical din Galați, care poartă numele celui care a fost denumit Prințul operetei, un public numeros și interesat a urmărit atent și emotiv programul de luări de cuvânt și de piese instrumentale și vocale prin care s-a evocat personalitatea celui celebrat.

Momentul a fost marcat inițial și încă din foaier de lansarea a două volume, primul cu titlul **Gălățeni despre Nae Leonard și Teatrul Muzical din orașul de la Dunăre** și al doilea **Teatrul muzical Nae Leonard, Galați, 50 de ani, 1956-2006, Valurile muzicii la malurile Dunării**.

Prezentarea întregului program al seriei a fost realizată de Laura Sava, cu un comentariu elevat și inteligent, la care s-a adăugat o evoluție scenică agreabilă.

Orchestra Teatrului, dirijată de maestrul Gheorghe Stanciu, a făcut deschiderea cu uvertura operetei **Liliacul** de Johann Strauss-fiul. Am apreciat determinarea instrumentiștilor, sunetul de ansamblu și chiar și performanța unor soliști suflători, și asta

se referă inclusiv la acompaniamentele ariilor și duetelor din operete celebre, care au succedat. Maestrul Gheorghe Stanciu este un profesionist și un cunoscător prin muzică și pentru muzică a transformărilor partiturilor sonore în reflexele de arte.

A fost o seară cu muzică de operetă, în care apariția tenorului Alfredo Pascu, de la Teatrul național de operetă Ion Dacian din București, a fost evenimentul însuși. Alfredo Pascu a impresionat cu ferveoare publicul cu interpretarea celebrilor succese, aria lui Su chong din **Țara surâsului** de Franz Lehar și Zi țigan din **Contesa Maritza** de Emmerich Kalman.

Nu este aici locul să transcriu acum întregul program al acestui florilegiu. S-au auzit, printre altele, muzici din operetele **Leonard** de Florin Comișel, **Vânt de Libertate** de Issak Dunaievski, **Voievodul țiganilor** de Johann Strauss, **Văduva Veselă** de Franz Lehar...Alături de Alfredo Pascu au creat momente admirabile tenorul

Adrian Ionescu și sopranele Liana Podlovschi și Arlinda Morava, artiști cu mult succes la public.

Nicolae Leonard s-a născut la 1886, la Bădălan, lângă Galați și a murit la 1928 la Câmpulung. Cu o biografie artistică extrem de bogată evenimential, în mai puțin de 15 ani de intense străluciri pe scena de operetă națională și internațională, și înconjurat de o nețărmurită admirație, Nicolae Leonard este singurul în muzică, cu excepția lui George Enescu, a cărui memorie nu intră într-un con de umbră. În acest sens este relevantă reeditarea cărții lui Gaby Michailescu, **Leonard, Soldatul de ciocolată**, apărută la Editura Muzicală în 1984, în 2009, ediție bilingvă, româno-franceză, la editura editura Eikon din Cluj-Napoca.

Nu cunosc nici un titlu de literatură muzicală din producția din acel timp a Editurii muzicale din București, care să fi fost reeditat după aproape 25 de ani. Sau, altfel spus, să-și fi păstrat actualitatea.

Între tradiție și exotism

Cleopatra DAVID

Două manifestări având în centru muzica din colecția lui Dimitrie Cantemir au fost găzduite de instituțiile de concerte ale Bucureștiului la un interval de numai trei zile. Organizate de Institutul Cultural Român, spectacolele au încheiat două proiecte diferite: **Când Bizanțul eram noi**, realizat în parteneriat cu Asociația pentru Cultură și Tradiție „Anton Pann”, și **Stagiunea Camerală ICR la Ateneu**, al cărei concert final a fost susținut de Ansamblul *Hespèrion XXI* condus de Jordi Savall

Aceeași muzică, abordări diferite

În 4 decembrie la Sala Radio am asistat la un concert-sinteză, sau, mai degrabă, un concert-conferință, în

care au fost alăturați muzicieni din toate ansamblurile care au evoluat în București de-a lungul acestui an în concertele proiectului *Când Bizanțul eram noi*. Formația vocal-instrumentală de muzică veche „Anton Pann” i-a avut astfel invitați și integrați pe Kyriakos Kalaitzidis și Petros Papageorgiou (ansamblul *En Chordais*, Grecia), Kiya Tabassian (*Constantinople*, Iran/Canada), Neva Özgen (*Anatolia*, Turcia) și Fikret Karakaya (*Bezmârâ*, Turcia)

Intitulat **Între Orient și Occident**, spectacolul a debutat cu discursul lui Constantin Răileanu, liderul formației de muzică veche *Anton Pann* și doctorand la Universitatea Națională de Muzică București. S-au acoperit mai multe subiecte, menționate în caietul program: muzica profesionistă din spațiul românesc, muzicienii din regat, influențe și confluențe muzicale, muzica secolului al XIX-lea. Răileanu lansează o provocare. Pornind de la studiul muzicii bizantine, a căutat să descopere muzica laică profesionistă din Țările Române. Scoate astfel la lumină o muzică modală, destinată ansamblurilor camerale, legată mai mult de spațiul oriental, dar care s-a stins odată cu tentativele de occidentalizare care au pătruns inclusiv în muzica de cult. Ori, contribuția unor compozitori români cum sunt Musicescu sau Caudella la dezvoltarea culturii muzicale este discutabilă,

tocmai datorită abandonării modalului în favoarea unei muzici tonale simpliste, într-un moment în care în Vestul Europei se nășteau noi și diverse limbaje muzicale. Dimitrie Cantemir și Anton Pann au fost principalii compozitori menționați de Constantin Răileanu, care a subliniat importanța redescoperirii și recuperării tradiției.

Concertul a fost structurat în trei secțiuni. Prima, dedicată colecției Cantemir, a conținut o serie de *peșrevuri* (formă instrumentală a muzicii otomane); în cea de cea de a doua au fost interpretate lucrări din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea apropiate de ethosul folcloric românesc sau bizantin, iar în ultima parte s-au cântat creații contemporane modale, compuse în spiritul și în continuarea tradiției muzicale mediteraneene și balcanice.

Peșrev-urile din colecția Cantemir au fost un prilej de a reasculta soliști din ansamblurile invitate pe parcursul anului 2011. Interpreți și cercetători deopotrivă, cei cinci muzicieni au impresionat atât prin tehnica instrumentală, cât, mai ales, prin exploatarea subtilităților intonației ale *maqamurilor*. Pe Kyriakos Kalaitzidis (lăută sau ud) și pe Kiya Tabassian (sétar) îi ascultaserăm cu doar două săptămâni în urmă în recitalul dedicat *Divân-ului persan*, iar improvizațiile realizate în formula din 4 decembrie au reconstituit atmosfera caldă și calmă a curții orientale. Cel mai vârstic invitat, Fikret Karakaya, a demonstrat capacitățile tehnice și timbrale ale *çeng*-ului (harpa otomană). Impresionante au fost solo-urile la *kemençe* (instrument cordofon cu arcuș) ale Nevei Özgen. Interpreta strălucit atât în improvizații, cât și în celelalte secțiuni ale *peșrevurilor*, sunetul generos colorând - într-o

Alina Horez

măsură mai mare decât au reușit alte instrumente - numeroasele ornamente microtonale. Nu în ultimul rând îl menționez pe Petros Papageorgiou, care a redat ritmurile asimetrice ale muzicii orientale variatele instrumente de percuție: *bendir*, *darbuka* și *riq*.

Dacă în prima parte a concertului ne-am lăsat vrăjiți de instrumentiștii invitați, în partea a doua a fost rândul celor români să se afirme. Ansamblul vocal – instrumental Anton Pann alături vioara modernă instrumentelor tradiționale orientale, astfel că am admirat-o pe violonista Alina Constanța Horez, care, deși este formată în spiritul muzicii clasice vest-europene (absolventă a Facultății de Interpretare a Conservatorului Bucureștean) este atât de bine adaptată la subtilitățile modalului românesc și oriental. În a doua secțiune a concertului am ascultat lucrări de Anton Pann, Veniamin Costachi, Tanburi Cemil Bey (cu influențe din modalul folcloric românesc) precum și din colecția Mănăstirii Căldărușani. Au fost interpretate lucrări instrumentale sau vocal instrumentale, cu momente de improvizație, în care din nou creativitatea lui Tabassian a fost solicitată.

Finalul a aparținut muzicii „noi”. Dacă în muzica Europei occidentale, muzica nouă presupune o inovare

permanentă și crearea de limbaje și sonorități nemaîntâlnite, în muzica orientală (cel mai bun exemplu îl dă cea indiană) tradiția este păstrată, noii creatori găsind că melodia și sistemul intonațional netemperat sunt resurse inepuizabile. Am ascultat două lucrări compuse de Kyriakos Kalaitzidis (Exile) și Constantin Răileanu (Ploaie de toamnă), în care elemente de armonie și polifonie erau grefate pe scările modale ornamentate ale muzicii mediteraneene și bizantine.

Concertul în 7 decembrie susținut la Ateneul Român de *Hespèrion XXI* sub conducerea lui Jordi Savall a conținut lucrări incluse pe albumul din 2010 intitulat Istanbul. Dimitrie Cantemir. „Le Livre de la Science de la Musique” Et la Tradition Musicale Séfaraide et Arménienne. Specializat în interpretarea muzicii vechi, ansamblul a luat naștere în 1974, purtând atunci numele de *Hespèrion XX*. Activitatea ansamblului a constat în descoperirea și aducerea în atenția publicului a multor lucrări aparținând repertoriului hispanic, dar și englez sau italian. Componenta grupului variază în funcție de muzica abordată. La concertul de la București, în care a fost abordată muzica orientală, au fost prezenți Jordi Savall (liră cu arcuș, *rebeg*), Dimitri Psonis (*santur* și *sas*), Driss El Maloumi (*ud/lăută*) și Pedro Estevan (percuție), Derya Türkan (*kemençe*), Yurdal Tokcan (*ud*), Fahrettin Yarkin (percuție), Murat Salim Tokaç (*tanbur*), Hakan Güngör (kanun), Gagik Mouradian (*kemençe*), Haïg Sarikouyoumdjian (*ney* și *duduk*), Nedyalko Nedyalkov (caval). Abordarea muzicii orientale de Jordi Savall alături muzicienilor din Turcia, Armenia, Bulgaria și Maroc constituie unul dintre eforturile sale de a aduce marelui public muzica veche din zone culturale mai puțin cunoscute. Lucrările din colecția lui Dimitrie Cantemir a alternat cu piese sefarde, armenesti, bulgărești și spaniole. Amestecul acestor muzici s-a dorit o reconstituire a atmosferei multiculturale de la curtea otomană.

Având loc la scurt timp de la dispariția sopranei Montserrat Figueras, soția și partenera proiectelor lui Jordi Savall, concertul a fost avut o dominantă austeră. Cu toate acestea, culoarea, ritmul și variația nu au lipsit. Spectacolul a impresionat prin sincronizarea și precizia matematică a instrumentiștilor. Ritmurile asimetrice au fost bine reliefate prin alegerea unor tempo-uri echilibrate. *Taksim*-urile au constituit veritabile demonstrații de virtuozitate, audiența fiind pe rând fermecată de timbrurile dulci ale instrumentelor de suflat (cavalul, *ney* și *duduk*), de agilitatea interpreților de *ud* și *kanun*, de sonoritatea senzuală a celor două *kemençe* și a *rebeg*-ului. Extrem de emoționante au fost pasajele solistice ale lui Jordi Savall, iar piesele înregistrate cu vocea lui Montserrat Figueras care au încheiat fiecare din cele două părți ale concertului au lăsat în urmă momente de reculegere și meditație.

Concluzii

Am ascultat muzica lui Dimitrie Cantemir în două concerte în care a fost privită fie de pe coastele Gibraltarului, fie de pe malurile Bosforului, fie de pe plaiurile Moldovei, iar pentru fiecare din cele trei tipuri de muzicieni, această muzică înseamnă altceva. Voi repeta un termen pe care l-am folosit din abundență în prima parte a articolului: microtoniile. Jordi Savall a realizat o călătorie muzicală din zona Mediteranei în Balcani și Orientul apropiat, însă muzicianul occidental „abonat” la tonalism, cu greu va reuși să intre în lumea intervalelor atât de mici și atât de pline de semnificații. Muzicianul oriental își urmează tradiția și o expune publicului internațional, încercând să se sustragă fenomenului de globalizare. Ce se întâmplă cu muzicianul român aflat în fața unei arte atât de complexe și rafinate, parțial a lui și parțial străin? Poate va rescrie istoria muzicii?

Sonorități istorice

Sebastian CRĂCIUN

Profesorul dr. Iamandescu, cel care a realizat primele studii de muzicoterapie în România, spunea într-un interviu recent: "Pe muzica barocă, neuronii capătă un ritm specific geniilor".

Eu am încercat, am sperat și am fost două zile la rând la concertele din cadrul ediției a VI-a a Festivalului de muzică veche, găzduite de salonul de onoare al Muzeului Național Cotroceni.

La mine nu cred că a avut efect, însă mi-a plăcut atât de mult încât dacă festivalul nu s-ar fi terminat aș mai fi încercat.

În ambele seri, publicul numeros s-a bucurat de călătorii în istorie, în care ghizi ne-au fost membrii ansamblului belgian, construit în jurul oboistului Marcel Poosele - Il Gardelino.

European Gala a fost titlul concertului din data de 29 octombrie 2011, care a încercat să arate

diversitatea dialogurilor Europei baroce, aducând în atenția publicului șapte exemplificări sonore. Itinerariul a plecat din Paris - Luis-Antoine Dornel, a trecut prin Neapolele lui Galuppi, a continuat în zona nordică reprezentată de olandezul Jan Pieterzoon Sweellink, flamandul Leemans de Bruges și suedezul Johann Berlin, fără a omite marile nume ale barocului târziu: Handel, Bach și Telemann.

Marcel Poosele

Duminică 30 octombrie, "La stravaganza" a fost titlul seratei care a surprins spiritul concertului italian și influența acestuia în muzica germană și portugheză. Au fost două seri magice, în care au impresionat instrumentele specifice timpului, sonoritatea stranie, deosebit de plăcută, de caldă a muzicii acelor vremuri.

Doar două aspecte au fost puțin deranjante: lipsa sonorizării în timpul scurtelor prezentări și destul de marile întârzieri cu care au început ambele concerte.

Artiștii de mare clasă, câtă omogenitate, câtă acuratețe, câtă dragoste față de muzică, față de sunet, cât respect față de creatori. Trebuie remarcat excepționalul oboist Marcel Poosele, care printre altele ne-a oferit o variantă a concertului în re minor de Alessandro Marcello, absolut de referință.

În final nu-mi doresc decât ca cei de la Medieval Praxis să aibă și pe viitor energie să poată organiza astfel de aduceri ale istoriei în actualitate și să ne ofere din nou oaze de reflecție asupra trecutului nostru muzical.

Camera copiilor de Musorgski

la Studioul experimental de operă și balet „Ludovic Spiess”

O capodoperă camerală devenită spectacol liric, iată o ipostază mai puțin obișnuită. Și, totuși, Studioul experimental de operă și balet „Ludovic Spiess” ne propune o astfel de realizare, cu recenta sa premieră de săptămâna trecută, purtând semnătura regizoarei Anda Tăbăcaru Hoge. Este vorba despre ciclul cântecelor pentru voce și pian **Camera copiilor**, de Modest Petrovici Musorgski, încântătoare evocare romantică a universului copilăriei. Ideea generatoare a spectacolului este, potrivit regizoarei, propunerea de „a povesti cântând”. De aici se creează scenariul care urmărește proiectul compozitorului (autor și al textului inspirator pentru cele șapte piese), relatând mici întâmplări petrecut în cadrul unei zile de către o fetiță care se trezește, înconjurată de jucării, istorioare, sfaturile Doicii, micile spaime, întrecându-se, la final, în lumea viselor. Eroina principală, Fetița, călătorește de-a lungul acestei zile întovărășită de Doică, dar și de imaginea lupului cel rău, Cărbușului uriaș și pisicuței Mimi (interpret Alexandru Polihron), Canarului cel lipsit de apărare (dansat de Gloria Barbu), prezențe imaginare ce-i colorează și înveselesc camera copilăriei. Vocea Martei Cristina Sandu urmărește expresiv melodiile musorgskine, acompaniate de „pianu năzdrăvanu” – Mădălina Florescu, ce o învață pe ea și, implicit, pe

micii spectatori, numele notelor. Doica, actrița Monica Mihăescu, rezonază la toate aceste evenimente cu delicatețea și grija omului matur care răspunde de soarta copilului cu dragoste. Întregul reprezentației este nuanțat de forme și culori sugestive în decor și costume (două debuturi în scenografia spectacolului, studentele Camelia Raluca Radu, Andreea Stancu, îndrumate de profesoara lor, plasticiana Viorica Petrovici) și, de asemenea, mișcat în pașii de dans sugerați prin indicațiile coregrafei Maria Popa. Aparent, pentru privitor și ascultător, întregul pare simplu, firesc, într-o ambianță plină de delicatețe și voie bună, așa cum se potrivește pentru ceea ce se oferă copiilor invitați, poate pentru prima oară, la Operă. Efortul, lucrul la detaliu, susținerea fiecărei clipe și legarea tuturor momentelor într-un întreg poetic-muzical, presupun însă, din partea tuturor realizatorilor aflați sub bagheta magică a regizoarei Anda Tăbăcaru Hoge, o dăruire aparte. În miezul unei dimineți de duminică, un răstimp, copii au venit la acest spectacol așteptând, de-a lungul lunii decembrie, sosirea darurilor de sărbători, aduse – realitate sau vis? – de Moș Nicolae, de Moș Crăciun și, în egală măsură, de artiștii Operei Naționale București care au făcut din Studioul „Ludovic Spiess”, pentru un scurt răgaz, o autentică reconstituire a „Camerei copiilor” dintotdeauna. Dacă, printre cei mici, s-au aflat părinți și bunici, iată un prilej de aduceri aminte înduioșătoare a primilor ani, ce le aparținuseră, cu vise, jocuri și jucării, asemenea acestui spectacol pe muzica lui Musorgski. Aplauzele tuturor au confirmat reușita.

Grigore CONSTANTINESCU

Din Persia, prin Canada, la București

Cleopatra DAVID

Muzica clasică a spațiilor extraeuropene este un domeniu fascinant și total diferit de cel în care suntem educați. M-am apropiat inițial de muzica indiană și am descoperit o artă complexă și elaborată, construită pe cu totul alte principii decât cele pe care le învățăm în Conservator. Sunt două mari stiluri în muzica indiană: cel din Sud, denumit Karnatik, continuator al tradiției muzicale din Antichitate, și cel din Nord, Hindustani, care a fost influențat de muzica persană. Studiind chiar și superficial teoria muzicii indiene, un lucru atrage atenția: organizarea materialului muzical în 22 de microintervale, organizare folosită și de muzica bizantină teoretizată de Anton Pann.

Și iată că se deschid noi porți și se nasc noi întrebări.

Dacă la muzica indiană avem acces mai mult sau mai puțin datorită lui Ravi Shankar sau Amjad Ali Khan, ambii exponenți ai stilului Hindustani, muzica clasică din alte locații asiatice este mult mai puțin cunoscută.

Institutul Cultural Român în parteneriat cu Asociația pentru Cultură și Tradiție „Anton Pann” a organizat în acest an seria de manifestări sub genericul **Când Bizanțul eram noi**, al căror scop a fost promovarea muzicii vechi din spațiul est-european și mediteranean. Cel de al șaptelea concert al proiectului a avut loc la sediul ICR în seara zilei de 18 noiembrie și a purtat numele *Dīvân-ul persan*. Astfel, muzica veche persană a fost ascultată în interpretarea ansamblului **Constantinople**, ai cărui membri provin din Iran, Turcia, Grecia dar și Canada (țara de reședință). Lucrările prezentate în recitalul de la ICR fac parte din colecții importante precum MSS (Macmua-i Saz u Suz Ali Ufki Bobowski), Colecția Cantemir, sau Codex 259 Monastère de Leimonos (Lesbos, Grecia 1772).

Ansamblul **Constantinople** a luat naștere în anul 2001, fiind la început un duo al muzicienilor iranieni Kiya Tabassian și Ziya Tabassian. Repertoriul îl constituie muzica veche din spațiul mediteranean și din Orientul mijlociu, iar scopul său este de stabilire a legăturilor dintre numeroasele tradiții muzicale, activitatea bazându-se pe cercetarea aprofundată a surselor istorice. Membru al *Conseil Quebecois de la Musique*, ansamblul are o activitate concertistică și discografică

intensă, în anul 2003 fiind numită *Descoperirea anului la Opus Gala*.

Formula în care a concertat la București a fost: Kiya Tabassian (sétar, voce), Ziya Tabassian (percuție acordabilă), Pierre-Yves Martel (viola da gamba), Didem Basar (*qânûn*) și Kiriakos Kalaitzides (lăută).

Evenimentul a avut atât un program de sala atractiv (decorat cu turcoaz, culoare care în Iran simbolizează renașterea spirituală) și care conținea explicații legate de noțiunile teoretice ale muzicii perso-arabe, dar și o prezentare detaliată, ambele realizate de Constantin Răileanu, liderul formației de muzică veche *Anton Pann* și doctorand la Universitatea Națională de Muzică București. Am aflat astfel, că, spre deosebire de muzica clasică indiană unde există o tradiție milenară neîntreruptă, în Iran, fundamentalismul islamic a oprit în secolul al XVII-lea evoluția firească a artelor, iar revenirea culturală din secolul

al XIX-lea nu a reușit să umple golul lăsat de o întrerupere a practicii muzicii savante.

Concertul a debutat cu formula de duo (Kiya și Ziya Tabassian), în care muzicienii au realizat o improvizație în *Dastgâh-e Nava*. *Dastgâh* reprezintă sistemul de gândire modală din muzica persană tradițională a secolului al XIX-lea. Termenul denumește și un tipar melodic pe baza căruia interpretul elaborează în concordanță cu starea de spirit și cea emoțională pe care trebuie să o sugereze. La prima vedere, pare a fi un sistem asemănător cu cel al *ragas*-urilor indiene. Sonoritatea este însă diferită. Sistemul intonațional, desigur netemperat, are o altă organizare, iar ornamentele microtonale nu abundă, așa cum se întâmplă în muzica indiană. Chiar și instrumentul folosit de Kiya Tabassian, sétarul (instrument cu corzi ciupite) are un ambitus redus și o sonoritate mult mai caldă, în opoziție cu timbrul metalic și posibilitățile tehnice al sitarului indian. Muzicianul a improvizat și vocal, într-o manieră liberă, neîncorsetată de tipare ritmice.

În partea a doua, ansamblul a revenit în formula celor 5 muzicieni

enunțați anterior. Desigur, prezența *violenței da gamba* pare a nu-și avea locul în acest ansamblu, însă muzicienii au încercat adaptarea instrumentului european la cerințele melodice și solistice ale muzicii orientale.

Din zona *Dastgâh*, muzica a mers în cea a *Maqam*-urilor. Au fost interpretate două cicluri (*Fasil*) de câte patru piese din Colecția Cantemir, din primul făcând parte compoziții aparținând lui Acemler (sec. al XVI-lea). Al doilea ciclu a conținut lucrări de Acemler, Agha Mo'men și două piese anonime. Fiecare piesă avea o parte introductivă (*taksim*), în care unul dintre instrumentele prezente avea rol solistic, improvizând în *rubato*. Foarte interesante în această muzică sunt construcțiile ritmice, care pot ajunge la 128 de timpuri, însă intonația microtonală a *maqam*-urilor la prilejuit, cel puțin pentru urechea noastră europeană atât de obișnuită cu acordajul egal temperat, o imersiune în exotism și senzualitate.

Este impresionantă performanța pe care o fac membrii ansamblului **Constantinople**, pornind de la cercetarea domeniului și culminând cu prezentarea în fața publicului. Starul serii a fost, incontestabil Kiya Tabassian, improvizările sale plasându-se, dincolo de virtuozitate, dincolo de zonă geografică și de timp. Muzica persană a secolelor XV – XVI a devenit prin sétarul lui Tabassian (pentru prima dată auzit în România) o piesă valoroasă în peisajul transcultural al secolului XXI. Bineînțeles, toți cei cinci soliști au demonstrat calitățile tehnice și interpretative în elaborările pe modurile și ritmurile muzicii persane, remarcând astfel pe interpreta de *qânûn* (instrument cordofon ce descinde din vechea harpă egipteană, întâlnit în practica muzicală din Orientul mijlociu și Asia centrală), Dermen Didem, pentru abilitatea și agilitatea în realizarea improvizațiilor.

După călătoria muzicală în Orientul mijlociu via Montreal, așteptăm cu nerăbdare ultimul concert al seriei, care va avea loc la Sala Radio pe 4 decembrie și în care vor fi alăturate muzica de curte, muzica de oraș și piese muzicale contemporane create sub influența muzicii vechi. Felicitând Institutul Cultural Român și pe tinerii cercetători de la Anton Pann pentru darurile muzicale și spirituale pe care le-au oferit, doresc să cred că acest proiect va avea urmări și, fie sub eticheta de *Muzică Veche*, fie sub cea de *World Music*, vom avea posibilitatea de a experimenta și contempla, de aici din Europa, produsele unor culturi și tradiții pe care nu doar curiozitatea sau excentricitatea exploratorilor le face valoroase.

Brandul Divelor

În concertul de Crăciun al Orchestrei Naționale Radio, organizatorii s-au gândit să aducă, pentru mesajul Sărbătorilor, adresat melomanilor, nu Trei Magi de la Răsărit, ci Trei Dive internaționale – Leontina Văduva, Ruxandra Donose și Teodora Gheorghiu. Fiecare și-a ales ce i-ar plăcea să ofere în dar, cântând, publicului românesc. Momente lirice au aparținut unui mult apreciat turneu în țare, întreprins la ideea pianistului Horia Mihail, care le-a și acompaniat în concerte, cu melodii nemuritoare din opere și operete. Itinerarul s-a oprit la concertul bucureștean, după ce succesul Divelor l-a precedat cu rafalele aplauzelor de la Iași, Cluj sau Timișoara, sugerând într-un fel faima de acum două decenii a vestitei triadei tenorale. Sub bagheta experimentată în repertoriul liric a dirijorului Iurie Florea, care a excelat acum în uverturi gălăgios-dansante ale lui Suppé, s-a derulat în compania orchestrei un program ce relua majoritatea pieselor cântate zilele trecute în compania pianistică de excelență a lui Horia Mihail. Fiecare solistă a primit dreptul la două arii și câteva duete „scurțuțe” (Offenbach, Mozart, Delibes), întregul finalizându-se cu versiunea românească a șlagărului de Crăciun **Noel** de Adam. Alcătuirea succesiunilor soliste ne-a

redescoperit arii ce au adus faimă interpretelor, precum **Ana Lugojana** pentru Leontina Văduva, **Bărbierul din Sevilla** pentru Teodora Gheorghiu și, cu mai multe șanse de ovații, **Carmen, Cenușereasa** pentru Ruxandra Donose. Nu ne propunem comparații între evoluțiile celor trei soliste, deoarece fiecare dintre ele a venit la serbarea de Crăciun cu propria sa glorie, acumulată pe marile scene lirice ale lumii. Importantă a fost ideea și mediatizarea ei, capabilă a reuni un public numeros și entuziast, dornic să recunoască valorile noastre adesea lăsate la dispoziția întâmplărilor și informațiilor aleatorii, cum ar fi și inexistența CD-urilor și DVD-urilor discurilor realizate în colaborări prestigioase. Diva este un simbol, iar țara noastră a avut, are și va avea mari voci strălucitoare, pretutindeni admirate. Ceea ce s-a întâmplat în finalul lunii decembrie la Radio este un exercițiu de admirație pe care al trebui să-l preia și Televiziunea (care nu a filmat concertul), și scena lirică românească (care nu a proiectat un astfel de spectacol), pentru a da și actualității reverberațiile prețioase ale perioadei de aur de acum câteva decenii, când arta cântului românesc aparținea lumii iar spectatorii noștri trăiau momente memorabile, așa cum ne-a sugerat și în concertul Se Sărbătoare al Societății române de radiodifuziune.

Grigore CONSTANTINESCU

Integrale la al doilea bis – Alina Nauncef și Liliana Iacobescu

Andra FRĂȚILĂ

Rareori avem ocazia să întâlnim pe scenele de concert muzicieni care să însumeze calități pe care le găsim absolut necesare unui act artistic desăvârșit. Nu e deloc ușor, trebuie găsit echilibrul ideal între acuratețea textului muzical, simțire, dăruire și mai ales modestie.

La fel de rar găsim consecvență acolo unde sunt bariere, determinare acolo unde lucrurile nu sunt deloc simple și o nemărginită dragoste pentru muzică ce le înobilează pe toate.

De duo-ul brașovean Alina Nauncef (vioară) și Liliana Iacobescu (pian) s-a mai auzit cu siguranță în general pentru numeroasele concerte pe care le-au susținut în această formulă și în special pentru integrala lucrărilor pentru vioară și pian de George Enescu – încununată și de alte concerte cu lucrări enesciene în numeroase centre culturale din țară - ,

integrala sonatelor pentru vioară și pian de W.A. Mozart prezentate atât de inspirat în costume de epocă și nu în ultimul rând de integrala sonatelor pentru pian și vioară de L.v. Beethoven.

Seria de patru concerte dedicate integralei beethoveniene a avut loc pe parcursul unui an calendaristic, mai precis pe 10 februarie 2010 *Sonata op. 12 nr. 1 în Re major, Sonata op. 30 nr. 3 în Sol major și Sonata op. 24 – a Primăverii*; al doilea concert a avut loc pe 28 aprilie 2010 cu *Sonatele op. 12 nr. 2 în La major, nr. 3 în Mi bemol major și op. 23 în la minor*; pe 27 octombrie au fost prezentate publicului *Sonatele op. 96 în Sol major și op. 30 nr. 2 în do minor* iar ciclul a fost încheiat pe 12 ianuarie 2011 cu *Sonata op. 30 nr. 1 în La major și op. 47 în La major*, renumita sonată „Kreutzer”. Audiența a fost cucerită de interpretarea celor două muziciene și de dăruirea cu care au readus pe scenă lucrări mai mult sau mai puțin cântate ale marelui clasic asupra cărora le-au fost imprimate noi sensuri semantice. Toate aceste bijuterii muzicale au fost dăruite publicului venit în număr însemnat la Palatul Șuțu. Aspectele organizatorice cu privire la sala de concert precum și atmosfera caldă și prietenească în care s-au desfășurat aceste patru manifestări au fost asigurate cu succes

de gazda noastră de atunci, acum regretatul cineast și publicist Petru Maier-Bianu, președinte al Fundației ACCUMM și coordonator al cunoscutului Atelierului de Cultură și Civilizație Universală.

Sprijinul financiar și nu numai a fost asigurat de colaborarea artistelor cu Uniunea de Creație Interpretativă a Muzicienilor din România.

Atmosfera a fost una cu totul deosebită. Am avut plăcerea să prezint aceste concerte din unghiul modest al muzicologului ce încearcă să zugrăvească idei noi cu haine vechi însă tabloul a fost complet abia când pianul a răsunat în aula Palatului Șuțu iar vioara i s-a alăturat într-o armonie desăvârșită. Alina Nauncef este violonist în cadrul Filarmonicii din Brașov și deasemeni un pedagog iubit în Conservatorul de sub Tâmpa. Cu toate îndatoririle zilnice care uneori îngreunează puțin mecanismul acesta atât de delicat al actului artistic, atât ea cât și reputata pianistă Liliana Iacobescu – elevă a distinsei Anna Pittiș, prezintă și ea la concertele integralei beethoveniene – reușesc să se dedice cu consecvență ideii de duo având, iată, rezultate demne de exemplu pentru multe generații ce le urmează.

Concursul Național de Interpretare și Creație Muzicală „PAUL CONSTANTINESCU”

ediția a XVII-a

Alexandru BĂDULESCU

În zilele de 9-12 decembrie a.c, orașul Ploiești a avut loc cea de-a XVII ediție a Concursului Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu”, prestigioasă manifestare muzicală organizată de către Muzeul memorial „Paul Constantinescu”- secția a Muzeului Județean de Istorie și Arheologie Prahova, împreună cu Filarmonica „Paul Constantinescu” cu sprijinul direct și generos al Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, Consiliul Județean Prahova, Prefecturii și Primăriei Municipiului Ploiești.

Deschiderea concursului a avut loc vineri, 9 decembrie, ora 10.00 în sala de concerte „Ion Baci” a Filarmonici „Paul Constantinescu”.

Concursul este deschis celor mai talentați elevi și studenți de la liceele și facultățile de muzică din țară și Republica Moldova, care studiază vioara, violoncelul, pianul, canto clasic și compoziția muzicală.

Juriile de specialitate din cadrul fiecărei secții a concursului au fost alcătuite din personalități marcante ale artei interpretative și creației muzicale românești, cadre didactice de la Universitatea Națională de Muzică București: Ilinca Dumitrescu, Silvia Voinea, Gabriel Croitoru, Marin Cazacu, Olimpia Urs, Anca Iarosevici, Anca Vartolomei, Dan Dediu, Doina Rotaru, Radu Postăvaru, Mihai Cosma, Octavian Rațiu, Sanda Hîrlav Maistorovici ș.a.

Președintele de onoare al concursului a fost ca și la edițiile precedente prof.univ.dr. Dan Buciu-rectorul de onoare al Universității Naționale de Muzică București.

La concurs s-au înscris aproape **100** de candidați din principalele centre culturale ale țării, din Republica Moldova și din vestita capitală a muzicii europene, Viena.

În urma unei atente jurizări a celor mai buni dintre cei buni, s-au acordat 66 de premii din care:

21 Premii I

Secția Vioară: Postolache Maria, cls.II, Liceul „Ciprian Porumbescu”-Chișinău; Bordeianu Teodora, cls.III, Școala de Muzică „N.Tonița” Bârlad; Cucoș Cristian, cls.IV, Liceul „Ciprian Porumbescu”-Chișinău; Botgros Cristian, cls.VI-Chișinău; Bobeico Maria, cls.IX, Liceul „G. Enescu”-București; Olteanu Ioana, cls.X, Liceul „Dinu Lipatti”-București și Mihai Alexandru, cls.XI, Liceul „Carmen Sylva”-Ploiești.

Secția Pian: Zhang Na-Na, cls.I, Liceul „G.Enescu”-București și Chiriac Ioana Daniela, cls.IV, Liceul „Octav Băncilă”-Iași;

Secția Canto: Lupea Bogdan, cls.XII, Liceul „Dimitrie Cuclin”-Galați, Vîrban George, cls.XI, Liceul „Dimitrie Cuclin”-Galați, Fang Shuang, anul II master-U.N.M.B, Adrian Prelucan, anul II master-U.N.M.B.

Secția Violoncel: Lazăr Otilia, cls.II, Liceul „Octav

Băncilă”-Iași, Lupașcu Clara, cls.IV, Liceul „Octav Băncilă”-Iași, Ghergu Izabela, cls.VII, Liceul „Bălașa Doamna”-Târgoviște, Holender Alina, cls.VIII-Viena, Curcă Alexandra, cls.IX, - București, Marius Malanețchi, cls.XII-Chișinău, Precup Adrian, anul I- U.N.M.B., Croitoru Radu, anul III-U.N.M.B.

23 Premii II

Secția Vioară: Mușat Maria Damiana, cls.I, Smărăndescu Sofia, cls.I, Burdihoiu Mario, cls.II, Băluțel Iulian, cls.V, Semeniuc Alexandru Adrian, cls.VII, Cazacu Iulia Adriana, cls.X - Liceul „George Enescu”-București, Pîrlea Ioan Octavian, cls.V, Liceul „Tudor Ciortea”-Brașov, Pandelescu Mădălin, cls.VIII, Liceul „Carmen Sylva”-Ploiești, Reuț Mihail, cls.IX, Liceul „Ciprian Porumbescu”-Suceava, Osipenco Dana, cls.XII-Chișinău și Barabancea Radu-Marian, anul II-U.N.M.B.

Secția Pian: Mănica Emilian Gabriel, cls.VI, Liceul „Dinu Lipatti”-București.

Secția Canto: Sălăjan Emanuela, cls.XII, Radu Ștefania Mădălina, cls.X- Liceul „Dinu Lipatti”, Cârstea Elena Daniela, anul II, Secioreanu George, anul I-U.N.M.B.

Secția Violoncel: Ciulin Ale, cls.VI, Liceul „Octav Băncilă”-Iași, Enache Dragoș, cls.VII, Școala de Muzică „Iosif Sava”-București, Maksay Csaba, cls.VII, Liceul „Sigismund Toduță”-Cluj, Milcu Marilena, cls.XII-București, Harabaru Adrian, anul I-U.N.M.B.

18 Premii III

Secția Vioară: Zhang Na-Na, cls.I, Liceul „G. Enescu”-București, Croitor Alexandrina, cls.II, Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, Pavlinciu Dimitri, cls.II, Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, Adămăchioae Herțanu Ștefana, cls.III, Liceul „Dinu Lipatti”-București, Pandelescu Andreea cls.IV, Liceul „Carmen Sylva”-Ploiești, Oboroc Ana, cls.V, Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, Simion Gabriel Nicolae, cls.VII, Liceul „George Enescu”-București, Gabriel Adriana Petruța, cls.VIII, Belinschi Tinca, cls.IX, Liceul „Sigismund Toduță”-Cluj, Cheteanu Nicoleta, cls.IX, Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău, Mitu Martha Maria, cls.XI, Negru Gabriela, cls.XI, Grumeza Vadim, cls.XII - Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău.

Secția Pian: Grigorenco Victor, cls.VIII, Liceul internat „Ciprian Porumbescu”-Chișinău.

(Va urma)

Arta (Auto)Portretului

Carmen POPA

E un exercițiu de autocunoaștere/ cunoaștere/ recunoaștere,... de formare/ afirmare,... de armonizare cu sine/ cu lumea,...sau cea mai subtilă cale de a te regăsi! Autoportretul a fost și rămâne un fenomen artistic complex, captivant, o întrebare și un răspuns deopotrivă...

Portretul componistic al **Maiei Ciobanu**, găzduit de *Salonul de Muzică* (ce inspirată titulatură) al *Muzeului Național "George Enescu"* a fost conceput și s-a manifestat subtil, firesc, persuasiv, la înalte cote valorice, intens (prin fiecare lucrare prezentată) asemeni unui mediat/dedus autoportret componistic.

Mediul electroacustic e o constanta a limbajului – atât de adânc ancorat în actualitate – al compozitoarei, care, prin "tușe" generate de conglomerate electroacustice specifice, imaginează, într-o manieră proprie, inconfundabilă, spațiul incomensurabil, timpul infinit...Există în muzica Maiei Ciobanu o vibrație gravă, cu total specială, asemeni muzicii sferelor, care te propulsează, pur și simplu, în spațiu și timp, fără spaima de a te pierde...căci TU însuși faci parte din Univers...Iar senzația indusă de acest fond sonor o resimți ca pe o inepuizabilă sursă de energie...fără început...fără sfârșit...ca un izvor de apă vie...

Acoladele ample ale unei existențe, trasate ardent, magistral, de sunetul clarinetului (lui *Emil Vișenescu*), s-au deschis, în așteptarea implacabilului "**Veni-va!**", înscriindu-se dar marcându-și concomitent traiectoria unică, în "cosmosul" electroacustic, tulburător prin sonoritatea atât de sugestivă, integratoare, a dualei dimensiuni – spațio-temporale.

"**Decor IV**" exemplifică prin intermediul duo-ului Clarinet/Viola, arta detaliului. Interferențele timbrale inedite, de mare efect, ale celor două instrumente, conferă un farmec deosebit suitei quasi-caleidoscopice de imagini, oglindind multitudinea și diversitatea fațetelor obiectului contemplat. Minuțiozitatea surprinderii unei palete fine de nuanțe a creat preaplînul satisfacției estetice, prin interpretarea celor doi soliști! Din nou, Clarinetul (Emil Vișenescu) și Viola (Cornelia Petroiu) au dat contur (cu încântătoare sensibilitate, ductilitate și autenticitate) portretului – în devenire.

Jurnal'99 a adus în prim plan *aspectul narativ*, mult apreciat-prin nota sa personală, în muzica Maiei Ciobanu, dar și pe cel *confesiv* – decurgând din caracterul intrinsec al acestui gen artistic. Lucrarea excelează în suprapunerea și intersectarea – ambele

spectaculoase – ale diferitelor categorii de timp: timp muzical, timp fizic, timp biologic, timp cotidian, timp astral...

Noi înșine (cum just sublinia chiar autoarea) trăim, simultan, pe mai multe paliere temporale. Timpul se contractă, se dilată, se suspendă, se suprapune, zboară...

Violonista Cornelia Bronzetti s-a dovedit a fi un remarcabil narator atât prin calitatea admirabilă a sunetului – ce constituie oriunde și oricând o apreciabilă carte de vizită – cât și prin serenitatea interpretării –

susținută de un ground electroacustic semnificativ, dar și prin trăirea distinctă, a pluristratificărilor temporale!

"**Un interviu și trei comentarii**" încântă prin concizia exprimării muzicale, prin căldura tonului violei, prin conceptualizarea/abstractizarea limbajului muzicii *live*, la interferență cu cea electroacustică. Încă o dată, *Cornelia Petroiu* ne-a convins că trăiește cu pasiune și sinceritate fiecare notă căreia îi dă viață, lucru ce-i ridică continuu standardul valoric și îi aduce aprecieri unanime.

Final(izarea) *AutoPortretului* nu se putea realiza fără **Manifest elitist I**, o mostră ideală de sincretism actual, de tip *Multimedia*, în cadrul căruia se metamorfozează/sublimează/împlesesc – în concepție *Gaudi*, elemente minerale, vegetale, animale, umane, de la materie la spirit, cu identificarea *climax*-ului prin starea (de elevație) a spiritului denumită *elitism*, textul semnificând, *de facto*, manifestul *Elitismului*, prin intermediul căruia muzicianul, omul de cultură **Maia Ciobanu** își rostește ferm crezul în rolul și menirea elitismului/elitelor considerate condiția *sine qua non* a evoluției societății - de oriunde, oricând, în toate domeniile activității umane!

Remarcăm Sunetul excepțional, ce a servit întotdeauna Muzica – realizat de ing. *T.F Cazan!*

Ultimele imagini, remanente... m-au ajutat să descopăr un artist în cel mai profund și nobil sens al cuvântului, un veritabil explorator al Noului în artă, un muzician erudit și de atitudine, un adevărat Om al Cetății, un reprezentant al Elitei autentice!

Cristina Bărbulescu despre:

Actualitatea spectacolului de Operă-Balet în Europa

Iată o lectură care uimește prin domeniul abordat. Opera îmi pare, ca gen, legată de tradiția seculară a organizării stagiunilor. Autoarea, Cristina Bărbulescu, actualmente coordonatoarea a Departamentului Comunicare din Opera Națională București, a inițiat, prin intermediul unor studii aprofundate, desfășurate în Franța, o cercetare a domeniului care de îndreaptă spre o cunoaștere ce schimbă total această imagine. Vorbim de perspectiva contemporană a sistemului de existență-manifestare al unei Instituții de spectacol muzical, altfel spus *Opera, teatru liric și de dans*. Pentru această activitate i-a fost necesară focalizarea oferită de contacte europene în direcția respectivă, focalizare pornind de la Opera din Paris, cea din Londra, din Geneva sau alte opere europene. Punctele de vedere pe care autoarea le supune discuției în volumul său publicat la Paris, editura *L' Harmattan: Les opéras européens aujourd'hui – comment promouvoir un spectacle ?* sunt surprinzătoare prin ineditul lor. Din perspectiva noastră informală, vorbim despre un aspect aproape inexistent în discuțiile românești privind reprezentațiile lirice și de dans, al căror destin se confruntă, într-o accepțiune virtuală, cu aleatorismul. Ideile pe care le aduce lectura volumului, acum pentru prima în atenția organizatorilor (directori generali, directori artistici, responsabili cu marketing și consilieri din Ministerul culturii), creatorilor (interpreți, regizori, coregrafi, scenografi, dirijori) și publicului sunt reunite însă de editura pariziană L'Harmattan într-un complex tematic divers ca problematică, sub genericul „Muzicile și câmpul social”. Ca să știm care sunt preocupările actuale ale editorilor, mi se pare suficient a cita cuvintele directoarei acestei colecții, Anne-Marie Green: „Transformările tehnologice din ultimii cincizeci de ani ar repus în discuție locul ocupat de muzică în cotidian. Acum, muzica este omniprezentă în spațiul ca și în timpul societății, implicațiile sociale și culturale sunt atât de pregnante încât solicită să fie observate și analizate cu atenție. Seria - în care se cuprinde și cartea Cristinei Bărbulescu - propune să îngăduim cititorilor oportunitatea de a înțelege faptele muzicale drept simptome ale societății.”

Dorind prilejul unei discuții mai ample, să parcurgem totuși principalele probleme supuse investigării și, firește, elucidării modului de manifestare contemporană a teatrelor de operă (*Maisons d'Opéra*) din Europa. Primul capitol definește specificul actual a ceea ce se consideră a fi teatrul de Operă-Dans. Autoarea definește actualitatea statutului, repertoriului, producției, calității de spectacol și structurii publicului. Se adaugă în dezbateră procesul formativ, de educație, precum și modul de construire a unui program artistic. Urmează un capitol secund ce studiază definirea Publicului actual de operă. O observație importantă indică schimbarea radicală a celor care receptează spectacolul, prag care desparte finalul de secol XIX de primele decenii ale secolului XX, spre un mod nou de acceptare sociologică a operei. Dispare treptat ideea ritualului social al publicului care vine la operă, căci interesul se îndreaptă mai mult spre interpret, spre lucrare, altfel spus, luminile observației părăsesc treptat sala în favoarea scenei. O aspectologie aparte marchează schimbarea amplasamentului claselor sociale, pe plan orizontal pentru cei care privesc doar scena de la parter, pe plan vertical pentru cei distribuiți în amfiteatru, loji, balcon, pentru a beneficia de reprezentație în relația observării publicului îmbinată cu mesajul spectacolului. În ansamblu, modificările de public se constată și în relația spectator-artist, modificare de atitudine care caracterizează existența actuală a producției Operei. Consecința conduce spre ambientul modificat și în concepția sălii de spectacol liric „italian”, de coloristică preferențială (combinație de roșu și auriu), în favoarea unei arhitecturi moderne și funcționale care favorizează și un alt mod de comportament al spectatorului. O anexă a studiilor recente indică și o

creștere a modului de preinformare în rândul spectatorului care vine la teatru mult mai pregătit în privința cunoașterii lucrării și a interpreților sau intențiilor regizorale. Imaginilor reflectând relația cu Opera le este actualmente proprie receptarea repertoriului liric și coregrafic drept consecință a spectacolelor retransmise audio prin Radio, video prin Televiziune, precum și înregistrărilor multiple de CD și DVD, care completează complexul general al educației muzicale școlare și familiale. În consecință, specialiștii relațiilor publice identifică astfel imaginea instituției, cumulând astfel mai multe repere: Valorile apreciate de public, Reducerea punctelor slabe prin îndepărtarea aspectelor negative existente încă. În complexul respectiv ne sunt prezentate numeroase scheme de analiză, cu avantajele și modificările pe care le oferă concluziile în drumul construirii unei imagini favorabile pentru fiecare teatru în parte (logic, diferită de la un reper la altul). Noțiunea de „public” devine astfel un subiect care propune analiștilor diverse sisteme ce se îndepărtează de la criteriile tradiționale, acceptând mai cu seamă ideea de grupare socială a celor care asistă la un spectacol. Una dintre clasificările actuale și, consideră autoarea, reale aparține cercetătorului J.-L.-Fabiani : *Publicul constat, Publicul inventat, potențial*. Urmează varianta clasificării semnalate de Emmanuel Ehis privind *Publicul real și Publicul potențial*. În astfel de procese de observație, responsabilul

organizării teatrului trebuie să se preocupe de fidelizarea spectatorului, cucerirea publicului potențial, implicând astfel percepția imaginii teatrului respectiv și motivația opțiunilor pentru genul de producție Operă-Dans. Consecințele derulării studiului condus spre tehnici de relații cu publicul prin chestionare, discuții, „focus-group”, observații sunt particularizate de Cristina Bărbulescu prin metodologiile practicate de către două mari „Maisons d'Opéra-Case de operă” – Opéra Național de Paris, Royal Opera House Covent Garden Londra. Sunt observații a căror amploare propune deschideri și către alte teatre europene, fapt deosebit de interesant și în ceea ce privește scara vârstelor, motivațiile de participare, alternanța vechi și nou a producției. Conținutul lucrării este continuat cu Capitolul „Tehnicul creative ale promovării unui spectacol de Operă sau Dans”. Ni se vorbește despre: „domeniile vecine”, problemele promoției în funcție de „produs, preț, distribuție, comunicare, publicitate, promovare a vânzărilor, relații publice”. În această direcție, cercetătorul studiază manifestările elitismului și codul exigențelor, deschiderea spre receptarea unui public întinerit, evitarea rutinei și promovarea modernității, facilitarea comprehensiunii produsului liric sau coregrafic și, nu în ultimul rând, politica tarifelor de acces la spectacol. Desigur, fiecare subtitlu ar merita detalii, pentru că suntem invitați să le comentăm din perspectiva marketingului, ceea ce uneori se refuză, considerându-se o relaționare „tabu” în privința producției artistice, în comparație cu cea industrială (fabricarea de CD, DVD etc).

Perioada studiilor pariziene aprofundate i-a permis Cristinei Bărbulescu să privească prin microscop realitatea aceasta, adăugând lecturi și contacte cu cei specializați în a aduce Opera și Dansul către actualitatea mileniului III. În anexele volumului autoarea adaugă astfel interviuri deosebit de interesante cu Marie-pierre Faurite, responsabil al serviciului de marketing la Opéra National de Paris, cu Simon Magill, communication Manager și Elisabeth Bell, Head of Corporate Communications Royal Opera House, și Christopher Park, chargé de publics jeunes, Grand Théâtre de Genève. Considerăm această carte, un studiu de sinteză, mai mult decât un proiect. Cristina Bărbulescu ne propune să intrăm în realitatea lui AZI, lăsând arhivele și rutina să-și odihnească oboseala în spațiile trecutului, ale cărui valori culturale și artistice trebuie însă protejate și în prezent concomitent cu noile afirmări creatoare. Principala demonstrație mi se pare a fi ideea că Teatrul muzical - Operă sau Dans - trăiește și are viitor, deoarece condițiile există, elaborate, studiate și eficiente, ca sisteme capabile să îi asigure mișcarea, viața, evoluția. După, lectură iată și un sfat: neliniștiți-vă, căutând prezentul care merită toată atenția noastră, privind ceea ce Cristina Bărbulescu numește *Le spectacle vivant* – spectacolul viu.

Grigore CONSTANTINESCU

Dirijorul Marin Constantin

Portret eseistic
de Viorel Cosma

Lava BRATU

A scrie despre un artist de talia dirijorului Marin Constantin și despre un fenomen estetic de anvergura coralei *Madrigal* este „un angajament profesional de imensă răspundere muzicologică”, după cum notează Viorel Cosma, autorul volumului *Dirijorul Marin Constantin. Portret eseistic*. Cartea a apărut într-o ediție de lux la Editura Magic Print, iar lansarea a avut loc la câteva luni după ce maestrul Marin Constantin „s-a topit în corul stelelor de aur”. Evenimentul a beneficiat de participarea președintelui UCMR, Adrian Iorgulescu, a academicianului Răzvan Theodorescu, a dirijorului Horia Andreescu și a muzicologului prof. univ. dr. Grigore Constantinescu. A cântat corala *Madrigal*, sub conducerea dirijorului Voicu Popescu, el însuși fost madrigalist.

Subiectul a mai fost abordat de către Iosif Sava și Grigore Constantinescu, colegi de breaslă „care au răzbit în interiorul laboratorului lui Marin Constantin [...]”, dând la iveală două cărți indispensabile oricărui cercetător”. Cartea-sinteză în fața căreia ne aflăm extrage „esențele tari” ale volumelor existente deja (inclusiv ale unui volum propriu, reprezentând prima monografie a *Madrigalului*), la care se adaugă o pedantă actualizare. Avem deci un ópus muzicologic (cu numărul 100 în CV-ul autorului) care rescrie, la zi, monografia „unei personalități de statură internațională” (Marin Constantin a fost Ambasador de Onoare al UNESCO) și a monumentului artistic pe care l-a creat (*Madrigalul* a fost declarat, în 1992, Bun al Patrimoniului Cultural Universal). În plus, deoarece Marin Constantin și Viorel Cosma au fost legați de o veche prietenie, se poate spune că este și o carte de suflet, a cărei stilistică îmbină caracterul științific cu cel intimist, furnizând informații și sinteze de specialitate, dar și atitudini în care omenescul înfrânge sobrietatea obișnuită a autorului.

O bună parte din cele peste 300 de pagini ale cărții „trădează” acribia lexicografului, care pune la dispoziție un *Repertoriu al pieselor interpretate în perioada anilor 1947-2010* (constituind, în sine, o adevărată istorie a muzicii în exemple), o *Discografie* (fabuloasă) și o *Filmografie* (de televiziune și cinematografie).

Extrem de importante sunt capitolele IV (*Constelația personalităților dirijorale*) și V (*Marin Constantin, personalitate de sinteză a muzicii corale românești contemporane*), derivate din neastâmpărul expertului în istorie și critică muzicală: „Cea mai grea și complexă problemă (ce va rămâne deschisă multă vreme în fața oricărui biograf al lui Marin Constantin) o socotim plasarea muzicianului în contextul istoric al muzicii românești, în vederea fixării locului pe care îl ocupă această personalitate artistică în raport cu marii noștri dirijori de cor din ultimii 200 de ani”.

Zis și făcut, pasiunea autorului începe a pune în pagină ideii forță și dezvoltări substanțiale, spre a sublinia „virtuțile care îl particularizează față de marii săi precursori (Gavriil Musicescu, Gheorghe Dima, D. G. Kiriac, Ion Vidu, Marcel Botez, Nicolae Lungu și Dumitru D. Botez)”. Iată și direcțiile pe care merge această amplă cercetare: „repertoriile pe care le-au promovat acești dirijori”,

„primele audiții de piese străine și românești ce au figurat pe afișele lor”, „unde și când au întreprins turnee de propagandă peste hotare a artei românești, câte discuri și eventual, filme documentare, au realizat cu propriile formații, câte elemente tinere au impus pe plan intern și internațional, ce mijloace tehnice și artistice inedite au folosit în realizarea concepției interpretative aceste personalități de excepție, față de contribuțiile corului *Madrigal* și ale dirijorului său”.

De fapt, cei șapte mari precursori sunt evocați în cadrul unui tablou complex, cu zeci de nume de dirijori și ansambluri, cu fenomenul creației corale și generațiile de compozitori implicați, totul impregnat de spiritul timpului. Automat, aceste aspirații pun în mișcare mijloace de lucru diverse, de la cercetarea curriculară și circulară la analiză, sinteză și contextualizare, mijloace mânuite cu ușurință de condei, talentul clarității și un scop bine definit: realizarea unui portret cât mai complet, holistic, al dirijorului Marin Constantin și al *Madrigalului* său. Din această largă abordare fenomenologică decurg concluzii comparative precum: „Identificarea dirijorului de cor cu propria sa formație nu a mai realizat-o atât de perfect în muzica românească din trecut [...] decât Gavriil Musicescu cu Corul Mitropolitan din Iași, la sfârșitul veacului

XIX”. Și așa cum *Revista Idealistă* (nr. 1, 1904) recomanda călătorilor străini un top al monumentelor românești de la începutul secolului XX - Mănăstirea Curtea de Argeș, Castelul Peleş, Ateneul Român, Podul de la Cernavodă „și... Corul Musicescu de la Iași”, tot astfel maestrul Viorel Cosma propune o listă actualizată: Delta Dunării, Mănăstirile din Nordul Moldovei, Castelul Bran, Palatul Parlamentului, Cimitirul vesel de la Săpânța „și... Corul *Madrigal* al lui Marin Constantin!”

Cităm apoi „sentințe” extrem de flatante pentru muzica românească: „După o generație de dirijori români (Musicescu, Dima, Kiriac) formați peste hotare (Sankt-Petersburg, Leipzig, Paris), iată că Marin Constantin – produs spiritual exclusiv al învățământului muzical autohton – a reușit să impună străinătății o concepție didactică unică, de esență românească, originală, prestigioasă”. Despre această școală (sintetizată în lucrarea de doctorat *Arta construcției și interpretării corale*) se pot citi pagini de stilistică interpretativă și mărturii ca aceasta: „[...] nu cred că gestică mea poate

să spună cum dirijez. Dirijez cu privirea. Noi, eu și corul, ne simțim unii pe alții. Cât suntem în *Madrigal* nu cunoaștem decât o singură mare satisfacție: aceea de a fi un ansamblu ce trăiește ca o singură ființă”. Acest „instrument-ființă”, cum a fost supranumit *Madrigalul*, reprezintă „o adevărată familie cu 35 de «copii»”, „o a doua «casă» pe care [Marin Constantin] a purtat-o în turnee, ca un melc, în spate”.

Paginile cărții vorbesc, desigur, și despre aceste turnee și succesul lor fulminant, despre cursurile de specialitate pe care Marin Constantin le-a predat peste hotare, despre discipolii săi din străinătate, despre rolul bisericii ortodoxe în momentele de cumpănă ale formațiilor corale, despre muzica bizantină pe care Marin Constantin a adus-o în sala de concerte și despre rolul său în stimularea creației contemporane: „Marin Constantin a însemnat [...] o întregă etapă istorică pe care a dominat-o și a restructurat-o din temelii. Departe de a putea fi socotit doar un interpret excepțional care a schimbat mijloacele de expresie ale artei corale, Marin Constantin a provocat compozitorii epocii contemporane să împingă creația vocală până la limitele superioare ale gândirii sonore, executându-le partiturile la parametri artistici greu de imaginat”.

Aflăm și „secretul” care a stat la temelia vieții sale, formulat de însuși... poetul Marin Constantin: „Talentul, pasiunea, cu dragoste de muzică și semeni, / Încearcă să le-ngemeni, adăugând cunoaștere adâncă și încă, neistovită muncă...”

Marea spectaculozitate a muzicii cu Jordi Savall

Mircea ȘTEFĂNESCU

Sub sigla **Institutului Cultural Român**, în seara zilei de 7 decembrie, la Ateneu, în marea sală a Filarmonicii *George Enescu* din București, asaltată până la refuz de public, s-a petrecut faptul prin el însuși excepțional, de a-l vedea și a trăi nemijlocit vibrația admirației față de Jordi Savall.

Jordi Savall are o strălucire de primă mărime pe această planetă **Muzica**. Îl știam din programele canalelor muzicale și culturale franceze și europene **Mezzo** și **Arte**, unde apare frecvent. Mai știam de amploarea activității sale concertistice și de editarea a mii și mii de cd-uri care îi poartă semnătura. Specializat în revalorizarea muzicii vechi, de la barocul englez și muzica Renașterii, la muzica medievală hispanică, Jordi Savall este distins cu multe premii ale unor prestigioase foruri culturale internaționale, inclusiv Premiul **Grammy**, în 2011, pentru cd-ul-carte **Dinastia Borgia**, și Premiul pentru cel mai bun album la categoria Muzică veche al Asociației Internaționale a Muzicii Clasice.

Jordi Savall a venit la București împreună cu ansamblul său **Hesperion XXI**, pentru a prezenta o producție de mare spectaculozitate și interes cultural și artistic, sub titlul **Istanbul. Dimitrie Cantemir. Cartea Științei Muzicii și tradițiile muzicii sefarde și armene**. Jordi Savall a apărut aici ca instrumentist la liră cu arcuș și rebeg și a semnat regia artistică, alături de concepția programului și de selecția pieselor.

Nu a fost un concert propriu-zis, un concert cameral sau o succesiune de piese în recital. Muzicile auzite erau din alte timpuri, din alte spații geografice și de sensibilități față de frumos, de fervoare și de celebrare a artei și vieții. În fond Jordi Savall ne-a plasat undeva pe malurile Bosforului de pe la începutul secolului XVIII, în ambianța sonoră a Curții serenissime, cu extensiile de rigoare, în acel climat cultural fertil recunoscut ca atare de istoriografia turcă. Muzicile auzite au fost interpretate autentic, cu instrumente de epocă al căror nume nu ne spune mare lucru – cum sunt Kamanche și Tanbur, Kanun și Ney – dar care au iradiat o imensă energie purificatoare. Paleta expresivă, multicoloră și

revelatoare a pieselor din program a fost marcată de audiția în premieră absolută, a **5 makamuri** semnate de Dimitrie Cantemir, Kantemiroglu, cum îi spun turcii, respectiv, fiul lui vodă Constantin Cantemir ... **makamuri** cuprinse în **Cartea Științei Muzicii**, al cărei autor este. Si nu a fost nimic aici pro domo.

O restitutie este în primul rând un act de dreptate și Jordi Savall mi-a apărut în toată această seară ca un Sarastro care prin gestul și magnificența sa ridică luminile nopții de peste toată strălucirea.

Muzicile sunt diferite în raport de timp și spațiu. Uneori sunt confluențe, altă dată nu. Dar se întâmplă câteodată relevarea marelui mister dincolo de gândire și de universurile de cultură și de sensibilitate pe care ți le recunoști. Și acest mister este că muzica există și este viața însăși, indiferent de forma sub care se manifestă, dacă este credibilă, pentru că interpretul o face credibilă și o ivește ca parte a umanului și implicit a umanității.

Spectacolul, ca atare, a fost o transbordare ideatică și imagistică în Orient, într-un Orient de acum câteva secole.

Un Orient încadrat de cortine sonore evocând Occidentul, în sala cufundată în penumbra, tocmai pentru a lăsa gândirea să se deschidă într-o nesferată libertate, ca la nunta stelelor. A fost un montaj artistic în care s-a văzut încadrat și publicul. Publicul care a urmărit atent discursurile muzicale și la sfârșit l-a aclamat îndatoritor și recunoscător pe Jordi Savall. Publicul care în memoria sa remanentă păstrează, poate, imaginea sonoră a tubulhanelor și meterhanelor de tristă amintire. Dar acum filtrate și situate acolo unde se îmbină privirea trează cu visarea.

Orientul Cornului de Aur are o istorie și în arte. O istorie cu nume și cu capodopere, cu vieți reale și trăite pe care suntem datori acum să le reconsiderăm și să abandonăm prejudecățile născute odată cu occidentalizarea muzicii culte românești. Cât despre Dimitrie Cantemir și despre creația sa în muzică cred că a venit momentul de a fi recâștigat ca parte a muzicii românești, inclusiv în lumea noastră componistică și de concert prin orchestrații moderne și adaptări. Este o datorie. Și fără nici un fel de parti-pris el este și în muzică Dimitrie Cantemir, și nu Kantemiroglu. Cel care a scris **Descriptio Moldaviae** și a fost membru al Academiei Berolina de la Berlin a vorbit întotdeauna despre români și despre spațiul nostru în istorie. El este Cantemir și nu Kantemiroglu, așa cum este lexicografiat în literatura de specialitate internațională.

În cadrul Stagiunii Institutului Cultural Român la Ateneu, acest concert extraordinar a fost vârful manifestărilor muzicale. Așteptăm ca în anul 2012 să avem alte întâlniri cu mari interpreți și creatori de pe toate meridianele lumii. (Foto: David Ignaszewski)

Sonorități folclorice

Constanța CRISTESCU

În seara de 10 septembrie, în fața unui numeros public ce a umplut la refuz Piața Festivalului „George Enescu”, Grigore Leșe, neîntrecutul horitor maramureșan, s-a confruntat muzical cu un grup de patru cântăreți iraniei, maeștri ai improvizăției orale. Invitații lui Grigore Leșe sunt: Amir Heidarkhodae (voce, *setar* – instrument de coarde ciupite – și *tambur*), Mohammad Saleh Zamani (*kamancheh* – instrument de coarde cu arcuș), Mehdi Aminian (*ney* – fluiet persan -, *setar*) și Hossein Sanaei Sedeh (voce, *tombak* și *daf* – instrumente de percuție).

Ideea ce a stat la baza confruntării muzicale este aceea a stabilirii unor lianți de spiritualitate ancestrală prin elemente structurale ale unor genuri improvizatorice din folclorul românesc și din cel iranian. Experimentul paralelei muzicale inițiat de Grigore Leșe a dat roade excelente, căci din confruntarea artistică a muzicienilor au reieșit o mulțime de elemente structurale comune cântecului lung românesc și iranian, dar și cântecului stropic ori repertoriului instrumental.

Astfel, doina maramureșeană cu noduri interpretată de Grigore Leșe și melodia improvizatorică de dragoste ori nostalgică a iranianilor interpretată de Hossein Sanaei Sedeh cu aceeași tehnică vocală naturală denumită de specialiști „Schlusstone”, au sunat asemănător. Identică sau asemănătoare a fost și structura modală, rubatoul, forma și recitativul doinit în parlando, îngemănând două

culturi muzicale care aparent foarte îndepărtate.

Doina instrumentală interpretată de Grigore Leșe la fluiet mare s-a îmbinat minunat cu improvizăția instrumentală la *ney* a lui Mehdi Aminian, coloritul oriental fiind dat de acompaniamentul de percuție și instrumente de coarde ciupite și cu arcuș care au dublat ori au continuat variat melodia.

Lamentația doinită a lui Grigore Leșe acompaniată cu discreție de percuția iraniană a fost preluată variat de Mohammad Saleh Zamani la *kamancheh*, apoi a fost continuată de Grigore Leșe la fluiet mare românesc, pe acompaniamentul de percuție în ostinato. „Doamne mult m-am rugat Țăie/ Să nu-mi dai urâtă mnie”, doinea Grigore Leșe, cu intervenții heterofonice și imitative variate ale maeștrilor improvizaatori iraniei.

Deși cântau în limbi diferite, muzicienii înțelegeau perfect ethosul cântecului, pe care îl continuau în variante mai mult sau mai puțin îndepărtate, pe structuri modale identice ori asemănătoare. Doricul sau cromaticul 1 pentahexacordal cu cvintă de sprijin din horea maramureșană se regăsește în cântecul improvizatoric iranian în structuri modale cu ambitus mare, acesta fiind deseori interpretat în polifonie imitativă la octavă cu dublaje timbrale și acompaniament instrumental.

Tânguirea neyului se îngemănează cu fluietul românesc, însă cele două instrumente nu se pot confunda în privința sonorității. Fiecare instrument are un ceva al lui, ce îi conferă personalitate timbrală. La aceasta se adaugă măiestria interpretului, care îi cunoaște și-i valorifică tainele.

Și în cântecele strofice și în melodiile

instrumentale de dans s-au putut identifica auditiv structuri modale și sisteme de cadențare identice ori asemănătoare, diferența culturală fiind dată de complexitatea și particularitățile acompaniamentului instrumental. Cei patru instrumentiști iraniei au etalat forme variate de polifonizare a monodiei și o varietate de mijloace de acompaniament, cu o virtuozitate naturală, firească, plină de simplitate și puritate, ce a încântat și a copleșit publicul. Virtuozitatea vocală naturală a lui Hossein Sanaei Sedeh a uluit auditoriul, ca de altfel și dialogul muzical extraordinar realizat cu Grigore Leșe.

În farmecul dialogului muzical intercultural, timpul s-a scurs pe nesimțite... La un moment dat, Grigore Leșe a anunțat sfârșitul „poveștii” muzicale pe care a zis-o împreună cu cei patru colaboratori iraniei, le-a mai îngăduit să cânte un cântec și minunea muzicală a luat sfârșit.

Mărturisesc că după ce s-a terminat concertul folcloric intercultural am renunțat a merge la alte concerte din programul serii; pentru că prea-plinul spiritual oferit de acea muzică ancestrală, arhetipală, nu mai îngăduia contactul cu alte muzici, oricât de frumoase ar fi fost și oricât de măiestrit ar fi fost interpretate. Am ascultat atunci o muzică ce nu cunoaște nici timp, nici spațiu, o muzică arhetipală ce te proiectează în imemorial și te-implinește indescriptibil.

Grigore Leșe și invitații săi iraniei au sugerat ideea unor esențe universale ale muzicii, proiectându-ne în spații sonore arhetipale pe care Enescu le-a sondat cu geniul său și le-a răstălmăcit într-un stil inconfundabil.

Oui, Ba Da

Doina MOGA

Cu puțin timp în urmă, am revăzut un spectacol foarte drag mie. Și mărturisesc că m-am bucurat nespuse pentru că, deși premiera propriu-zisă a avut loc la ediția din 2007 a Festivalului Internațional George Enescu, el a rămas la fel de proaspăt, nealterat, neprăfuit, neerodat, iar buchetul de trăiri muzicalo-poetico-dansante a percutat la fel de puternic în sufletele spectatorilor.

Conceput ca o „plimbare” coregrafică prin universul muzical de ieri și de azi, lucrarea este în egală măsură românească și universală; sensibilă și vibrantă, simplă și complexă, veselă și tristă, plină de pilde și umor neaoș.

Este revelatoare, atipică și încântătoare. Iar părintele ei, dansatorul, coregraful, creatorul și omul de cultură Gigi Căciuleanu, este prezent 100% (sută la sută) în fiecare secundă a ei (a lucrării).

Pentru că numai cineva care a înțeles frumusețea și unicitatea spiritualității românești, numai cine a iubit-o, a purtat-o cu el de braț prin lume, a respectat-o, a integrat-o în universalitate, a făcut-o cunoscută, a explicat-o, numai cine s-a hrănit din ea și a respirat-o simțindu-i toate miaramele, se putea identifica cu ea așa cum a făcut-o el, și putea să o adune și să o așeze atât de firesc în mozaicul coregrafo-sonor din „Oui ba da”.

Deschide el însuși spectacolul, desigur acum prin reprezentant, cu ținuta-i suplă dar consistentă, cuprinzând cu privirea și brațele planeta, pătrunzând-o cu sufletul până la găsirea aceluși „buric al pământului”, care pentru fiecare din noi, recunoaștem sau nu, este acel „...pe-un picior de plai, pe-o gură de rai”...

Apoi ne oferă o mostră de poezie scrisă de el și „recitată” fără patos dar foarte expresiv, creând o simbioză între vorbă și gestul care comentează muzica, aleasă tot de el și formată dintr-un colaj deosebit de sugestiv, de fapt un amestec de folclor și hip-hop, de muzică ușoară și lăutărească, de romanțe și șansonete cu texte relevante și înregistrări rare și calitative.

Am auzit și văzut aici, căci nu-i așa, muzica o ascuți și dansul îl privești, piese nostalgice, de o factură sentimentală adâncă, dar și

muzica tânără abruptă sau licențioasă.

Am auzit-o pe Maria Tănase cu câteva capodopere, unele chiar în premieră, mă refer la înregistrările în limba franceză, pe Ioana Radu, am auzit muzica cârciumarilor de mahala, dar și a aristocraților, l-am auzit pe Pavel Stratan și încă mulți alții.

În trecerea bruscă de la rural la urban, de la vechi la foarte nou, evidențiază din plin meșteșugul rafinat al mânuitorului vocabularului dansant.

Fără un scenariu anume, Oui Ba Da se încheagă într-un mozaic de stări, relații, întâlniri, ipostaze, atitudini, depănate într-un torent aleatoriu de amintiri sau cugetări.

Iar finalul pe „Ciuleandra”, a fost concludent și revelator.

Compania care da viața acestui spectacol însumează o duzină de fete și băieți dintre care doar ceva mai mult de un sfert au terminat Liceul de coregrafie. Și, totuși, nu s-a simțit deloc asta, pentru că, așa cum face de-o viață, mai pe întreaga planetă, Gigi Căciuleanu construiește fără greș partituri ce se asortează perfect personalității fiecărui actor. Totul este într-o continuă mișcare, se dansează cu plăcere, chiar cu poftă, transmițând (în pofida lipsei lor de experiență actoricească) sălii, o revărsare dinamică, deosebit de antrenantă.

„Oui Ba Da” este și va rămâne un spectacol unic, de referință. În ceea ce privește originalitatea titlului, Gigi Căciuleanu explică: „Oui: român fiind, viața mi-a oferit ocazia să-mi fac drumul artistic în Franța, acolo unde și-au trăit arta Ionesco, Cioran, Eliade, Enescu, Brâncuși. Ba Da: de naționalitate franceză, peste tot în lume mi-am păstrat intacte rădăcinile, dragostea și mândria pentru originea mea. Oui Ba Da este o realitate că Românii își poate revendica cu fruntea sus locul ei legitim în Europa și în lume”.

Nu ratați „Oui ba da”. Merită toată atenția și admirația noastră.

Festivalul "I.D. Chirescu" - ediția a XXX-a

Mariana POPESCU

Festivalul Internațional de muzică corală "Ioan D. Chirescu" ajuns anul acesta la cea de-a XXX-a ediție, s-a impus ca unul dintre importantele evenimente culturale românești.

Prima ediție a Festivalului a avut loc la numai un an, după dispariția compozitorului, în anul 1981.

Prin organizarea constantă a Festivalului, la care principalii factori organizatorici au fost de fiecare dată, Primăria și Consiliul Județean, orașul Cernavodă demonstrează că-și cinstește pe unul dintre cei mai străluciți fii.

Festivalul a fost organizat pe două secțiuni: în 3 decembrie – secțiunea muzică laică, la Casa de Cultură – Cernavodă, iar în 4 decembrie – secțiunea muzică religioasă, în Biserica *Sfinții Constantin și Elena*, construită prin colecta publică organizată de tatăl muzicianului, preotul – învățător Dimitrie Chirescu.

Corala „D. D. Botez” din București, înființată în anul 1990, dirijată de profesor Eugen Kreiss, membră constantă a Festivalului „I.D.Chirescu”, a interpretat

lucrările: *Serenada* de Augustin Bena, *Frunza verde de sulfina* de I.C. Danielescu, *Doruleț – dorulețele* de I.D. Chirescu, *Țigăncușa* prelucrare pentru cor mixt de Eugen Kreiss și *Ca la Breaza* de Gheorghe Danga.

Corala feminină "Camerata" a Centrului Cultural din Brăila, înființată în anul 1977, dirijată de profesor Paraschiva Moise - la venerabila vârstă de 81 de ani, un exemplu de dăruire și pasiune pentru muzica corală, a prezentat piesele: *Ce te legeni codrule*, de Gheorge Schelet pe versuri M. Eminescu, *Păstorita* – cor din Opera „Wilhem Tell” de G. Rossini, *Sârba argeșeană* de George Marcu, *Floricea* de Francisc Hubic (solistă Leonarda Ghet), *Clopoței*, aranjament pentru voci egale după *Jingle Bells*.

Corul "Mihail Vulpescu" al Protopopiatului Călărași, înființat în anul 2007, la inițiativa P.C. Părinte Protopop Eugen Vasile Barz, al cărui dirijor este Del Vasilache, a prezentat repertoriul: *Mama* de I.D. Chirescu, *Fata de păstor* de Teodor Teodorescu, *Sârba în căruță* de Gheorghe Danga.

O prezență inedită în cadrul Festivalului a constituit-o grupul coral „Nasa Posem” (în traducere – „Cântecul nostru”) din Krsko (oraș înfrățit cu Cernavodă), Slovenia, dirijat de Andrej Resnik, care a interpretat cu sensibilitate lucrările: *The place where I live*, *There is a field*, *Mojcej*, *Give, give*.

Corul bărbătesc "Cuvânt bun" al Arhiepiscopiei Tomisului, dirijor Gianin Cristian Oprea, a prezentat piesele: *Lele roșe la obraz* de I.D. Chirescu, *Resteul* de Gh. Danga, *Răsunet de la Crișana* de I. Vidu (solist Ioan Boancheș), *Kalinka*.

O prezență care a emoționat asistența prin dragostea față de cântul coral, a constituit-o Corala

„Brăulețul” din Roșcani, Chișinău – Republica Moldova, laureată a mai multor festivaluri, în anul 2008, obținând titlul de colectiv „model”, categoria I. Sub conducerea prof. Ion Buga a prezentat prelucrări din folclor: *Brăulețul*, *Au inima mea*, *Fă, Ileană, lac-așa*. În finalul recitalului, corul ridicat sala în picioare, interpretând la două zile după 1 decembrie, emoționantul cântec patriotic al lui Ciprian Porumbescu „*Pe-al nostru steag*”, pe versuri de Andrei Bârseanu.

Corul „Cantilena” al Colegiului Național *Regina Maria* din Constanța, dirijat de prof. dr. Horațiu Alexandrescu a prezentat lucrările: *Floricea* – Francisc Hubic (solistă Elena Meregiiu), *Colind* – Adrian Doxan, Tiberiu Brediceanu – *Gazde mari nu mai dormiți*, Dariu Pop – *Mare hibă-i la Jibău*.

Sub conducerea dirijorului Valeriu Croitoru, a evoluat corul bărbătesc „Teodoxa” al Arhiepiscopiei Tomisului, cu repertoriul: *Lele roșe la obraz* de I.D. Chirescu, *Suita corala* de Lucian Nirestean, *Resteul* de Gh. Danga, *Sârba pe loc* de Gh. Danga, *Hora dobrogeană* de Valentin Vadanoiu.

Din Topoloveni – Argeș, a participat corala „Preot Ion Ionescu” care are o vechime de 102 ani, și care poartă numele celui care a fost promotorul activității corale prestigioase din întreaga zonă. Dirijată de Preot Ion Isăroiu, corala a interpretat lucrările: *Ave Maria* de Ferran Cruixent, *Colindul Sf. Andrei* de Radu Antofie, *O, rămai* de Vasile Timiș, *Doruleț*, *Dorulețele* de I.D. Chirescu, *Doina și hora cu strigături* de Nicolae Lungu.

Corul I.D. Chirescu din Cernavodă, cu o vechime de 104 ani, dirijor Preot Valeriu Roman, a prezentat lucrările: *Dona Sol* – Nicolae Luciu, *Ileana, Ilenuco, fa* de C.I. Baci, *Zamfira* de Gheorghe Danga.

Din Bulgaria, a participat binecunoscuta formație din edițiile precedente, corala feminină „Mystica” din Dobric – Bulgaria dirijată de talentata dirigoare Rositza Durmushlijka, prezentând un interesant repertoriu aparținând compozitorilor bulgari: *Bre Petrunco* de F. Cutev, *Dimianinca* – P. Arabov, *Stara sa majca ni lojă* – T. Popov.

În încheierea primei secțiuni a Festivalului, într-un crescendo valoric, a evoluat corul bărbătesc „Armonia” al Arhiepiscopiei Tomisului, dirijat de arhidiacon Iulian Dumitru, cu lucrările: *Are mama fata mare* de Nicolae Oancea, *Mândru-i jocul Hategana* de Gh. Șoima, *Alei, codrule* de Nicolae Lungu, *Trandafir de pe răzoare* de Sabin Dragoi, *Doina și hora cu strigături* Nicolae Lungu, *In the still of the nigh*, *Tula* – repertoriu rusesc.

Cea de a doua secțiune – muzică corală religioasă a debutat cu corala feminină „Euterpe”, înființată în anul 1990, dirijată de prof. Georgeta Aldea, care a interpretat lucrările: *Tatăl nostru* de Mircea Badulescu, *Milost mira* de Nicolai Sokolov, *Axion* de Constantin Dragușin, *Rugăciune* de Constantin Dragușin (solistă Lenuța Baci), *Plecat-am, plecatu* de Grigore Cudalbu, *Linu-i lin* de Tiberiu Brediceanu (solistă Raluca Dițu).

Corala feminină "Mystica" – Dobric, Bulgaria, dirijor Rositza Durmushlijka a prezentat lucrările: *Aliluia* – de Teodor Zugreanu, *Pryer* - de Denev, *Slava Otcu i sinu* – de Bortneansky.

(va urma)

Ioan D. Chirescu

Un valoros debut la Opera Națională

În destinul spectacolelor există uneori, poate ca rod al întâmplării, particularitatea recepționării unui considerabil număr de prezențe noi pe afiș. Nu era de așteptat, dar această istorie a distribuțiilor continuă să atragă publicul, de câteva stagiuni, la **Evgheni Oneghin** de Ceaikovski, privind numărul important de apariții pentru rolul titular, Tatiana, Lenski, Olga sau Gremin, dar și pentru cei care conduc spectacolul de la pupitrul dirijoral. Ne oprim acum la debutul recent pe scena Operei Naționale a tânărului bariton Șerban Vasile, absolvent UNMB în 2010. După debutul absolut la Opera din Burgas (Bulgaria, 2009), în primii doi ani de activitate, alături de premii cucerite în competiții din țară, artistul a participat la confruntări internaționale, marcate de premii - Spoleto, Salice d'Oro, As.Li.Co. Como, înlesnindu-i participări la spectacole în teatre italiene (Teatro Sociale Como, Teatro Archimboldi-Milano, Teatro Reggio - Torino, Teatro di Brescia) și la proiectul „Opera Domani” (desfășurat în 20 de teatre ale Peninsulei). În 2011 a reprezentat România la prestigiosul concurs BBC Cardiff “Singer of the World”.

Cu atât mai mult ne-a interesat deci invitarea sa pentru rolul Oneghin, în opera lui Ceaikovski. Șerban Vasile a putut demonstra însușiri remarcabile pe parametrii pregătirii muzicale și expresia specifică în stil liric romantic,

ca timbralitate bine definită coloristic și penetrantă în vocalitatea scenică, frazare și dicție, compoziție actoricească, comportament scenic, firescul integrării în spectacol. Apreciem că acest debut reprezintă un succes real care transformă promisiunile precedente într-o certitudine a configurării carierei artistului în domeniul teatrului liric.

Amintind de condiția integrării în distribuție, remarcăm buna colaborare cu colegii de spectacol ce i-au susținut evoluția prin replicile partiturii, de la Crina Zancu-Tatiana și Maria Jinga-Olga,

la Lucian Corchiș-Lenski, Ana Maria Comșa și Sorana Negrea. În relaționările interpretative și dialogul cor – orchestră, i-a mai fost oferită o șansă lui Șerban Vasile din partea excelenței evoluții a canadienei Keri Lynn Wilson, o muziciană ce aborda, se pare pentru prima dată, partitura ceaikovskiană. Dirijoarea a demonstrat o veritabilă capacitate creatoare în interpretarea oferită, prin stăpânirea

discursului sonor, echilibrat și fluent în derularea dramaturgiei muzicale, o atitudine bine argumentată stilistic și promptă în relația cu orchestra, fără bruschețe în coordonarea scenică. **Evgheni Oneghin** continuă să fie, iată, un spectacol care și-a cucerit stabilitatea repertorială în stagiunea lirică bucureșteană, ceea ce aduce satisfacție nu numai artiștilor, ci și melomanilor care primesc cu plăcere darul lor.

Grigore CONSTANTINESCU

Viori de maestru

Festivalul Viori de colecție la Sala Radio a prezentat vineri seară un **Niccolo Gagliano 1753**. Pe acest instrument, Remus Azoitei a cântat binecunoscutul **Concert în mi minor, opus 64 de Felix Mendelssohn-Bartholdy**. Orchestra a fost cea Națională Radio și s-a aflat sub bagheta lui Christian Badea, cel pe care îl întâlnim din ce în ce mai des pe scenele bucureștene. Concertul este o capcană, căci este de mare notorietate și orice meloman ce se respectă îl fluieră și raportează varianta pe care tocmai o aude la altele multe pe care memoria i le-a reținut. Compară tempouri și nu numai și prinde toate detaliile cât de mici, ce nu se potrivesc cu imaginea sonoră ideală. Cam mult romantism, cam mult *rubato* îmi pare să fi fost, mai ales în parte I. Christian Badea a încercat să țină orchestra în

frâu și în general a reușit. Varianta lui Remus Azoitei mi s-a părut mai puțin energetică și ades excesiv de netemperată, așa zice că uneori istericoid de ...romantică. M-au încântat nuanțele violonistului, pianissimoul rafinat, bine stăpânit, emoționant.

Repetițiile, câte or fi fost ele, clar că nu au fost suficiente pentru tot concertul, ce a mai avut în program două lucrări tare grele, anume ampla piesă simfonică **Atlantis de Dan Dediu**, ce a fost prezentată în primă audiere în Festivalul Internațional Enescu XX, cu Orchestra din Haga și **Poemul simfonic Așa grăit-a Zarathustra de Richard Strauss**. Oricât de mulți ani are Remus Azoitei în repertoriu mi minorul lui Felix Mendelssohn-Bartholdy, trebuie ceva timp să se creeze osmoza necesară între solist-dirijor-orchestră. Publicul a fost foarte mulțumit, a aplaudat îndelung și cu entuziasm și a căpătat ca bisuri Paganini și Bach.

Cât despre Atlantis de Dan Dediu, foarte bine scrisă și foarte complexă și solicitantă pentru interpreți, așa cum ne-a obișnuit deja

prolificul compozitor, cred că a fost o bună alegere a lui Christian Badea. Tot el a prezentat-o și în Festival și s-a gândit s-o prezinte și cu ONR. Atlantis merită și trebuie să intre în repertoriul a cât mai multe ansambluri și a avut parte de o tălmăcire bună.

În partea a II-a, Zarathustra lui Richard Strauss, cu multele probleme pe care le pune în general oricărei orchestre, a avut coerență, contraste, monumentalitate, s-a arcurit în spiritul transcendenței.

Christian Badea este un **meșter** bun, este un muzician solid, cu prestigiu recunoscut pe plan mondial, de care orice orchestră are nevoie. Trebuie să recunoaștem că ONR, de la plecarea maestrului Iosif Conta, nu a avut **stăpân**, scuze pentru termenul colocvial. Dacă nu ar fi fost necesar, dirijorul nu s-ar fi inventat și orchestrele ar fi cântat singure, așa cum se întâmplă până acum relativ recent. Și este clar că dirijorul trebuie să îndrume măcar cinci șase stagiuni un ansamblu, ca să-i dea o linie, o personalitate.

Ecaterina STAN

Festivalul Mozart – la a 21-a ediție

Tatiana OLTEAN

Desfășurată sub deviza „*M ist für Mozart*”, ediția din acest an a prestigiosului Festival Mozart, organizat de *Societatea Română Mozart* în colaborare cu *Filarmonica de Stat „Transilvania”* și *Academia de Muzică „Gheorghe Dima”* din Cluj-Napoca, a demonstrat că încă se mai poate auzi muzică de calitate excepțională la Cluj, în pofida dificultăților financiare din domeniul culturii, cu care începem deja – din păcate – să ne resemnăm.

Festivalul, desfășurat în perioada 9-16 decembrie a.c., a fost flancat, ca de obicei în tradiția sa, de două concerte susținute de Filarmonica de Stat „Transilvania”, celelalte patru evenimente – două recitaluri camerale, un concert simfonic și Concursul de Interpretare – completând în mod fericit afișul Festivalului.

Anul acesta, organizatorii au pregătit publicului câteva surprize care au încântat: reluarea Concursului Mozart (dedicat de această dată triourilor cu pian) și integrarea în program a unui concert susținut de *Orchestra Studenților Academiei de Muzică* clujene. Lista invitaților a fost, și ea, convingătoare: având în centrul atenției tinerii muzicieni, Festivalul a promovat la această ediție, care aniversează douăzeci de ani de la înființarea *Societății Române Mozart* și inaugurează cel de-al treilea deceniu de existență a Festivalului, tineri soliști care s-au remarcat în ultimii ani prin interpretarea repertoriului mozartian.

Concertul de deschidere a Festivalului Mozart i-a avut ca invitați pe **Ladislau Horvath** (Italia), muzician născut la Cluj, personalitate artistică completă prin activitatea sa interpretativă pluridisciplinară (solist, concertmaestru, dirijor), pedagogică și managerială, prezent în această seară în calitate de dirijor, și pe flautistul **Seyia Ueno**, laureat al Concursului Internațional de Interpretare „Gheorghe Dima” desfășurat la Cluj-Napoca în acest an. În compania Orchestrei Filarmonicii clujene, au putut fi audiate *Uvertura la opera Directorul de teatru (Der Schauspieldirektor)* KV 486, *Concertul pentru flaut și orchestră în Re major* KV 314 și *Simfoniile* KV 181 în Re major (nr. 23) și, respectiv, KV 297 în Re major (nr. 31). Flautistul japonez, cu studii la Tokio și Paris, a reconfirmat măiestria interpretării mozartiene cu care a convins juriul Concursului Internațional „Gheorghe Dima” să îi acorde, printre alte distincții, și Premiul Special oferit de *Societatea Română Mozart*.

Festivalul a continuat, în zilele de 10 și 11 decembrie, cu *Concursul de Interpretare* dedicat triourilor cu pian, reluat după doi ani de întrerupere. Juriul, care i-a cuprins pe solistul și dirijorul **Ladislau Horvath**, pe prof.univ.dr. **Adriana Bera**, președintele *Societății Române Mozart* și pe prof.univ.dr. **Adrian Pop**, rectorul *Academiei de Muzică* clujene, a premiat trei formații: trioul format din **Francesco Ionașcu** (vioară), **Horățiu Ludușan** (violoncel) și **Luca Pulbere** (pian) a obținut Premiul al II-lea (premiul I nu s-a acordat), iar Premiul al III-lea a fost acordat *ex aequo* triourilor formate din **Radu Dunca** (vioară), **Fábián András-Attila** (violoncel) și **Mihai Diaconescu** (pian), respectiv **Dariu Cifor** (vioară), **András Vilhelem** (violoncel) și **Rebeca Dragomir** (pian).

Seara de luni, 12 decembrie, a prilejuit publicului meloman reîntâlnirea cu Cvartetul *Arcadia* – violoniștii **Ana Török** și **Răsvan Dumitru**, violistul **Traian Boală** și violoncelistul **Zsolt Török** – și cu doi soliști instrumentiști de excepție: oboistul **Adrian Cioban** și clarinetista japoneză **Kie Umehara**, laureată a Concursului Internațional „Gheorghe Dima” din acest an. Programul a constat în lucrări camerale mozartiene (*Cvartetul cu oboi* KV 370 în Fa major și, respectiv,

Cvartetul de coarde KV 387 în Sol major și celebrul *Cvintet cu clarinet* în La Major, KV 581). Aflat în plină ascensiune și cucerind totodată scena internațională, Cvartetul *Arcadia* a dovedit maturitate stilistică în interpretare, cu toate că este vorba despre un cvartet tânăr, dar mai ales o naturalețe a exprimării artistice care a devenit, în ultimii ani, un *brand* al formației.

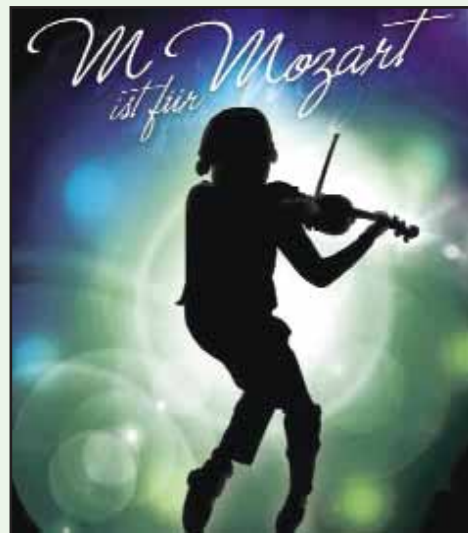
La succesul seriei a contribuit în aceeași măsură și firescul integrării instrumentelor de suflat în discursul de ansamblu, atât în *Cvartetul cu oboi* (remarcăm interpretarea stilistică curată a oboistului și finețea și claritatea sunetului), cât și în *Cvintetul cu clarinet* (solista este o specialistă a stilului mozartian, posedând o sonoritate nobilă și o viziune elevată, rafinată a interpretării).

În inima Festivalului a fost programat un *Recital de lied*, susținut în 14 decembrie la Sala Studio a Academiei de Muzică de baritonul german **Georg Streuber** și de pianista chineză **Afra Su**. Între liedurile mozartiene din program, grupate în două calupuri – unul din perioada 1767-1780 și celălalt din anii care au precedat moartea compozitorului, au fost inserate lieduri din două cicluri ce fac parte din creația modernă: ciclul *Neue Dichterlieben* de Moritz Eggert (2000) și *Chansons Gaillardes* de Francis Poulenc (1925-'26), oferind astfel publicului o binevenită pendulare stilistică între clasic și modern.

O altă alăturare îndrăznească de clasic și modern am putut audia în seara următoare, în aceeași locație, în interpretarea *Orchestrai Studenților Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”*, sub bagheta dirijorului **Ferenc Gábor** (Germania), un adevărat prieten al Clujului și al publicului său. Este vorba despre programarea în concert – o manifestare cu specific de *workshop*, alături de *Concertul pentru vioară și orchestră* în Sol major KV 216 de Wolfgang Amadeus Mozart, solist **Vlad Răceu**, a lucrării *Un sourire* (1991), compusă de Olivier Messiaen cu ocazia bicentenarului morții compozitorului. Sperăm că valorificarea în programul acestei ediții a unor lucrări din repertoriul modern se va perpetua și în edițiile următoare.

Festivalul s-a încheiat în seara de 16 decembrie cu un concert vocal-sinfonic al Corului și Orchestrei Filarmonicii de Stat „Transilvania”, dirijat de **Mihail Agafița** (Republica Moldova) cu un program care a cuprins două lucrări emblematice din creația lui Wolfgang Amadeus Mozart: *Concertul pentru pian* în Si bemol major KV 456, în interpretarea căruia solista **Aurelia Vișovan** a surprins spiritul mozartian în cele mai subtile fațete ale sale, și *Recviemul în re minor* KV 626, în varianta completată și revizuită de reputatul pianist, compozitor, muzicolog și profesor **Robert Levin** (specialist de talie mondială al stilului mozartian), finalizată în 1991 și prezentată în primă audiție românească la Cluj, în cadrul ediției din 1994 a Festivalului Mozart. Soprana **Adela Zaharia**, mezzosoprana **Mărioara Pop**, tenorul **Ruben Mureșan** și basul **Cristian Hodrea** au surprins prin dezinvoltură, creând un cvartet echilibrat și omogen, coordonat, împreună cu Corul și Orchestra, de mâna sigură a dirijorului Mihail Agafița.

Ne despărțim din nou de Festivalul Mozart cu impresii și amintiri deosebite, dar mai ales cu gândul la următoarea ediție, mulțumindu-le organizatorilor pentru încapățănarea cu care țin în viață acest festival emblematic pentru viața culturală a Clujului.

La "Steaua"...

Octavian URSULESCU

În contextul inflației de concursuri muzicale de pe micul ecran ("Românii au talent", "X Factor", "Vocea României"), care n-ar fi deloc rele dacă... s-ar mai cânta și românește (probabil ne propunem să descoperim vedete pentru piața anglo-americană!), ne-am amintit nu o dată că TVR a avut asul în mână: în 1990 nu trebuia decât să reia, cu actualizările și modernizările firești, concursul de mare tradiție "Steaua fără nume" și astăzi n-ar mai fi stat să se uite "peste gard" cum posturile celelalte fac audiență... Nu vom înțelege niciodată de ce șefii din Dorobanți au preferat tot felul de formate noi, costisitoare, păguboase (gen "În Trecerea anilor"), în loc să continue cu tot ce fusese bun înainte, inclusiv concursul de melodii "Șlagăre în devenire". Am fost foarte legat de aceste două emisiuni, le-am prezentat sub "bagheta" lui Titus Munteanu, dar nu numai de aceea mă doare soarta lor, ci pentru că de ele se leagă declinul muzicii ușoare românești. Pentru ce și pentru cine să mai compună creatorii noștri de frunte? De ce să se mai îndrepte tinerii soliști către muzica ușoară, din moment ce constată că nu au unde să cânte, fiindu-le preferați reprezentanții altor genuri?

La toate acestea mă gândeam răsfoind un dosar referitor la un spectacol "remember" realizat de "mama" "Stelei fără nume", Simona Patraulea, în urmă cu mai bine de 10 ani. Chiar așa, de ce s-a desființat "Steaua fără nume", concurs cu adevărat profesionist, complex (azi se cântă și atât, pe atunci erau numeroase probe de aptitudini)? Chiar dacă în 1969 Corina Chiriac cânta "Oprți timpul", iată că din păcate el nu a putut fi oprit în loc. Sperând că într-o zi Simona Patraulea va putea înființa un "Club Steaua fără nume", să încercăm să ne "teleportăm" în 24 decembrie 1968, când avea loc prima ediție a concursului. Atunci, cei trei finaliști au primit punctajele: Adrian Ionescu - 102, Maria Marinică - 100, Viorica Țupa - 96. În 22 ianuarie 1969 Cornel Constantiniu obține punctajul-record de 132 de puncte, urmat de Doina Spătaru - 122 și Rodica Anastasiu - 102. În 3 februarie 1969 Cornel Constantiniu trece cu bine etapa a II-a, urmat de Silviu Trișă (peste ani, regizor de culise la Teatrul "Fantasio" din Constanța) - 118 și Edih Bauer - 115. Era începutul unei povești frumoase, cu interpreți deveniți cu adevărat "stele

cu nume", în activitate și azi, cu alții de valoare medie, dar și cu nume căzute în uitare, deși la momentul respectiv păreau mari speranțe. În propulsarea lor și, firește, în notarea din seara de concurs, un rol decisiv l-au jucat membrii juriului: Temistocle Popa, George Grigoriu, Dorin Teodorescu, Dan Ardelean, Laurențiu Profeta, Dani Constantin, Petre Mihăescu, Paul Enigărescu, Corneliu Meraru, Vasile Donose, Camelia Dăscălescu, Jolt Kerestely, Aurel Giroveanu, Cornel Fugaru, Vasile Veselovski, Ion Cristinoiu, George Sbârcea, Smaranda Oțeanu, Sânziana Pop, Sanda Manu, Viorel Gavrilă, pianistii Ionel Tudor și Gerry Podgoreanu... Dintre aceștia, Camelia Dăscălescu se poate mândri cu faptul că i-a avut elevi pe Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Angela Ciochină, Ramona Bădescu, Alina Mavrodin, pentru ca ulterior să fie dascăl pentru alți interpreți cu rezultate frumoase: Călin Goia, Pepe, Irina Nicolae, Ana-Maria Tabacu, Adela Dumitrache. Este uluitor cum cei trei câștigători ai Trofeului din 1969 și 1970 (Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru) au rămas, strălucind, pe firmamentul genului. Este și cazul altor artiști victorioși, care-și datorează ascensiunea acestui concurs: Stela Enache, Oana Sârbu, Mirela

Ramona Bădescu

Voiculescu, Gina Pătrașcu (stabilită în Germania), Alina Mavrodin, Carmen Rădulescu - 1982, Aurel Moga, Angela Ciochină - 1976, Marian Spănoche - 1972, Simona Florescu, Marcel Roșca - 1970 (în prezent cântăreț de operă în Germania), Eva Kiss (stabilită în Danemarca), Doina Limbășanu (Germania), regretata Mihaela Runceanu, Loredana Groza, Sanda

Oana Sârbu

Ladoși, Marius Dragomir, mulți dintre ei triumfând ulterior și la Mamaia. Ultimele două câștigătoare ale Trofeului, în 1989, au fost Alexandra Canareica (revenită în țară după lungi turnee peste hotare) și Ramona Bădescu (Italia). Ar fi apoi acei interpreți, unii încă în activitate, cu prestații de succes inclusiv peste hotare: Melania Zăgrean (Bistrița), Ion Banică (acum în SUA), Florin Balcan (actor la teatrul din Bacău), Denis Ștefănescu, Paula Stănculescu-Ghentzer, Camelia Florescu, Doina Moroșanu, Angela Iurcenko-Stoenescu (a cântat în Trio Expres, a jucat în filme), Nicu Pop, Mihaela Oancea - 1976 (s-a dedicat muzicii religioase), Jeanina Matei - 1976 (locuiește în Italia), Gabriela Sauciu - 1982, Dana Popescu (actuală Dana Dorian), Otilia Bărbulescu (Grecia), Mira Moreno (Israel). Cei mai numeroși sunt, firește, cei de care își mai amintesc doar cei din perimetrul genului, dar care la momentul respectiv au cules aplauze și aprecieri, păstrând în vitrina cu amintiri trofeul concursului: Adrian Ionescu - 1969, Dan Gherasim (Germania), Carmen Berbecaru, Alexandru Groza (Danemarca), Eugenia Lică (Canada), Ildiko Bokor (Germania), Mariana Ritz (Danemarca - dacă ne citește poate îi trimite lui Marcel Dragomir toată documentația pe care a "uitat" să i-o mai restituie..., Aida Ianculescu, Domnica Sorescu - 1979, Eugenia Dan - 1982, Clara Gyuri Anton (Grecia), Luminița Scordaliu, Carmen Anton, Elena Tudor (locuiește la Titu), Gabriela Florescu, Corina Mathia, Florina Cupșa, Constantin Bruj, Angela

Stoica (a cântat mult timp în Egipt), Viorel Faur (Târgoviște), Amelia Ionașcu, Viorel Rus, Carmen Vasilescu, Luiza Petculescu, Bebe Cristache, Gabi Stănescu, Luminița Procopciuc, Camelia Badiu, Doina Călărașu, Cristina Goran... Unii dintre cei legați de "Steaua fără nume" nu mai sunt în viață, așa încât la spectacolul de care am amintit li s-a dedicat tulburătorul cântec al lui Cornel

Titus Munteanu

Fugaru, "Unde sunteți, dragii mei?", care, din păcate, acum se referă și la el: realizatorul Sorin Grigorescu (cel care a fost, alături de Simona Patraulea, părintele concursului), regizoarea Anca Sandu, Tudor Vornicu, Sile Dinicu, Vasile V. Vasilache, Nicolae Kirculescu, Radu Șerban, Andrei Proșteanu, Dan Stoian, Mișu Iancu, Vasile Veselovski, Elly Roman, Gelu Solomonescu, prezentatorii Dan Deșliu, Ioan Simion Pop, Mihai Florea, concurenții Mihaela Runceanu, Nicolae Suci, Antonel Dumitrache, George Sava, Valeriu Crișan - și probabil între timp lista despărțirilor a devenit mai lungă...

Unii își mai aduc aminte scandalul provocat de difuzarea pe micul ecran a uneia dintre preselecțiile pentru concurs. Evident, pe vremea aceea se vorbea de "ironizarea candidaților", "lipsa de respect pentru tineri harnici", dar mai rar s-a putut vedea ceva mai amuzant (cei de la "American Idol" obțin același succes difuzând în SUA secvențe de la preselecții). Mare păcat că s-au pierdut acele filmări, dar poate tocmai de aceea Simona Patraulea a realizat pe 16 decembrie 1996 acel spectacol magistral, la exact 28 de ani de la primul gong, în fosta sala "Cazino Victoria" (să nu uităm că mulți dintre câștigătorii de la "Steaua fără nume" au

evoluat ulterior pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase"). Îmi face plăcere să rememorez în aceste rânduri câteva din momentele cele mai frumoase ale emisiunii. Regretatul compozitor Aurel Giroveanu și-a amintit cu drag de jurizările competiției, iar Doina Spătaru i-a cântat melodia "Nu mă mai despart de tine". Doina Spătaru, verișoară primară a lui Dan Spătaru, a absolvit facultatea de Filologie (română-italiană) și cântă de ani buni în cadrul formației conduse de Petre Geambașu (o puteți vedea la "Dansez pentru tine", la ProTV), în timp ce fiica sa, Mălina Olinescu, a fost solista formației lui... Călin Geambașu! Marius Țicu (peste ani avea să fie și un admirabil prezentator), pian, și Petre Magdin, trompetă, ambii timișoreni, au făcut parte din prima formație de acompaniament a concursului, alături de Marcel Dragomir, saxofon și clarinet (l-a înlocuit pe Vasile Zamfir), Adrian Ursulescu, orgă și acordeon (nu suntem rude!), Dan Eftimie, chitară, Ion Coverca, chitară bas, Laurențiu Băcanu, tobe. Cornel Constantiniu, după ce a cântat "Lasă lumea să vorbească" de V. V. Vasilache, și-a adus aminte că a contribuit la lansarea Oanei Sârbu, drept care a interpretat în duet cu ea "Nu îți spun te iubesc", iar Oana a dat viață singură piesei lui Virgil Popescu "De m-ai iubi". Cornel

Constantiniu a fost singurul care a promovat etapa a II-a în 3 februarie 1969, fiind al doilea câștigător al

Eva Kiss

"Stelei". Actor profesionist, a devenit cunoscut cu creația lui Alexandru Mandy, "Iertați-mă, dar n-ați văzut o fată?". Oana, victorioasă în 1985, este fiica actorului comic de la Teatrul "C. Tănase", Romeo "Romică" Sârbu, iar "Steaua" a propulsat-o la festivalul de la Mamaia și pe marele ecran, cu rolul din "Liceenii". De senzație a fost duetul dintre Mirela Voiculescu și Sanda Ladoși. Mirela a fost descoperită de Patraulea la 17 ani, la un festival din Arad; umbla tot timpul cu cărțile după ea - avea să fie șefă de promoție la facultatea de Stomatologie din Timișoara (părinții ei au fost ambii farmaciști). Ladoși, mureșeană de-a mea, ca și Eva Kiss, a triumfat în 1987, una din piesele ei de succes fiind "Dacă mă iubești". Gina Pătrașcu a făcut apel la repertoriul folcloric, cu "Aseară ți-am luat basma", de pe albumul "Dulce-i vinul", orchestrat de Mihai Alexandru; a triumfat în 1977, în aceeași emisiune cu Eva Kiss, transmisă de la Târgoviște, în acompaniamentul orchestrei Sile Dinicu. A cucerit Trofeul și la Mamaia, în 1983, și are o fată cu regretatul actor Horia Șerbănescu. Când a fost descoperită era... operator telex la Timișoara! Smaranda Oțeanu, Sanda Manu, Vasile Donose, Jolt Kerestely, Ion Cristinoiu, Camelia Dăscălescu și regretatul Dorin Teodorescu au depănat alte "secrete" din timpul jurizărilor. Ca și Marcel Roșca, baimăreanca Florina Cupșa s-a orientat către operă, editând chiar un CD cu arii din opere și operete, în Olanda (aici a interpretat aria Violetei din "Traviata" de Verdi, acompaniată la pian de prof. univ. Crimhilda Cristescu). Studiază pianul de la 4 ani, a

Stela Enache

Angela Stoenescu

câștigat Trofeul la 20 de ani, în 1985, iar a doua zi toate ziarele au scris că mai bine s-ar lăsa de muzică și s-ar apuca de... filatură! Un câștigător simpatic a fost "ochelariștii" Adrian Ionescu, la 22 de ani, în 1969. Cu numai 3 zile înaintea finalei de la "Stea" devenea absolvent al Facultății de Construcții Hidrotehnice. Stabilite în Italia, are o fiică, Ioana, care în 1994 a fost "Miss Veneția". Până în 1974 Adrian a cântat, inclusiv la Teatrul "C. Tănase", apoi a făcut teatru la Ansamblul artistic al UTC. A plecat din țară în 1986, fiind în prezent expert internațional în materiale geosintetice. Acompaniat la pian de Radu Simion jr.,

Alexandra Canareica

ne-a reamintit amuzantul cuplet cu care a făcut senzație pe vremuri, "Piciorușul Aglăitei". Două câștigătoare venite din țară (de altfel, pe atunci nu era, ca acum, o marginalizare a provinciei) au stârnit la rândul lor nostalgii. Nu foarte "silfidă" la trup, Doina Moroșanu i-a impresionat pe cei de la "Stea" cu calitățile sale vocale la un concurs desfășurat la Galați; pe atunci era asistentă medicală la Vaslui. A triumfat în sezonul 1976-1977, lansând compoziția lui Sile Dinicu "Tu

m-ai fermecat", pe care a cântat-o acum acompaniată la pian de compozitorul cu care colabora în acea perioadă, George Natsis. De profesie matematician, Alina Mavrodin a câștigat "Steaua" în sezonul 1986-1987 și Trofeul "Mamaia" în 1987. La Târgoviște se află, alături de soțul său, în fruntea unui trust de presă și a condus în localitatea sa natală, Pucioasa, corala de copii "Alianța veselă", cu care în 1992 a dobândit un important premiu internațional în Bulgaria, cu musicalul "Zâna cea bună" de Ștefan Elefteriu, pe versuri de Angel Grigoriu. De altfel și în spectacol a oferit o secvență, "Haina", din musicalul "Păguboșii" de Laurențiu Profeta. Cât de greu era să ajungi în finală la "Steaua fără nume" ne-a spus-o Gabriela Sauciu: a fost selecționată în 1975, la 19 ani, și a ajuns la "Stea" abia în... 1982! A absolvit Conservatorul, predă muzică pentru cei mici, compune mult pentru această vârstă, conduce formația "Miracol". Înainte însă de a se dedica micuților a evoluat la festivalul de la Mamaia în 1984 și 1985 în fruntea unor grupuri vocale; în emisiune a dat viață compoziției proprii "Te iubesc". Încă de la data respectivă Angela Ciocină nu mai era suplă și refuza să apară în public, dar nu putem uita că a fost una dintre cele mai frumoase voci ale concursului. Simona Patraulea a descoperit-o la festivalul "Florile Ceahlăului" de la Piatra Neamț, pe când era elevă și cânta... muzica populară! La Conservator a fost colegă cu Mihaela Runceanu - de an, de grupă, de cameră la cămin! A predat un timp la Școala populară de artă, a compus câteva melodii frumoase, după care a survenit acea deprimare care i-a afectat mult starea sănătății; să sperăm că va reuși să revină, este o artistă de o muzicalitate aparte.

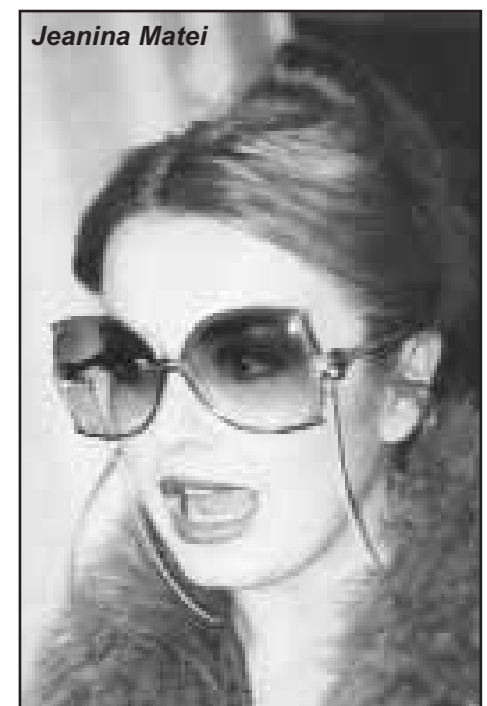
Spuneam mai sus că "Steaua fără nume" era un spectacol atractiv, deloc monoton și plicticos cum sunt cele de azi, când se cântă și doar atât. Se mergea pe ideea că un aspirant la glorie trebuie să posede multiple calități artistice, de aceea în cele 3 etape concurenții erau supuși la probe cum ar fi dansul (acum Stela Enache a valsat impecabil, ca pe vremuri în concurs, alături de balerina Mihai Glodeanu de la Teatrul "C. Tănase"), pantomima, citire solfegiu, dicție, poezie, recunoașterea interpretului (deci cunoașterea muzicale)! Una din cele mai proeminente personalități lansate de "Steaua fără nume" este cu siguranță Corina Chiriac, câștigătoare în mai 1970. Actriță cu diplomă, ea își amintește cum regizorul Sorin Grigorescu a învățat-o să urce scările cu pantofi cu toc! Corina a crescut într-un mediu muzical, tatăl său fiind reputatul compozitor Mircea Chiriac, iar mama - profesoară de pian. Ea însăși

Alina Mavrodin

cânta perfect la pian, iar pe parcursul celor 3 etape a năucit pur și simplu juriul și telespectatorii atât cu personalitatea sa, cât și cu repertoriul ieșit din comun: "Valurile Dunării" de Ivanovici, "Serenada" de Mircea Chiriac, "Concert" de Rahmaninov, cântonete, o parodie după "Rigoletto", iar în ultima etapă "My Fair Lady". Evident că, în afară rolului de amfizion fermecător, ea a încercat să ne convingă... "Opriti timpul!", dar din păcate acest lucru este imposibil. Tot ce le-a rămas zecilor de participanți a fost să cânte cu toții, în cor, melodia care era leit-motivul concursului, "A 8-a minune a lumii" de Marius Țicu. Chiar așa, nu este și muzica una dintre minuni? Poate face la TVR cineva o minune și ne readuce concursul "Steaua fără nume"!

Jeanina Matei

Florin Răducanu & Dalila Cernătescu pe CD

Recent, la Art Jazz Club din Capitală (Sala Passage), a avut loc lansarea albumului „Revealing the Romanian Traditional Music on Jazz” (înregistrat în Clubul „Porgy & Bess” din Viena în octombrie 2010) în prezența muzicienilor respectivi de pe CD, a mai multor colegi și invitați, a unui numeros public.

Înainte a unui recital edificator au fost prezentate și ilustrate cu imagini video, scurte secvențe semnificative din activitatea anterioară a principalilor protagoniști, respectiv Florin Răducanu și Dalila Cernătescu.

Iată de această dată câteva comentarii ale celor invitați să prezinte acest CD la evenimentul respectiv.

Anca Romeci: Hărui de stele, iubit de toți cei care au avut privilegiul să îl cunoască și predestinat laurilor-Florin Răducanu-creatorul-interpret și omul pasionat de meditația asupra sensurilor profunde ale universului (astrologie, numerologie, istoria filozofiei și a religiilor...) mă trimite, nu întâmplător, cu gândul la muzicianul suprem John Coltrane, cel care din credința într-un Dumnezeu al tuturor religiilor pornise cu explorările sale în căutarea structurii sonore universale, pitagoreica vindecătoare de boli și împlântătoare de fiare. Da, iar întocmai miticului inițiat „Trane”, Florin Răducanu merge cu fiecare proiect al său tot mai departe în investigarea „buricului lumii”, sursei tuturor muzicilor. Fapt dovedit - intuiția raportării la universal, dublată de știință, discernământ și stăpânirea cu virtuozitate a undelor arhitectonice conferindu-i bifronsului classician-jazzman accesul la experimente alchimice dintre cele mai provocatoare cu eleganță și stil: jazz-ul simfonic, cele 1001 de „mood”-uri bachiene, chopiniene sau enesciene și, mai nou, solară înainte de toate transmutare a folclorului în jazz, proces în care limbajul mistic al muzicii recunoaște frăția de sânge albastru a *doinei* cu *blues-ul* afro-american, sau a muzicii celte cu matricea arhetipală tip Maramureș-Oaș.

La fel de frumos ca un Keith Jarrett quartet (deși trebuie să recunosc că în piesa cu numărul patru, „Maramureș, plai cu foi”, l-aș înrudi în topul preferințelor mele cu

repetitivitatea de jazz-sud african marca Abdullah Ibrahim) - sună live la Porgy & Bess din Viena, octombrie 2010, cvartetul lui Florin Răducanu, merită parcă a țese un cocon aurit de improvizatie jazz-istică în jurul nimfei tematice expuse de Dalila Cernătescu (și aici consider că mai presus de CV-ul ei ajunge să exclam - *O veritabilă aristocrată a naiului!*). În rest, mărturisesc că dând replay acestui demers ethno-jazz pe cât de dens pe atât de răsfățat de superbie armonico-melodică ajung la concluzia că ar fi unul dintre puținele de gen pe care să îl iei cu tine până și pe o insulă pustie de la capătul lumii și al crizei financiare *Revealing the Traditional Romanian Music on Jazz!* - sau pur și simplu albumul care nu s-ar fi născut niciodată în absența magice sale inspiratoare - Dalila Cernătescu!

Olivia Cristina Sima: Colaborarea artistică dintre naista Dalila Cernătescu și pianistul Florin Răducanu datează încă din perioada studenției, iar din proiectele muzicale ale celor doi protagoniști amintim câteva: concertul de Crăciun care a avut loc în 2004 la „Sala Palatului”, împreună cu Big Band-ul Radio condus de trombonistul american Tom Smith, recitalul susținut la Ateneul Român doi ani mai târziu, în 2006, cu ocazia acordării Premiilor Revistei de Atitudine și Cultură „Cuvântul”, concertul prezentat pe scena festivalului de jazz „Swinging Jazz Fest”, desfășurat la Viena în anul 2007, turneul din Malaezia în 2008, unde au prezentat proiectul „Panflute in the Music of the World”.

Anul trecut, în anul 2010, în cadrul festivalului de jazz „Hot Romania IV”, care a avut loc tot în capitala Austriei - Viena, Dalila, Florin și colegii lor din „Art Factory Jazz Group” au realizat înregistrările care alcătuiesc acest album: „Revealing the Romanian Traditional Music on Jazz”. Această frumoasă întâmplare muzicală evidențiază o dată în plus bogăția și valoarea folclorului nostru, bine reprezentat pe disc mai ales pentru zona nord - vestică (Maramureș), dar și pentru sud (Oltenia și Muntenia) și sud - est (Dobrogea). Din împletirea stilurilor muzicale complexe, atât Dalila Cernătescu, cât și Florin Răducanu ies în câștig: ea a venit cu un „bagaj” consistent de folclor și muzică clasică, iar el cu fericita combinație dintre clasic și jazz, devenită deja o caracteristică definitorie. Deloc mai prejos, partenerii lor de scenă contribuie efectiv la calitatea înaltă a produsului finit, în cazul de față albumul recent lansat „Revealing the Romanian Traditional Music on Jazz”.

Alexandru Șipa: În principiu,

despre cei doi protagoniști ai CD-ului „Revealing the Romanian Traditional Music on Jazz”, am putea vorbi doar de bine. Prea sunt multe și valoroase rezultatele activității lor creative, interpretative și didactice. Dar pentru a echilibra comentariile colegelor mele, mă voi rezuma de această dată la câteva considerații generale despre Florin Răducanu și acest album.

Urmăresc și admir creația și

interpretarea acestui excelent compozitor, pianist și lider de formație, ca și a tuturor celor care se impun cu adevărat pe scena românească de jazz.

În cazul subiectului nostru prezent, pot spune cu satisfacție, și o pot confirma toți colegii mei de breaslă, că nu a existat până acum nici o apariție a acestuia live ori înregistrată pe CD, la Radio și sau TV care să dezamăgească. Din contră.

Florin Răducanu a convins permanent prin rezultatele componistice și interpretative, prin maturitate și profunzime, prin sensibilitate și virtuozitate, prin măiestria artistică în alegerea și expunerea/dezvoltarea jazz-istică, improvizatorică a temelor fie că acestea proveneau din repertoriul standard, din muzica clasică sau din folclor precum o demonstrează elocvent acest nou CD, prin ingeniozitatea proiectelor propuse și nu în ultimul rând prin colegii de formație la care a apelat.

Este mai mult decât evident că și naiul, prin implicarea superbă a Dalilei Cernătescu, dar și bogăția folclorului autohton, îi oferă lui Florin Răducanu un prilej inedit de simbioză muzicală ce poate constitui un adevărat model pentru confracții săi în jazz.

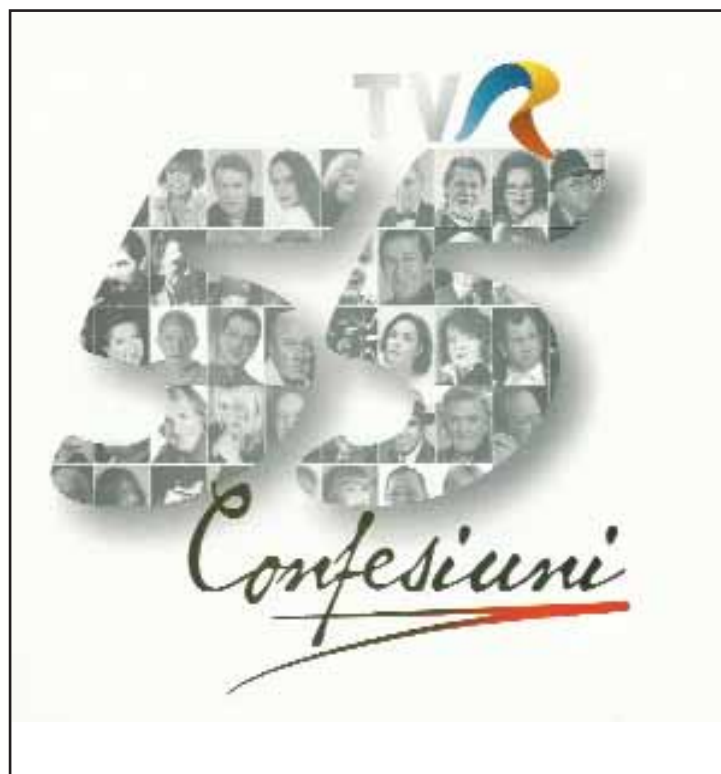
Pe scurt și în concluzie, putem afirma cu certitudine că Florin Răducanu și Dalila Cernătescu secondăți cu brio de Adrian Flautistu la contrabas și Eugen Nichiteanu la baterie, realizează prin acest CD, un nou și ascendent punct de referință și de interes pentru jazz-ul românesc (fani, muzicieni și comentatori/promotori).

„55 de ANI de TVR în 55 de CONFESIUNI”

Marius GHERMAN

La sfârșit de an a avut loc lansarea cărții „55 de ANI de TVR în 55 de CONFESIUNI”, proiect propus și realizat de Liana Săndulescu, Iuliana Marciuc și Oana Georgescu, cu aportul echipei emisiunii „CONFESIUNI” (TVR2). Realizat în colaborare cu Biblioteca Metropolitană București și cu Editura „Biblioteca Bucureștilor”, acesta cuprinde și un DVD cu 55 de mărturisiri de suflet ale unor mari personalități artistice care au fost invitate, de-a lungul timpului, în emisiunea Iuliane Marciuc. La evenimentul de lansare a participat un număr impresionant al personalităților care fac subiectul cărții, strâns legate de activitatea Televiziunii Române și de cei 55 de ani pe care această instituție i-a împlinit în ultima zi a anului trecut: Margareta Pâslaru, Stela Popescu, Florin Piersic, Constantin Codrescu, Dinu Săraru, Mirela Fugaru, Ileana Stana Ionescu și soțul său, Dr. Andrei Ionescu, Vladimir Găitan, Ion Lucian și soția sa, Paula Sorescu Lucian, Marius Țeicu, George Mihăiță, Emilia Popescu, Sanda Țăranu, Tora Vasilescu, Virgil Ogășanu, Mircea Baniciu, Pompei Hărășteanu, Cornel Todea. Au mai fost prezenți Alexandru Lăzescu, Președinte-Director General al

TVR și Dr. Florin Rotaru, director Biblioteca Metropolitană București, Ioana Bogdan, Alexandra Cefruga, Nicolae Modreanu, compozitorii Andrei și Jolt Kerestely, Alexandru Mironov, Gen.(r) Dr. Mircea Chelaru, Maria Bumbuș, Președinta Asociației Detectivilor Particulari din România etc. Cartea va fi

donată bibliotecilor județene din țară și poate fi descărcată online de la adresele www.bmms.ro, www.bibliotecametropolitana.ro și www.tvr.ro/tvr2

(Foto: Ioana Damian și Bogdan Păun)

M. Pâslaru, J. Kerestely, O. Georgescu, A. Kerestely, I. Marciuc, Fl. Rotaru

Premiile „MIHAI MAXIMILIAN” la Teatrul Tănase

Dedicate memoriei și amintirii unuia dintre cei mai prolifici autori de texte de revistă, Premiile „MIHAI MAXIMILIAN” pentru contribuțiile speciale aduse Teatrului de Revistă “Constantin Tănase” au fost acordate anul acesta de Fundația StelaR a Stelei Popescu și a lui Alexandru Arșinel, în cadrul spectacolului “Aplauze, Aplauze”. Un spectacol regizat de maestrul Bițu Fălticaneanu și dedicat celor peste 30 de carieră a cuplului (cei doi au debutat în 1978 în “Nevestele vesele din Boema”). “Este un spectacol – remember fastuos, cu texte excepționale pe care noi le-am jucat de-a lungul anilor” - declara actorul Alexandru Arșinel, directorul Teatrului de Revistă. “Am readus ceva din parfumul de altă dată al Grădinii Boema și al Revistei românești”. Printre laureații edițiilor de până acum s-au numărat Margareta Pâslaru,

actrița Adriana Trandafir, interpretul Nicolae Nițescu (artist al Teatrului de Revistă “Constantin Tănase”, acesta a fost premiat în 2010 cu ocazia spectacolului aniversar dedicat celor 80 de ani de viață și 60 de ani de carieră), arh. Theodora Dinulescu, scenograf, și tinerii actori Cristian Simion și Nae Alexandru. Laureații anului 2010 au fost actrițele Tamara Buciuceanu – Botez și tânăra Ana Maria Donosa, protagoniste ale spectacolului “Aplauze, Aplauze”. Regretatei actrițe Anda Călugăreanu, care a jucat la Teatrul Tănase, i-a fost acordat Premiul „MIHAI MAXIMILIAN” “în memoriam”, diploma fiind înmănată fiicei sale, Ioana Tufaru. (Radu PAMFIL)

A. M. Donosa, S. Popescu, Al. Arșinel, T. Buciuceanu

Despărțiri

Ce oare le face pe niște artiste tinere, talentate, frumoase să-și ia zilele? Probabil nu vom ști niciodată... După Mădălina Manole și soprana Roxana Brihan, iată că și **Mălina Olinescu** a ales să se despartă de această lume, aruncându-se în gol de la etajul VI al blocului unde locuia, undeva în zona Gării de Nord. Tulburător este faptul că tatăl solistei, actorul Boris Olinescu, și-a găsit sfârșitul prăbușindu-se în gol de la etaj, dar se pare că atunci n-a fost vorba de sinucidere. Mălina este fiica binecunoscutei cântărețe Doina Spătaru, fiind născută pe 29 ianuarie 1974, la București. Având muzica în sânge, începe să cânte încă de la 5 ani, face apoi parte din corul gimnaziului, pentru ca

adevărată consacrare să vină în 1996, când este selecționată de Titus Munteanu în celebrul său show “Școala vedetelor”. În același an cucerește premiul II la Mamaia, cu o piesă compusă de prietenul din copilărie și colegul de la “Școala vedetelor”, Călin Geambașu, pentru ca peste 2 ani să reprezinte România la finala Eurovision de la Birmingham, cu piesa lui Adrian Romcescu, “Eu cred”. Un an foarte bun a fost și 1997, cu premiul I la Mamaia, secțiunea “Șlagăre”, și tot premiul I la “Cerbul de aur” de la Brașov, pentru ca în 1998 să se claseze, cu o altă melodie, pe poziția a 3-a a secțiunii “Creație”, la Mamaia. Între anii 2000 și 2007 a fost căsătorită cu Dan “Polymoog” Stesco, component al formației Compact. De mai mulți ani era, împreună cu Adriana Vlad, solistă a uneia dintre cele mai apreciate orchestre din țară, cea condusă de Călin Geambașu, cu

care avea numeroase contracte. Dacă a fost vorba de o depresie legată de profesie nu s-a pus problema, deci, a lipsei banilor sau a angajamentelor, ci de dezamăgire provocată de nivelul penibil la care a ajuns muzica românească pe micul ecran, la radio sau în concerte – o lume în care artiștii de valoare nu-și mai găsesc locul. La fel simțea și Mădălina Manole...

Tot la sfârșit de an am mai pierdut un prieten; nu era cântăreț, ci unul dintre cei mai mari colecționari de muzică din România, dr. Ștefan Sihota. La câte emisiuni de la Radio muzica la zi nu era procurată de la el, la câte programe “Meridianele cântecului” de la TVR nu contribuise cu filmări “clandestine” pe care mi le dădea pe videocasete! Colecția sa muzicală era absolut impresionantă, muzica era refugiul său secret. Medic ginecolog renumit la Spitalul “Filantropia”, a asistat la venirea pe lume a copiilor unor celebrități cum ar fi Margareta Pâslaru, Cristian Țopescu, Horațiu Mălăele, George Mihăiță, toți aceștia fiind alături de el la plecarea spre o lume mai bună...

U. OCTAVIAN

Bucuriile muzicale ale iernii

Lidia BOROBEȚE

Am consacrat extraordinarei Gale Ovo Music, așa cum merita, numeroase pagini, fiindcă a fost un eveniment al sfârșitului de an. Scriam în cronică că este revoltător faptul că TVR, televiziunea publică, n-a făcut loc în programele ei (care ar fi câștigat puncte bune de rating, fiind foarte slabe!) acestui spectacol de excepție. Așa cum vă informam, Ovidiu Komornyik a angajat pe propria cheltuială un car performant

Marius Țeicu

de filmare, cu profesioniști redevabili, urmând ca ulterior să propună filmările unui post TV interesat. Și cine credeți că a acceptat imediat să difuzeze filmul spectacolului? ProTV? Aș, era prea ocupată cu "Vocea României", concurs la care, așa cum ne spunea revoltat redevabilul regizor muzical Jolt Kerestely, se auzeau doar orchestra și publicul și nu ce era mai important, vocea! Antena 1? Nici atât, cei de acolo se concentrau pe eșecul numit "X Factor". TVR? Cum putem să ne gândim la așa ceva, doar se cheamă Televiziunea ROMÂNĂ, iar

în concert evoluau mare parte din vedetele muzicii noastre ușoare, în fața cărora TVR ar trebui să stea în genunchi! Ei bine, Gala Ovo Music a fost retransmisă în două "tranșe", la orele prânzului (sperăm în reluări și la ore de audiență mai mare, deși erau zilele Crăciunului și lumea stătea în fața televizoarelor), de postul TURCESC, ca acționariat, Kanal D!! O lecție de management și inspirație din partea responsabililor acestui post, deși nu la ei au scris istorie Angela Similea, Ovidiu Komornyik, Gabriel Dorobanțu, Corina Chiriac, Adrian Daminescu, Sanda Ladoși, Gabriel Cotabiță, Ileana Șipoteanu, Daniel Iordăchioae, Oana Sârbu, Florin Piersic, Mihai Constantinescu și toți ceilalți, ci la TVR! Cu sunet și lumini de clasă, această veritabilă gală a muzicii ușoare românești a dominat tot ce s-a difuzat pe micile ecrane, în plan muzical, în ultimele zile ale anului.

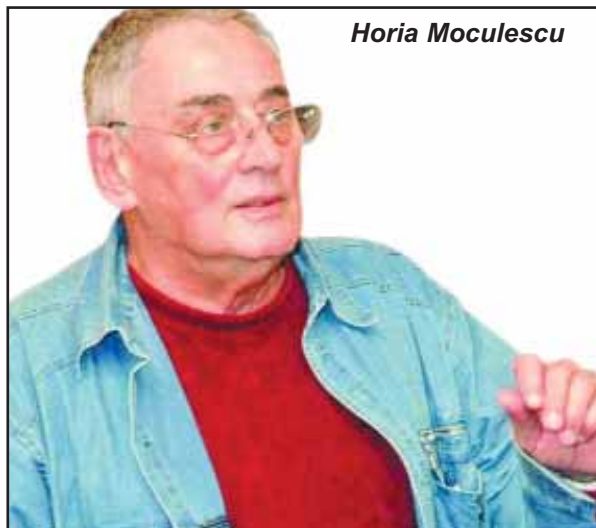
TVR s-a implicat însă (adică nu atât TVR, cât emisiunea "O dată-n viață", cu realizatorii și cu prezentatoarea Iuliana Tudor) în "Gala premiilor de excelență Electrecord", ceea ce este foarte bine, casa de producție aniversând 80 de ani de la înființare. Spunându-i și noi "La mulți ani!", așteptăm cele 4 gale anunțate pentru anul viitor (când de fapt se împlinesc cei 80 de ani), profilate pe genuri, pentru că acum a fost un amestec nefericit de muzică ușoară și populară. La folclor au primit distincțiile respective (de precizat

că artiștii nu au fost plătiți nici de Electrecord, nici de TVR, ceea ce este jenant) Angela Moldovan, Nicolae Sabău, Maria Ciobanu, Gheorghe Zamfir, Benone

M. Voica, A. Moldovan

Sinulescu, Mioara Velicu, Nicolae Furdui Iancu, Maria Cârnecki, Ionela Prodan, Constantin Eceanu, Petrică Mițu Stoian, Ștefania Rareș, Gheorghe Turda, ș.a., acompaniamentul fiind asigurat de o orchestră profesionistă, "Lăutarii" de la Chișinău, dirijor Nicolae Botgros. În schimb, la muzică ușoară (cine o fi avut această idee nefericită?) nu s-a apelat la o orchestră specializată, în primul rând la big-bandul Radio, dirijat de Ionel Tudor, ci la o orchestră... simfonică, dirijată de Daniel Jinga.

Horia Moculescu

Nu e de mirare că unii soliști au evitat să cânte cu aceasta, mai ales că, ni s-au plâns unii dintre

protagoniști, au fost puține ore de repetiții, în ultima clipă, iar punctualitatea a lăsat de dorit. Au fost premiați Horia Moculescu, Marina Voica, Margareta Pâslaru,

adevărate recorduri ale vânzărilor de albume”, ceea ce nu prea este valabil la toți cei de mai sus. În schimb ne-au sunat la redacție și și-au exprimat regretul că n-au fost

Stela Enache, Temistocle Popa, Ilie Micolov, Cornel Constantiniu, Mihaela Mihai, Gabriel Dorobanțu, Sanda Ladoși, Marius Țeicu, George Nicolescu, Doru Stănculescu, ș. a. În justificarea organizatorilor se vorbește de acei artiști care “în cariera lor au stabilit

invitați Alexandru Jula, Marian Nistor (el și formația Savoy au la activ zeci de albume de succes la Electrecord), Cristian Popescu, ca să nu mai vorbim că, dacă a fost vorba de distincții omagiale, se cuvenea să nu fie uitate nume cum ar fi cele ale Cameliei Dăscălescu (91 de ani), Paul Urmuzescu (84 de ani), Nicolae Nițescu, Constantin Drăghici și mulți, mulți alții... Emoționant a fost însă faptul că au fost acordate premii “In memoriam” regretaților Vasile Veselovschi, Ștefan Bănică, Florin Bogardo,

Vasile V. Vasilache, deși lista îi putea include, obligatoriu, și pe Cornel Fugaru, Anton Șuteu, Titel Popovici, Petre Mihăescu, pentru a ne referi doar la cei care ne-au părăsit de curînd. Dar, dacă într-adevăr cele 4 gale vor avea loc, toate acestea vor putea fi remediate.

Zilele de sărbătoare ne-au prilejuit din nou constatarea că, în ciuda crizei, oamenii de bine care iubesc și sprijină muzica sunt mereu alături de artiști. Este cazul lui Marin Mândrilă, care, la “Mari Vila Construcții”, a invitat un florilegiu de artiști valoroși, dintre care unii au încântat publicul și în noaptea de Revelion, la elegantul hotel “Mari Vila Best Western”: Mioara Velicu, Gelu Voicu, “Taraful din Teleorman”, talentatul solist de muzică ușoară Marius Bălan, absolvent al Universității Naționale de Muzică din București. Un public entuziast a aplaudat frenetic un show elegant și atractiv, retransmis ulterior de OTV. Organizatorii să nu se mai plângă, iată că se poate!

„Vocea României”?

S-a încheiat prima ediție a concursului difuzat de ProTV, “Vocea României”. Dacă vă așteptați cumva ca învingătorul să fie “Vocea” (așa i se spunea lui Frank Sinatra, “The Voice”, dar în cazul lui era cât se poate de potrivit!), veți fi ușor dezamăgiți, chiar dacă **Ștefan Stan**, 34 de ani, din București, a fost cu un cap mai răsărit decât colegii săi din finală, în opinia publicului. Juriul (Loredana Groza, Marius Brenciu, Smiley, Marius Moga), alături de public i-a selecționat pe cei patru pentru finală, deși în opinia multora alții ar fi meritat mai mult... În finală ei au avut de trecut diverse probe muzicale (unde e “Steaua fără nume”, cu examenele sale atât de complexe?), între care cea în care au avut de cântat alături de nume notorii: Dragoș Chircu, locul 2, a evoluat alături de Pepe, Iuliana Pușchilă, locul 3, cu Voltaj, Cristian Sanda, locul 4, a avut-o alături de el pe Felicia Filip. Câștigătorul marelui premiu de 100.000 de euro (nu e cam mult?) a cântat “Vivo per lei” în duet cu Andra, după ce anterior interpretase “Satisfaction” (Rolling Stones) împreună cu “profesorul” său din concurs, Smiley. Show-ul a fost bine realizat, colorat și dinamic, din păcate, așa cum

spunea reputatul compozitor și regizor muzical Jolt Kerestely, captarea vocilor, tocmai a vocilor, a lăsat

mult de dorit. Excepțională, însă, prestația orchestrei conduse de compozitorul George Natsis.

CRAIOVA -19

Gabi MATEI

Festivalul concurs național studentesc "Rock, Jazz, Folk", al C.C.S. (Casa de Cultură a Studenților) Craiova, aflat la cea de-a 19-a ediție, este un concept unic în cadrul festivalurilor studentești de la noi din țară, prin alăturarea, în cadrul unei singure ediții, a celor trei genuri muzicale. Este cel mai vechi sub acest aspect și singurul "în viață", fiind un brand al C. C. S. Craiova și al orașului. Experiența primelor ediții i-a încurajat pe organizatori în alăturarea celor trei genuri, fiind un lucru demonstrat faptul că publicul iubitor de rock acceptă, spre exemplu, jazz-ul și folk-ul !

Pornit în 1978, pe vremea când Casa studenților din Craiova nu avea încă o sală de spectacole proprie, la clubul "Electroputere", festivalul are « vârsta » de 33 de ani. Aici au participat "nume" notabile, astăzi, în muzica rock, jazz și folk din România: Compact, Holograf, Domino, Redivivus, Survolaj, Voltaj, Johnny Răducanu, Marius Popp, Timpuri noi, etc., unele dintre ele ocupante ale unui loc pe podium sau câștigătoare ale marelui premiu. De remarcat că acest mare premiu nu a fost acordat decât de 4 ori în 18 ediții, fapt care demonstrează exigența juriilor de-a lungul timpului. La începutul anilor '80 revista Billboard publica sub semnătura lui Octavian Ursulescu o notă despre ediția din 1979 a festivalului, la care Domino (Sorin Chifiriuc) obținea Marele premiu, Redivivus ocupa locul 1, iar Adrian Romcescu - locul 1 la soliști vocali.

Ediția a 19-a are un caracter aparte, căci vine după o perioadă lungă, de 9 ani, de "tăcere" și s-a dorit a fi o continuare și un nou început. De aceea, această ediție a cuprins cronici despre cele trei genuri, cu exemplificări audio-video, recitaluri ale unor soliști și grupuri care activează în cadrul C.C.S., dar și invitații de marcă. Nikos Themistocle, vechi muzician și directorul festivalului, cel care se

zbate pentru menținerea lui în viață, din ale căruia prezentări am preluat unele pasaje. a găsit și un slogan inspirat și actual pentru afiș: CELEBRATING LIVE MUSIC, AGAINST VIOLENCE AND DRUGS !

Programul a fost următorul. Prima zi – jazz (pentru această seară sala fiind amenajată aparte, cu mese ornate festiv, în stil de club): Concurs: - Plenty(CCS-Sibiu) – Jump (CCS-Cluj-Napoca) - Mihaela Patran & ART (CCS-Craiova). Recital: GUILTY LEMON (Sibiu), BASORELIEF (reuniți anul această după 30 de ani de pauză). A doua zi: - Florin Manolescu (CCS-Galați-folk), Andreea Chirica (CCS-Craiova-folk) - Mihaela Patran & Art (CCS-Craiova-folk) - Secret Society (CCS-Bucuresti - rock) - Alina Amon (CCS-Craiova-folk) - No Antidote (CCS - Craiova - rock) - Selma Goga (CCS-Craiova-folk) – Equibricks - (CCS-Galați -rock). Recital: AVATAR, VIȚA DE VIE. A treia zi. Concurs: - Ciprian Cotruța (CCS-Iasi-folk) - F.A.N. (CCS-Brasov-rock) - Click Life (CCS - Iași-rock) - High Seas (CCS-Craiova-folk) – Phaser (CCS-Timisoara-rock). Recital: Bogdan Grosu), LUNA AMARĂ, COLIBRI.

Juriul, compus din Florin-Sliviu Ursulescu (președinte folk-rock), Florian Lungu (președinte secția jazz), Gabriel Vlăduț (prezentatorul dintotdeauna al festivalului, cu istorioare depănate timp de trei seri), Florin Șișu (Radio Craiova), Dorin Mărgărit (director CCS), a stabilit următorul palmares: premiul la categoria jazz - Plenty din Sibiu. Premiile pentru rock și folk - formația F.A.N. (CCS Brașov), respectiv Andreei Chircă (CCS Craiova). Spre deosebire de alte concursuri, s-a hotărât să se dea doar premiile întâi, fără alte locuri și ierarhii. Premiul presei - No Antidote.

Ca de obicei la Craiova, amănuntele organizării au fost puse la punct cu minuțiozitate. Au existat ecusoane și afișe bine realizate, publicul studentesc a avut intrarea liberă (deși, conform obiceiului autohton, nu a respectat orele de începere), sonorizarea a fost bună (cu excepția unor defecțiuni nedatorate sunetiștilor). Așadar, o ediție reușită, un nou start îmbucurător. Directorul CCS Craiova, Dorin Mărgărit, a spus că „atâta timp cât voi fi aici, voi încerca să fac câte o ediție în fiecare an“. Așa să fie!

Viorile Gliga – 20 de ani!

Mihai CHIHER

De fapt, nu e vorba numai de viori (apreciate la superlativ de însuși marele muzician, lord Yehudi Menuhin!), ci de toate instrumentele cu coarde, prezente în cele mai importante orchestre din România și din lume. Evenimentul la care ne referim, desfășurat în fața a peste 500 de invitați, mulți dintre ei colaboratori în cele două decenii de mari succese, a fost de fapt un omagiu adus familiei Gliga, o mândrie a Reghinului, dar și a țării. Într-un emoționant film de 20 de minute a fost retrasată istoria acestei familii perfecte, cu începuturile timide ale celor doi reputați lutieri de azi, Vasile Ghiorghe Gliga (deputat în Parlamentul României) și Elena Gliga, cu micul atelier de acum 20 de ani, devenit azi o fabrică de anvergură, pe porțile căreia ies instrumente muzicale care pornesc în întreaga lume... De altfel, dacă tot ne referim la instrumente (Cristi, fiul celor doi, este stabilit în SUA, conducând un mare magazin cu produse Gliga), spectacolul de la "Castel" (gază a atâtor concursuri majore de dans sportiv) a debutat cu un cvartet atipic, ce cântă (e vorba doar de violă și violoncel, firește) pe instrumente Gliga. Aparținător de Filarmonica de Stat din Arad, Creative Quartet este atipic pentru că include nu numai instrumente cu coarde (violă-Raluca Budeanu, violoncel-Andreea Jurcă), dar și oboi (Sorin Micula) și fagot (Săndel Lazăr). Povestea succesului familiei Gliga este practic imposibil de depănat în totalitate, cu atât mai mult cu cât nu se referă doar la instrumente muzicale, ci și la dans sportiv (Vasile Gliga este președintele Federației naționale de specialitate), agricultură, învățământ, organizarea de mari evenimente. Tot ce s-a întâmplat în acești 20 de ani are ca obiectiv, în prim-plan, omul, pentru că despre asta e vorba, pasiune și dragoste de oameni. Filmul-istoric a reamintit celor prezenți cele 10 ediții ale "Zilei

recoltei", "Balul vânătorilor", "Balul însuraților", celebra "Mămăligă" de dinaintea Sărbătorilor de iarnă, la care se adaugă numeroasele simpozioane, participări la festivalurile de pe Valea Gurghiului sau Valea Mureșului, implicarea în comunitate fiind permanentă. O bună dovadă este sprijinul permanent acordat orchestrei Școlii de muzică din Reghin, dirijată de prof. Diana Stoica; nelipsită de la "Ziua recoltei" și figurând în calendarul aniversar pe 2012, orchestra a susținut un aplaudat recital.

Sunt lucruri care nu se predau la Conservator, care nu se învață la nici un curs de management, sunt lucruri pe care le faci nu pentru că așa trebuie, ci pentru că așa simți; aici se face diferența dintre banal și memorabil și aici este explicația succesului familiei Gliga. Dacă v-ați întrebat vreodată ce puncte comune au viorile și dansul, veți fi răspuns, evident, muzica. Și totuși este doar o fracțiune din ceea ce cu siguranță familia Gliga n-a numit niciodată "implicare socială", chiar dacă pur și simplu a făcut-o, și nu doar în dans. Acest capitol ar trebui să fie unul dintre cele mai lungi din istoria companiei, dacă ar fi să pomenim fiecare gest, atitudine și sprijin care, direct sau indirect, au fost făcute de-a lungul timpului. Cum am putea uita cele 10 ediții ale concursului național de dans sportiv "Cupa Mirona", purtând numele Mironei, cel mai tânăr dintre copiii familiei, mare campioană de dans sportiv? Dar dacă vorbim de dans, mulțumirile se îndreaptă în primul rând către toți părinții și copiii care au avut încredere și au ales Gimnaziul privat "Mirona" și Clubul "Dansul viorilor". Sutele de premii internaționale și naționale au fost evocate într-un film, după care micuți dansatori au făcut o gustată demonstrație. Sigur, ei au dansat samba, cha-cha sau vals așa cum o fac cei aflați la început de drum, dar momentul culminant legat de dans a fost oferit de vice-campioana mondială și multipla campioană națională Mirona Gliga-Toncean, revenită pe parchet la numai 7 luni după ce a adus pe lume o superbă

fetiță, Maura! Show-ul pregătit de ea și de noul ei partener, cu care s-a antrenat în Spania, Roman Ciflicli, a fost absolut senzațional, făcându-ne să așteptăm cu nerăbdare campionatele naționale viitoare, unde cei doi vor concura în premieră în această formulă.

Au urmat tinerii componenți ai

Ștefan Hrușcă

orchestrei Casei de cultură "George Enescu" din Reghin, dirijată chiar de directorul instituției, prof. Ioan Conțiu, un excelent violonist și vechi colaborator al Grupului de firme Gliga. Toți, cum spuneam, cântă pe instrumente Gliga, unii dintre ei de când au debutat, de mici copii. Cum ei dau viață viorilor Gliga, au fost în mod firesc invitați să sărbătorească în "marea familie", printr-un recital extraordinar. Când omului îi face plăcere ceea ce face, timpul zboară...și așa au trecut 20 de ani fabuloși. După un alt film tulburător, cel despre bunicii copiilor de azi (fiica mai mare, Dumitrița, și ea de curând mamă, este scenaristă și consilier parlamentar), a venit surpriza finală. Nimeni din familie nu-și poate imagina viața fără activitatea din compania-mamă, fără să ia parte zi de zi la "concertul" orchestrat de acești oameni formidabili. Primele două decenii au fost cu adevărat memorabile, iar muzica acestui concert va fi cântată mai departe, după "partituri" pe care doar familia Gliga le poate bănuși... Urând "La mulți ani!" tuturor aceluia care au trăit la un moment dat frumoasa poveste istorisită aici sau care o trăiesc acum, organizatorii au introdus în scenă marea surpriză a serii, pe Ștefan Hrușcă! Evident, cu tulburătoarea "Rugă pentru părinți", dar și cu colindele pe care nimeni nu le cântă ca el...

O vedetă a musicalului

Melania OARDĂ

A debutat la numai 8 ani, în anul Revoluției, la Concursul „Cântarea României” și a cucerit Premiul III. Au urmat Premiile II și I cucerite la edițiile 1992 și 1993 ale Festivalului Național pentru Copii „Ursulețul de aur” de la Baia Mare. Între 1994-1997 a fost membră și solistă a corului de copii „Oana” din Onești, dirijor Virginia Lupeș, iar între 1997-2000, membră și solistă a Corului de Copii și Tineret „Symbol” din București, dirijor Jean Lupu. În această perioadă, Ioana Damian Bitere a cucerit premii la Festivalul Coral de Muzică Sacră «Cu noi este Dumnezeu» de la Orăștie, la *Concours européen pour Choeurs et Maitrises de Cathedrales*, Noyon, Franța și la Concursul Internațional Coral de la Bydgoskie, Polonia. Examenul de absolvire a Liceului de Muzică „George Enescu” l-a susținut în 2001 cu aria Blondei din „Răpirea din Serai” de W.A. Mozart, alături de orchestra de cameră „Lyceum Strings”, dirijor Petre Andrei.

În anul 2000 Ioana Damian Bitere a cucerit Premiul III la Concursul Național de Canto „Hariclea Darclée”, apoi a urmat Premiul III la Concursul Național de Lied „Ionel Perlea”, Slobozia (2004) și Premiul II la Concursul Național de Interpretare și Creație Muzicală „Paul Constantinescu”, Ploiești.

Este licențiată în artă vocală a Facultății de Interpretare a UNMB. Între 2005-2006 a făcut Cursul de Master, specializarea canto, în cadrul Facultății de Interpretare a U.N.M.B., clasa Prof.Dr.Silvia Voinea, dar și Cursuri de Master susținute de mezzosoprana Claudia Eder (Germania), la UNMB (2005) și de soprana Ileana Cotrubaș la Florența, Italia (2007). Ca studentă a UNMB a interpretat rolurile Olympia din „Povestirile lui Hoffmann” de J. Offenbach, regia Cristina Cotescu, Adela din „Liliacul” de Johann Strauss

fiul sau Regina Noptii din „Flautul fermecat” de W.A.Mozart, ambele în regia lui Ștefan Neagrău, conducerea muzicală fiind semnată de Smaranda Morgovan. În anul absolvirii, 2005, Ioana Damian Bitere a interpretat la Biserica Lutherană din București Cantata „Jauchzet Gott in allen Landen” de J.S. Bach, alături de orchestra „Harmony Blacksmith”, dirijor Mircea Ionescu. Între 2004-2006 a susținut la Radiodifuziunea Română, în studioul „Alfred

Alessandrescu”, proiectele „Lecția micului meloman” și „Muzicieni de azi, muzicieni de mâine”.

În 2006 și 2007, la Opera Națională București, a fost protagonista *Atelierului Liric*, cu arii și duete, în foyer și a interpretat rolul *copil II* și rolul *copil I* în „Flautul fermecat” de W.A. Mozart, dirijor Vlad Conta, iar la UNMB, a fost *Lakmé* în fragmente din opera cu același nume de L.Delibes, regizor Ștefan Neagrău. A susținut alături de Camerata „Dorin Teodorescu”, dirijor Cristian Lupeș, la Muzeul Național Cotroceni, Cantata „Jauchzet Gott in allen Landen” de J.S. Bach și *Concertul baroc* la Casa de Cultură din Onești. A fost solistă a concertelor „Capricii autumnale” (Casa de Cultură a Sindicatelor, Pitești) și „Simfonia succesului” (Ateneul Român), acompaniată fiind de Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Pitești.

În anul 2008 a debutat pe scena Palatului Național al Copiilor, cu Opera Comică pentru Copii (director fondator Smaranda Oțeanu Bunea), a cărei solistă este, în spectacolul „De la Papageno la Figaro”, acompaniată la pian de Mădălina Florescu. Cariera de succes a frumoasei soprane Ioana Damian Bitere în 2008 a continuat cu „rolul” de solistă a ansamblului cameral „Collegio Stravagante” condus de Mihai Ghiga, în concertele „Emilio de’Cavaliere: Rappresentazione di Anima et di Corpo”, dirijor Adrian Butterfield, coregrafia Mary Collins la Teatrul Municipal „Csiki Jatekszin” și la Festivalul Internațional al Artelor Spectacolului Muzical „Viața e frumoasă” (Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian”).

Anul 2009 i-a adus, la Opera Comică pentru Copii, rolul *Rosinei* din „Bărbierul din Sevilla” de Rossini, alături de Ansamblul „Serioso”, dirijor Ciprian Teodorașcu, iar cel mai nou rol este *Scufița Roșie* din musicalul cu același nume de Roman Vlad, în regia mării actrițe Stela Popescu, una dintre premierele Stagionii 2011-2012. În 2010, Ioana a fost solista Corului „Symbol” cu ocazia Concertului susținut la Ateneul Român cu ocazia împlinirii a 20 de ani de activitate, dirijor Jean Lupu. A fost profesor de educație muzicală și canto la Grădinița „Ioana”, cartier Cotroceni, și este profesor de canto al clubului de copii „Contrapunct”, director Brenda Petre.

Ioana Damian Bitere a strălucit și în alte roluri precum *Olympia* din „Les contes d’Hoffmann” de J.Offenbach, *Norina* din „Don Pasquale” de Gaetano Donizetti, *Lakmé* din opera cu același nume de L. Delibes, *Adela* din „Die Fledermaus” de J. Strauss, *Serpina* din „La serva padrona” de

G.B.Pergolesi, *Bastienne* din „Bastien și Bastienne” de W.A. Mozart, *Miss Silberklang* și *Madame Herz* din „Der Schauspielerektor” de W.A. Mozart, *Papagena* și *Regina Noptii* din „Flautul fermecat” de W.A. Mozart sau *Lisette* din „Cantata cafelei” de J.S. Bach. Recent a făcut câteva înregistrări alături de Corul „Symbol” la Ateneul Român. (Foto: Dragoș Bitere)

„Savoy” - brand internațional!

Octavian URSULESCU

Recordurile semnate Marian Nistor și „Savoy” sunt absolut impresionante și cu siguranță foarte greu de egalat de alți artiști! Chiar în momentul când Marian sărbătorește 50 de ani de activitate, iar soția sa Dorina Paraschiv-Nistor, 30, cei doi au lansat albumul nr. 46 (!), „Colindători pe caii de zăpadă”. Albumul include 18 compoziții aparținând lui Marian Nistor și 2 Dorinei Paraschiv-Nistor, pe versuri de M. Eminescu, Macedonski, Panait Cerna, Adrian Păunescu, Grigore Vieru, Ion Lotreanu, Sandu Ștefănescu, precum și ale celor doi protagoniști, cu orchestrații purtând semnătura Marian Nistor și Mircea Drăgan. Imediat după lansarea albumului, cei doi artiști au plecat într-un turneu în îndepărtatul Kazahstan, la invitația ambasadorului României în această

țară, Excelența-Sa Emil Rapcea, cu ocazia Zilei Naționale a țării noastre. La spectacolele din Astana, Capitala republicii siberiene, unde au dat de frig și zăpadă, susținute la hotelul de 5 stele Ramada și la Ambasada României, au asistat ambasadori (Spania, Ucraina, Pakistan), oameni de afaceri kazahi și români, reprezentanți ai diasporei române din Astana, Alma-Ata, Karaganda. Spre surpriza și încântarea celor prezenți, ambasadorul Emil Rapcea, cântăreț de excepție, a susținut un recital alături de doi reputați tenori autohtoni, frații Rafael și Dealin. Repertoriul „Savoy” a inclus piese din repertoriul propriu (cunoscutele compoziții ale lui Marian Nistor „Adio, pică frunza” și „Veniți, privighetoarea cântă” fiind interpretate în limba rusă!), precum și folclor. Unul din momentele emoționante a constat în vizitarea Piramidei – simbol al toleranței și cooperării etnice și religioase. Cele

două formidabile jubilee (reamintim, 50 de ani de carieră pentru Marian Nistor și 30 pentru Dorina Paraschiv-Nistor) vor fi marcați cum se cuvine, prin albumele nr. 47 („Pe o rază de lumină”), 48 („Căpitane de județ”) și 49 („Țara florilor”)! Valoroșii artiști au fost deja sărbătoriți la Antena 1, OTV, Antena

2, dar și la hotelul Marshal, prin bunăvoința unui mare protector al artelor, dl. Ion Antonescu. În acest ritm, anul 2012 ne va aduce și un autentic record, albumul cu nr. 50 Savoy!

Claudio Cristo feat. Tamy – Teach Me

Dan CHIRIAC

Claudio Cristo feat. Tamy – Teach Me (muzica: Claudiu Costin Cristescu, Andrei Stanca, Tamara Sofi, text: Claudiu Costin Cristescu, Cristian Răzvan Chilian) este cel mai nou single lansat de dj-ul, producătorul și remixer-ul Claudio Cristo și în același timp un nou proiect MediaPro Music. Claudio Cristo este un DJ în ascensiune și un producător român de succes. Pasiunea sa pentru muzică s-a născut încă din copilărie, când a început să cânte la chitară. Din anul 2000 s-a afirmat ca DJ și a început să remixeze piesele artiștilor din România și, mai apoi, a celor din străinătate.

„Teach Me”, una dintre cele mai difuzate piese la posturile de radio de la noi, se bucură și de un videoclip realizat la Iași în aproximativ șapte locații

diferite. Sebastian Crayn, regizorul piesei, și-a propus să construiască o poveste bazată pe experiențe reale, în care se va putea regăsi oricine.

SALVATORE ADAMO, cuceritorul

“Aujourd’hui j’ai trente ans”...

Oana GEORGESCU

...mărturisea o franțuzoaică soțului său la finalul unei seri magice de decembrie la Sala Palatului. Datorită Salvatore Adamo, un artist atât de talentat, longeviv și charismatic, care a revenit la București după 40 de ani pentru a le aduce românilor amintiri dragi din

perioada anilor '60.

“Bună seara doamnelor și domnilor” a spus Adamo pe scenă, în limba română. Apoi cele aproape 30 de piese, melodii celebre alături de cântece de pe noul album al artistului, au fost însoțite de aplauzele furtunoase ale publicului. După fiecare piesă Salvatore Adamo a mulțumit spectatorilor în limba română ca un veritabil star și, ca un gentleman desăvârșit, s-a aplecat peste scenă de fiecare dată pentru a săruta mâna femeilor ce îi dăruiau flori, oferind și autografe în timp ce cânta. Profesionist fără egal, acesta i-a prezentat pe cei opt muzicieni din orchestră, fiecare oferind câte o mostră de virtuozitate cu instrumentul la care cânta, mulțumind inginerilor de sunet și tuturor membrilor echipei.

Spre sfârșitul spectacolului cineva din sală a cerut piesa “*Tombé la Neige*”, iar el, cu umoru-i caracteristic, a spus: “*Vă închipuiți că vin la București fără să o cânt ?!*” Artistul lăsase pentru final tot ce era mai bun - marile sale hit-uri “*Tombé la Neige*” și “*Vous Permettez, Monsieur?*”... După ce, timp de peste două ore, acesta ne-a încântat (live!) cu șlagărele sale (“*La Nuit*” - 1964, “*Dolce Paola*”, “*Les filles du bord de mer*” și “*Mes mains sur tes hanches*” - 1965,

„*Inch’Allah*” - 1967, „*J’avais oublié que les roses sont roses*” - 1971 sau „*C’est ma vie*” - 1975...), dar și cu piese de pe cel mai recent album al său, “*De toi à moi*”: “*Je reviens*”, “*La beauté des femmes*”, “*La Vie Encore*”, “*La boîte à souvenirs*” sau “*Pourquoi tu chantes?*”. Lansarea și promovarea acestui album au fost unul dintre motivele pentru care celebrul artist a vizitat pentru a doua oară România. Muzician și cântăreț belgian de origine italiană (din Sicilia), Ambasador UNICEF, înnobilit de însuși regele cu titlul de cavaler, cetățean de onoare al orașului belgian Mons, în care s-a stabilit împreună cu tatăl său încă din 1947, poet și actor, celebrul artist care cântă în 9 limbi diferite a vândut peste 100 milioane discuri. După câteva bisuri și o seară cu adevărat memorabilă, Adamo nu a uitat să mulțumească (tot în limba română!) și să ureze celor peste 4000 de spectatori (au fost prezenți la eveniment și fani din Franța și Italia), care au cântat și au dansat împreună cu el, “*Crăciun Fericit!*”.

Din păcate, însă, aveam să rămânem cu gustul amar pricinuit de cei de la Sala Palatului, care, la un aflus de peste 4.000 de spectatori și un cost al biletelor de 350 lei, au asigurat prezența doar a două garderobiere ce au anunțat la un moment dat cu seninătate: “*Nu mai avem locuri pentru haine!*”. Aceasta în timp ce de-o parte și de alta draperiile încercau să ascundă fără succes câteva garderobe goale... Și astfel, aproape jumătate din sală a trebuit să stea cu paltoanele în poale sau între scaune, o imagine cu siguranță dezolantă și sigur inexplicabilă pentru marele artist Salvatore Adamo. (Foto: Alin Crăciun)

Mondo pop

Mihai ANTON

SNOW PATROL, formația irlandezo-scoțiană formată din cinci membri și care a obținut multiple premii, lansează cel de-al șaselea album de studio, "Fallen Empires". Înregistrat la Los Angeles, discul include hitul "Called Out In The Dark" și noul single "This Isn't Everything You Are". Rezultatul este un album de 14 melodii care marchează un nou pas pentru Snow Patrol, dar reține esența stilului. "Fallen Empires" este deci o urmare adecvată pentru "A Hundred Millions Suns" din 2008 și pentru colecția din 2009 vândută în milioane de exemplare,

În ciuda vremii potrivnice, **ANDREA BOCELLI** a susținut un concert gratuit în Central Park, împreună cu Filarmonica din New York, condusă de directorul muzical Alan Gilbert. I s-au alăturat lui Andrea pe scenă Céline Dion, Tony Bennett, Chris Botti și David Foster, sopranele Ana María Martínez și Pretty Yende, Corul Simfonic Westminster. Bocelli este considerat cel mai popular tenor italian din lume, cu peste 70 de milioane de albume vândute. În 1994, Bocelli a "explodat" la nivel internațional cu hit-ul "Time to Say Goodbye" - 12 milioane de copii în lume.

Se anunță lansarea **Sting: 25 de Ani**, The Definitive Box Set Collection incluzând trei CD-uri ce cuprind 45 de piese remasterizate, supervizate de Sting, un concert live, în premieră pe DVD, și o carte impresionantă, care captează pentru întâia oară atât rarități discografice, cât și cele mai impresionante momente ale carierei solo a lui Sting. Această colecție include selecții din întreaga sa carieră solo, de la albumul de debut din 1985, *The Dream Of The Blue Turtles*, până la cel mai recent material, *Live In Berlin*. Printre piesele de rezistență se află toate hit-urile de Top 40 ale lui Sting, printre care și câștigătoarele Premiului Grammy "Brand New Day", "The Soul Cages", "If I Ever Lose My Faith In You" și multe altele.

Amy Winehouse

Vara trecută grupul **TAKE THAT** (Gary Barlow, Howard Donald, Jason Orange, Mark Owen și Robbie Williams) s-a reunit pentru prima dată, din 1995, când cei cinci au urcat împreună pe aceeași scenă pentru cel mai mare turneu pe care l-au văzut vreodată Marea Britanie și Irlanda, zdrobind toate recordurile precedente. Turneul Progress Live s-a desfășurat pe 29 de stadioane, în fața a 1,8 milioane de oameni. Acum, soundtrack-ul acestui show live spectaculos va fi lansat ca album live. Se vor regăsi pe album toate piesele pop din cariera lor de peste 20 de ani, hiturile care au ținut fruntea clasamentelor în anii de început ai trupei, hiturile din cariera solo a lui Robbie, precum și piese de pe albumul vândut deja în mai mult de 3 milioane de exemplare - Progress, cel care a marcat, în 2011, reunirea trupei.

CHRISTINA PERRI lansează videoclipul piesei "**A THOUSAND YEARS**". Artista casei de discuri Atlantic Christina Perri a anunțat lansarea videoclipului oficial pentru piesa "A Thousand Years". Piesa a apărut exclusiv pe albumul Summit Entertainment/ Chop Shop/ Atlantic, "The Twilight Saga: Breaking Down - Part 1 - Original Motion Picture Soundtrack". "A Thousand Years" este inclusă pe albumul de debut al cântăreței: "lovestrong".

AMY WINEHOUSE. După tragica ei dispariție din luna iulie, câțiva dintre producătorii care au lucrat îndeaproape cu Amy au petrecut ceva timp ascultând înregistrări pe care Amy le-a făcut înainte, în timpul și după lansările albumelor "Frank" și "Back To Black". S-a spus de către toți cei care au lucrat cu Amy că niciodată nu a interpretat același cântec de două ori la fel. "Lioness: Hidden Treasures", al treilea

album al lui Amy Winehouse, s-a lansat la Island Records. Colecția de 12 piese cuprinde cântece nemaiauzite până acum, versiuni alternative ale unor piese clasice, dar și câteva compoziții nou-nouțe ale lui Amy.

SUPERHEAVY. Mick Jagger a făcut echipă cu Dave Stewart, fondatorul grupului Eurythmics, cântăreața de muzică soul, Joss Stone, compozitorul coloanei sonore a filmului *Slumdog Millionaire*, A.R. Rahman și cu starul muzicii reggae Damian Marley pentru a forma proiectul Super Heavy. Acest line-up divers și eclectic, care a strâns laolaltă unsprezece premii Grammy, a fost înregistrat împreună în diverse studiouri din întreaga lume. Videoclipul pentru piesa *Miracle Worker* îi include pe Jagger, Stewart, Marley, Stone și Rahman. SuperHeavy a luat naștere după ce Stewart și Jagger au început să se gândească la cum ar

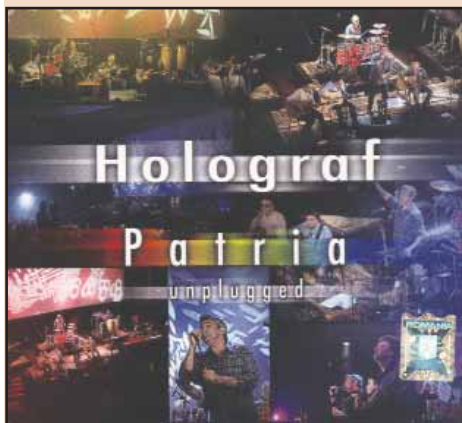
Joss Stone

suna o trupă formată din muzicieni ce aparțin unor genuri diferite. O noutate pentru Mick Jagger a fost să cânte în Urdu, un cântec compus de Rahman, numit "Satyameva Jayate".

NIRVANA. Aniversarea de 20 de ani a albumului *Nevermind* este sărbătorită cu relansarea acestuia în mai multe formate. Lansat în septembrie 1992, albumul semnat Nirvana, care a marcat și debutul trupei, i-a ridicat pe Kurt Cobain, Kris Novoselic și Dave Grohl de la statutul de trupă cult în Aberdeen, Washington, la purtătorii de cuvânt ai unei generații, reușind o transformare culturală și punând bazele unei noi revoluții muzicale. Ediția limitată Super Deluxe se ridică la nivelul așteptărilor, fiind una dintre cele mai ambițioase și cuprinzătoare colecții ale genului, cu un tiraj de doar 10.000 de unități disponibile în America de Nord și încă 30.000 în întreaga lume. Ediția Super Deluxe include pe lângă albumul original, remasterizat, și piese de studio și B side-uri, precum și prima lansare în întregime a demo-urilor înregistrate înainte de lansarea albumului.

Holograf: „Patria-unplugged”

Formația a susținut două concerte la cinematograful, în cursul cărora a înregistrat un CD acustic (al doilea, la 14 ani după cel intitulat « 69 % ») și un DVD, acestea fiind lansate ulterior printr-un nou

concert în același loc. Discul conține 15 piese bine cunoscute, interpretate în formula de concert extinsă, adică cei 5 de bază (Dan Bittman, Romeo Dediu, Tino Furtună, Edi Petroșel, Iulian Vrabete) plus colaboratorii permanenți – Mihai Coman, Emil Souma, invitat fiind Marius Bațu.

“Conceptul ‘Patria Holograf’ indică, firește, locul spectacolelor, cinematograful atât de vestit, cât să-și păstreze numele, dar și senzația noastră că am uitat de adevărata semnificație a acestui cuvânt, devalorizat de propaganda comunistă și de indiferența unei realități din ce în ce mai aglomerate. Nu trebuie să confundăm politicul cu lucrurile importante din viața noastră”, sunt de părere cei de la Holograf.

Alessis: „Muzică aleasă pentru oameni aleși”

După ce ani de zile au încântat și s-au consacrat sub titulatura Alesis, Alina și Romeo Negoiasă au descoperit cu stupoare, când au vrut să se înregistreze, că există nu știu ce

firmă, ne-muzicală, cu același nume! Le-am sugera să-și scrie numele cu doi de “s”, să vedem dacă mai zice ceva...Deocamdată ei se prezintă în nume propriu, cu un dublu album (în carcase diferite, însă) editat de casa Big Man. Primul CD, recomandat cu căldură de Irina Loghin (invitat special), Fuego sau Carmen Aldea Vlad, conține nu mai puțin de 17 titluri, dintre care 10 sunt compuse de Romeo Negoiasă (el semnează și orchestrațiile, alături de Cristi Duțu), celelalte fiind

din folclor. Un sound excepțional (înregistrările s-au făcut în propriul studio din Câmpina), datorat în egală măsură masterizării lui Romi Rus, precum și instrumentiștilor colaboratori, dintre care se detașează Marian Baicu (acordeon). După audiție, pleci fredonând fără să vrei “Cu prieteni lângă tine”, “Suflet de român”, “Flăcări în noapte”, “De când ne-a aflat mulțimea”, “Astăzi este ziua ta”, “Șterge-ți lacrima, române!”, puse în valoare de vocea remarcabilă a Alinei Negoiasă.

Cutiuța muzicală, vol. 9

Noul album, realizat de Liliana Ștefan împreună cu MediaPro Music, cuprinde 16 piese pentru copii, interpretate într-un mod inedit de trei artiste-mămici: Andra, Oana Sârbu și Monica Anghel.

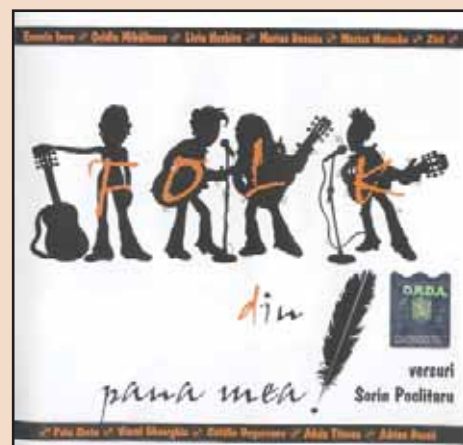
“Cutiuța Muzicală este ca și copilul meu, pe care de 10 ani îl cresc cu grijă și răbdare. Ca orice

mamă fac de toate pentru acest “copil”, de la muzică, texte până la PR, grafică, mixaje, etc. Cutiuța 9 are toate “ingredientele” pentru a fi o cutiuță fermecată: vedete-mămici cu voci minunate, cântecele și texte pentru vârsta și preocupările prichindeilor și o grafică veselă în acord cu ceea ce se găsește în “Cutiuță” spune Liliana Ștefan.

„Folk din pana mea!”

Un album colectiv conținând cântece scrise pe versurile poetului Sorin Poclitaru. Acesta este un personaj interesant, om de afaceri și literat în același timp, un Mecena

al culturii din orașul său: a devenit o figură cunoscută mai ales în lumea folkului datorită serilor muzicale pe care le organizează la Pizzeria La Bomba din Gura Humorului. Datorită acestei inițiative generoase, numeroși dintre folkiștii generației tinere și ai celei de mijloc au început să compună piese pe versurile sale. Nu este vorba de un gest de recunoștință, ci de o

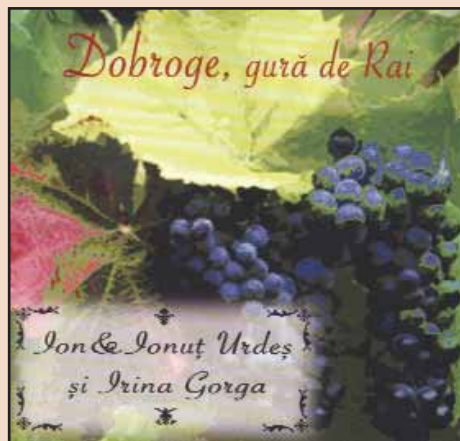
alegere matură, valoarea versurilor justificând alegerea.

Albumul, editat de Ana Sound cu sprijinul Asociației Cavalerilor de Malta »Ștefan cel Mare» Suceava, conține 19 dintre aceste cântece, interpretate de Viorel Gheorghiu, Liviu Nechita, blackpearl, Puiu Crețu, Emeric Imre, Adrian Bezna, Ovidiu Mihăilescu, Cătălin Ungureanu, Marius Matache, ZĂRI, Marius Dașcău și Adela Țițescu. Discul a fost înregistrat la studioul Blackpearl Studio Image & Sound Production, inginer de sunet – Doru Cătălin Urătu (care are și contribuții muzicale). O inițiativă minunată, rarissimă în peisajul cultural de astăzi.

Ion și Ionuț Urdeș, Irina Gorga: „Dobroge, gură de Rai”

Un album cuceritor ne propune Live Star Studio din Tulcea, oraș din care ne-au venit în ultima vreme “semnale” legate doar de formația Accent și de Alexandra Canareica. De această dată este vorba de 3 interpreți de muzică populară: Ion și Ionuț Urdeș, tată și fiu, și de tânăra Irina Gorga.

Albumul “sună” foarte bine, aranjamentele muzicale fiind semnate de dirijorul orchestrei, prof. Ștefan Petriman (în egală măsură vioară și violă). Înregistrare și mastering: Nicu Caraignat, Vlad Ivanov, acesta din urmă responsabil și cu coperta și tehnoredactarea. Rețin atenția titluri cum ar fi “Sânziană dobrogeană”, “Cântecul rândunicii” (Ion Urdeș), “Ce

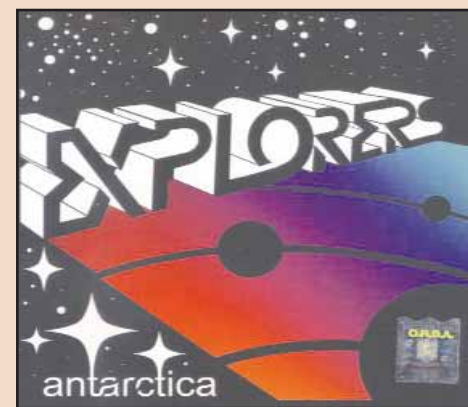
ai codrule cu mine?”, “Mi-ai spus bade alaltăseară” (Irina Gorga), “Joacă lele geamparalele”, “O codană mititică”, “Mândră fată de pescar” (Ionuț Urdeș), “Spune, nufăr de pe baltă!” (Ionuț Urdeș și Irina Gorga).

Antarctica: „Explorers”

Album de debut, distribuit de A&A Records, al unui duo care a mai colaborat la un alt proiect, Insound.

Delia Opran - Dee, este absolventă a Franklin College Switzerland în economia finanțelor. banking și advertising, înainte de a se dedica total muzicii. Și-a început cariera muzicală alături de grupul Racla, 2004. Voce solistă, compozitoare și textieră la 10 cântece (9 în engleză), al 11-lea fiind reluat de la Bryan Ferry. Ciprian Lemnaru răspunde de claviaturi, programming, aranjament muzical și de masterizarea pieselor A absolvit Liceul de muzică George Enescu, iar în 2009 a înființat propriul studio de producție muzicală și label, Woodchopper Records, colaborator constant al multor artiști români importanți, dar și străini.

Desprindem din prezentarea discului: „o reflecție caleidoscopică grefată pe sunete electronice glaciale și ancorată în synth pop-ul anilor '80, new wave și muzică electronică de avangardă, elaborând un sound care este în egală măsură meditativ, ludic și melodic”.

Iarna pe ulițe...

În categoria copiilor super-talentați intră indiscutabil și Maria-Sabina Simionică. Cum tatăl său, care îi compune și o îndrumă, este nimeni altul decât cunoscutul cantautor Cristian Simionică, ne putem aștepta oricând la “explozia” ei internațională, pe urmele concitadinilor săi care au cucerit Italia, Mădălina Lefter și Ștefan Atîrgovițoaie. Cei doi, tată și fiică, au avut un program impresionant de concerte în decembrie, în colaborare cu Primăria Iașilor, cu scene, sonorizare și lumini profesionale. Ele au avut loc în cele

mai importante cartiere (Alexandru cel Bun, Piața Voievozilor, Tătărași, Păcurari, Nicolina), la Iulius Mall,

Casa de cultură “M. Ursachi”, Teatrul “Luceafărul”, pe esplanada Hala Centrală, la Prefectură și la Consiliului județean... Cristian Simionică a realizat negativele pentru copii, îndrumându-i și la repetiții, iar Sabina a cântat, a recitat, a fost “Crăiasa zăpezii” pentru colegii săi de la Școala “Ionel Teodoreanu”. Au fost nu mai puțin de 9 concerte în 7 zile! Cu cele mai gustate piese de sezon din repertoriul ei (“Iarna”, “Ninge peste tot”, “Brăduțul”, orchestrațiile și mixajele aparținându-i lui “tăticu”), Maria-Sabina este extrem de difuzată la Radio Enigma România, Radio Trinitas, Radio Iași, anunțându-se o viitoare mică vedetă a genului!

Pagini de
Florin-Silviu URSULESCU

Muzică în 55 de minute

Doru IONESCU

Tema încredințată subsemnatului între edițiile speciale ale aniversării TVR (consumate de Crăciun) a fost una foarte ofertantă, deși spațiul de emisie afectat documentarului a fost extrem de limitat... N-am împărțit proporțional timpul fiecărei ere sau subgen, ci am lăsat să curgă amintirile despre jazz, muzica ușoară, rock și folk, urmând să elimin la final, în funcție de depășiri, înregistrările mai puțin importante. Greu, că nu era voie imposibil. Totuși...

Florian Lungu și Horia Moculescu au introdus jazz-ul cu tradiții interbelice și – datorită fotografiilor filmate la Electrecord – am putut ilustra o melodie înregistrată de Eugen Ciceu în ultimii ani '50, compusă de Theodor Cosma cu fotografii ale acestuia din urmă dirijând în studiourile celebrei casei de discuri o orchestră... celestă! Mai încolo, în emisiune, am trecut în revistă festivalurile de la Ploiești, Brașov, Costinești, București (și firește Gârâna) dar în primul rând Sibiu, unde practic s-au consacrat generațiile următoare de instrumentiști

Dan Spătaru

și soliști. De la Jancsy Körössi și Richard Oschanitzky la Mihai și Ștefan Berindei, de la Johnny Răducanu, Marius Popp, Dan Mândrilă și Aura Urziceanu la optzeciștii Tiberian, Simion, Parghel, Dedeian ori Bădilă.

Din muzica ușoară a fost și mai greu să aleg, Arhiva Multimedia TVR păstrând filme încă de la prima ediție a festivalului de la Mamaia (1963), cu mulți soliști (dar și compozitori) aproape de nerecunoscut, unii aflați atunci la ora debutului. Margareta Păslaru, Constantin Drăghici, Gică Petrescu, Ioana Radu, Trio Grigoriu, Aurelian Andreescu,

Doina Badea, Dan Spătaru, Luigi Ionescu. Clipuri (ba și o prezentare) marca Valeriu Lazarov, iar peste exact un deceniu, un making of cu Alexandru Bocăneț în prim plan, în comentariul lui Titus Andrei. Din 1968 – 1971, nu putea lipsi "Cerbul de Aur", cu aceiași doi regizori de geniu și un regal de vedete internaționale.

Beat și rock încă din ultimii ani '60, imediat și folk, însă nu simplu, date fiind îndreptările culturale de după '71. N-am abordat nici în glumă "Cântarea României", dar n-am putut sări nicicum de Cenaclul "Flacăra", prezent cu atâtea nume lansate, nemaivorbind de cele care au trecut pe scenele sale – Dan Aldea, Anda Călugareanu, Mircea Florian, Valeriu Sterian, Mircea Vintilă, Marcela Saftiu, Doru Stănculescu, Adriana Ausch, Nicu Alifantis... Dumitru Moroșanu și Petre Magdin au vorbit despre ceilalți colegi teleaști, iar

exemplificări cu arhive au curs rău, de la Sincron, Mondial, Phoenix, Sfinx ori Roșu și Negru la Progresiv TM, Pro Musica, Semnal M, Compact, Iris, Holograf, Cargo.

Înapoi la muzica ușoară cu Mihaela Mihai, Angela Similea, Mihai Constantinescu, Corina Chiriac, Mirabela Dauer, Cornel Constantiniu, Olimpia Panciu, Eva Kiss, Adrian Romcescu, Mihaela Runceanu, dusă via pop (sau disco, dance '80) până în deceniul următor de Loredana Groza, Gabriel Cotabiță, Silvia Dumitrescu, Adrian Daminescu, Monica Anghel, Laura Stoica, Aurelian Temișan, Luminița Anghel. Deja, încă dinainte de Revoluție, șocul imaginilor color schimbă parcă și orchestrațiile, dar e vorba doar de senzații, de reinventarea live-ului și căderea în desuetudine a playback-ului (inventat, nu-i așa?, de televiziune).

Anii '90 cu reinventarea showbiz-ului în România, din interior și de către altă generație - și nu la ordin! - iar, în paralel, tehnica digitală și căderea vânzării de discuri! Reluarea "Cerbului de Aur", tranziția festivalului de la Mamaia, festivalurile de folk "Om Bun" și "Folk You!", cele electrificate "Rock", "Stufstock", "Artmania", "B-est Fest"... Într-o bună zi, fără să mai alerg pompieristic printre rafturile Arhivei Multimedia TVR, voi relua subiectul pe o durată dublă, fără să mai folosesc jenanta sintagmă "și alții". Și poate, cine știe?, un sponsor sau un ziar va fi interesat să multiplice la un tiraj decent (ca și prețul să fie așijderea) un DVD pentru memoria "Muzicii tinereții tale", via TVR. La Mulți F-Ani, muzicieni & melomani!

REVISTĂ LUNARĂ EDITATĂ DE UNIUNEA COMPOZITORILOR
ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA CU SPRIJINUL
UCMR-ADA DIN FONDUL SOCIAL CULTURAL

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Șef producție: Costin ASLAM

Redactori:

Mihai COSMA

Octavian URSULESCU

Editorialist: Liviu DĂNCEANU

Semnează în acest număr:

Alexandru BĂDULESCU, Lava BRATU,
Grigore CONSTANTINESCU, Sebastian CRĂCIUN,
Constanța CRISTESCU, Cleopatra DAVID, Anca FLOREA,
Andra FRĂȚILĂ, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU,
Carmen MANEA, Doina MOGA, Tatiana OLTEAN,
Carmen POPA, Mariana POPESCU, Ecaterina STAN,
Mircea ȘTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU,
Andreea VANUCCI

Pentru ediția electronică vezi: www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect.1,
010071, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - ERICOM PRINT SRL

TEL: 021-410.64.88

ISSN: 1220-742x